

台商經貿投資白皮書-越南篇

2023

越南台灣商會聯合總會

2023 台商經貿投資白皮書-越南篇

2023 White Paper for Taiwan Business & Investment in VietNam

越南台灣商會聯合總會

亞洲台灣商會聯合總會

世界台灣商會聯合總會

目 錄

目 錄.....	i
表 次.....	iv
圖 次.....	iv
摘 要.....	1
第一部分 概述	4
壹、緣起.....	4
貳、越南經貿環境與潛力.....	5
一、美中貿易戰的受益國，疫情之下經濟仍維持正成長	5
二、積極參與區域經濟整合，擴大國際供應鏈參與機會	6
三、外商持續進駐，投資樣態更趨多元化.....	7
四、經商環境持續改善.....	8
參、越南在全球供應鏈地位	11
一、勞力密集產業競爭優勢突顯.....	11
二、在國際供應鏈的重要性由傳統加工製造延伸至 ICT 產業	13
第二部分 台商投資關切議題及建議	15
壹、美中貿易戰後台商赴越南投資趨勢變化	15
一、台商轉移中國部分產能，擴大對越南投資與雙邊貿易	15
二、投資產業從傳統加工業轉至科技業與服務業，有利越南產業升級轉型.....	16
三、加速完善北部電子聚落，促進區域平衡發展	20
四、國際政經局勢轉變，台商經營面臨新的挑戰	21

貳、台商關切議題及建議.....	23
一、法律規範體系與程序議題.....	23
(一)法令規範	23
➤改善法規透明度，即時提供英文版相關法規及其 解釋	23
(二)執行政序	25
➤強化中央與地方政府，及各省市府間對法令解 釋的一致性	25
➤加速政府數位轉型，精進行政效率	26
二、勞動議題.....	27
(一)加班時數	27
➤提高每年加班時數上限，或增加加班時數運用彈 性	27
(二)社會保險	30
➤明確及加強宣導外派人員有免繳納社保及醫保之 權利	30
➤降低企業及外籍員工社保負擔，並簽署台越雙邊 社會保險協議	32
三、人力資源議題.....	34
(一)基礎勞動力與技術勞工	34
➤鼓勵產學合作，培養技術勞工與人才	34
(二)專業領域人才	36
➤加強專業領域之人才培訓	36
四、環境保護與消防法規.....	37
(一)法令規範及施行實務	37

➤ 明確法令要求、給予企業適當調整期及維持各省 市執行一致性	37
五、前瞻性投資議題.....	38
(一)淨零碳排	39
➤ 建立明確政策法規，輔導企業進行碳盤查，加速 與國際接軌	39
(二)供應鏈合作及升級	41
➤ 強化台越電子產業供應鏈合作	41
➤ 考量調整相關法規，以彈性措施設立經濟特區豁 免 FCT	43
(三)支持台灣加入 CPTPP，進一步強化台越經貿產業合 作	44
第三部分 結論與建議	46
壹、美中貿易戰後台商赴越南投資趨勢變化	46
貳、台商關切議題與建議.....	47
附 錄.....	1
壹、世界台灣商會聯合總會簡介	1
貳、亞洲台灣商會聯合總會簡介	2
參、越南台灣商會聯合總會簡介	3

表 次

表 1	越南全球競爭力指標中有持續改進空間之項目與排名	10
表 2	越南紡織成衣出口表現變化	12
表 3	越南 ICT 產業在全球出口排名及所占比例變化	14
表 4	台灣在越南投資主要電子廠商生產品 Sản phẩm sản xuất chủ yếu của các DN điện tử Đài Loan tại Việt Nam	18
表 5	東協主要國家工時及加班上限規定	29
表 6	企業與外籍員工投保費率	31
表 7	台商關切與議題與建議彙整	48

圖 次

圖 1	2018 年至 2021 年越南在美國進口市場之市占率變化	13
圖 2	台商在越南投資產業變化	17
圖 3	台商在越南投資地點變化	21

摘要¹

1980 年代中期越南實施革新(Doi Moi)政策，頒布《外國投資法》後，吸引許多台商前往投資，台灣成為越南最重要的投資來源之一，對促進越南產業發展、提供就業機會、帶動經濟成長深具貢獻。基於台、越經貿關係日益密切，世界台灣商會聯合總會、亞洲台灣商會聯合總會、越南台灣商會聯合總會(以下簡稱台商會)於 2017 年首次出版「台商經貿投資白皮書-越南篇」，並於同年 9 月 7 日遞交給越南政府，希望藉由台商在越南投資的實際經驗，提供越南政府未來進行改革開放、體制調整、法規鬆綁之參考，在越南優化經商環境、加速國際接軌與產業升級轉型的過程中貢獻一己之力。

自首次公布白皮書後至今已逾 5 年，這 5 年以來，儘管國際地緣政治與供應鏈重組變動劇烈，復以遭受 COVID-19 疫情衝擊，台商會高度肯定越南政府持續完善法制體系及基礎建設，積極參與區域經濟整合，加速國際融合與連結，不僅為企業創造更友善的貿易與投資環境，也擴大越南參與國際供應鏈的機會。具體而言，越南政府的努力取得了相當的成就，在 COVID-19 疫情嚴峻的 2020 至 2021 年之際，外人投資實際到位資金仍接近 200 億美元，2022 年更達 224 億美元，創近 5 年來最高。在新一波越南外商投資浪潮下，台商在越南投資型態呈現更加多元化的態勢，除過往的傳統加工出口製造業之外，許多電子業台商也紛紛進駐越南北部，有助於越南產業升級轉型，加速完善北部電子聚落，及促進區域平衡發展。

¹ 本份白皮書撰寫過程，承蒙經濟部、駐越南台北經濟文化代表處與中華經濟研究院提供指導與協助，謹申謝忱。

根據台商會的調查，高達七成左右的受訪台商認為越南整體投資環境在美中貿易戰及 COVID-19 疫情後確實有明顯的改善。鑑於國際情勢及台商赴越南投資型態的轉變，台商會再次蒐集台商在越南投資所面臨之問題，盼提供越南政府在全球政經新情勢下進一步完善投資環境之參考，包括法律制度與透明化、勞動與人才培訓、淨零碳排、強化供應鏈有關的稅制與 CPTPP 等議題。

首先，台商會希望越南政府可以持續完善法令規範與執行政序，提高法規透明度；制定或修正法令時，給予企業適當的調整期；加速政府數位轉型，提升行政效率；強化中央與地方政府，及各省市政府間對法令解釋的一致性，降低企業法遵成本與風險。例如對於環境保護及消防法規，建議更加明確相關法令要求之行政手續與審核流程，並於新舊法交接期間給予企業寬裕之緩衝期及輔導期，同時在企業提出法令疑義後，由中央主管機關及時回覆並公告各省市，以利各地企業及政府有所依據。另建議放寬外人入境簽證的法令規定，以符合台商到越南投資與商務考察的積極需求。

勞動議題方面，台商企業在越南僱用大量勞工，與勞工實屬於生命共同體。越南政府於 2019 年實施新版《越南勞動法》回應企業需求，但部分勞動與人力資源議題仍未獲解決，因此今年台商會再次建請越南政府彈性處理廠商對於加班時數上限的需求。越南政府 2022 年開始強制外籍員工提撥退休與撫恤金，雖立意良善，但多數外籍員工已持有母國社會保險及醫療保險，本措施對外籍員工的實益十分有限，且大幅增加僱主及外籍員工的負擔，建議越南政府降低企業及外籍員工社保負擔，並考慮與台灣簽署台越雙邊社會保險協議，避免社會保險雙重繳納，達到企業、勞工及政府三贏的局面。

產業人才培訓方面，鑑於美中貿易戰後外商大量進駐越南，產業快速升級，對基礎勞工、技術勞工及專業人力皆需才孔亟，台商會建議越南政府持續鼓勵產學合作，培養技術勞工與人才，以及加強專業領域之人才培訓，促進越南人力資本發展，縮小越南農業、工業及服務業各領域之技術與專業人才缺口。

為因應全球淨零排放及強化供應鏈等趨勢發展，台商會今年特別針對此等前瞻性產業提出建言，希望藉此與越南一起成長。在淨零排放方面，台商會希望越南政府加速完善綠能政策法規，並輔導企業進行碳盤查，國際接軌以提高企業國際競爭力。在強化供應鏈方面，台商會盼越南政府考量電子產業鏈國際分工之特色，以彈性措施設立經濟特區豁免外國承包商稅制(FCT)，為電子等關鍵產業鏈提供良好之發展環境。

最後，台商會誠摯建請越南政府支持台灣加入 CPTPP，將可促進雙邊產業交流、人民往來，及供應鏈合作，也能為越南的產業供應鏈、技術人才、進出口貿易與整體經濟社會等發展做出制度性的長期貢獻。未來藉由 CPTPP 的合作優勢，相信亦有助於更多台商企業選擇佈局越南。

亞洲台灣商會與世界台灣商會甫分別選任各一位傑出的越南台商菁英擔任 2023/2024 年間的總會長，顯見越南經貿投資市場為當前全球台商關注焦點。台商會期待越南政府持續深化與加速改革，願全力協助台商企業在越南長期深耕與擴大佈局。

第一部分 概述

壹、緣起

1980 年代起，台灣企業開始對外直接投資。隨著台商投資的增加，各地台商會相繼成立。為串連各地台商會力量，1994 年 9 月，世界台灣商會聯合總會成立，總會下有亞洲、歐洲、北美、中南美洲、大洋洲、非洲等 6 個洲際總會，分布在 73 個國家及地區，共 189 個地區商會，會員廠商超過 4 萬家，是一備受各界重視的世界性民間團體。台商會成立之宗旨在於搭建台商與投資國政府的溝通橋樑，促進投資國對台商權益之保障，提升台商之國際地位。

在台商對外投資中，尤以對鄰近亞洲國家的投資最為積極。1980 年代中期越南實施革新(Doi Moi)政策，頒布《外國投資法》後，吸引許多台商前往投資，台灣成為越南最重要的投資來源之一，對促進越南產業發展、提供就業機會、帶動經濟成長深具貢獻。基於台、越經貿關係日益密切，世界台灣商會聯合總會、亞洲台灣商會聯合總會、越南台灣商會聯合總會於 2017 年首次出版「台商經貿投資白皮書-越南篇」，並於同年 9 月 7 日遞交給越南政府，希望藉由台商在越南投資的實際經驗，提供越南政府未來進行改革開放、體制調整、法規鬆綁之參考，在越南優化經商環境、加速國際接軌與產業升級轉型的過程中貢獻一己之力。

5 年多以來，越南政府持續完善法制體系及基礎建設，並積極參與區域經濟整合，加速國際融合與連結，為企業創造更友善的貿易與投資環境。越南政府的努力也取得了相當的成就，越南成為美中

貿易衝突及 COVID-19 疫情下，跨國企業調整供應鏈布局時最受青睞的投資地點，許多台商將中國產能部分移轉至越南，形成新一波台商赴越南投資熱潮，也讓台商在越南投資型態呈現更加多元化的態勢。

鑑於國際情勢及台商赴越南投資型態的轉變，世界台灣商會聯合總會、亞洲台灣商會聯合總會、越南台灣商會聯合總會再次蒐集台商在越南投資所面臨之經貿障礙，除盤點過去所列之投資障礙的改善情況之外，亦希望了解是否有新的問題出現，提供越南政府在全球政經新情勢下進一步完善投資環境之參考。

貳、越南經貿環境與潛力

一、美中貿易戰的受益國，疫情之下經濟仍維持正成長

美中貿易戰發生前，越南經濟普遍以 5 到 7% 的幅度穩定成長。2018 年美中貿易戰爆發後，越南受惠於轉單效益與電子業供應鏈移轉，出口大幅成長，帶動 2018 年及 2019 年經濟成長率連續兩年達 7% 以上。2020 年全球經濟受到 COVID-19 疫情衝擊，各國呈現不同程度的衰退，以出口為導向的越南經濟亦遭受巨大衝擊，惟在越南政府防疫有成下，2020 年經濟成長率仍有 2.87%，是全球少數經濟正成長的國家。

2021 年下半年越南遭受新冠肺炎變種病毒侵襲，胡志明、河內等多個城市祭出嚴格封城措施，不僅一般民生消費受影響，許多企業也迫停工或減產，使 2021 年經濟成長率再減緩至 2.56%。隨著疫苗接種率不斷增加，越南政府自 2022 年 3 月中旬起改採「與病毒共

存」策略，同時頒布多項經濟復甦政策，讓越南經濟活動逐漸恢復以往，帶動 2022 年前 3 季經濟成長率分別達 5.1%、7.8%及 13.7%。惟第 4 季受到全球高通膨與去庫存的壓力，經濟成長率降至 5.9%。不過，2022 年全年經濟成長率仍高達 8.0%，不僅遠高於越南政府設定的 6%~6.5%目標區間，也是亞洲成長最快的國家之一。

2023 年全球經濟仍可能因通膨問題及歐美主要出口市場需求不振而面臨下行風險，為降低主要貿易夥伴需求減弱的負面影響，越南政府在「2023 年社會經濟發展計畫」中，將施政重點放在保持總體經濟穩定、抑制通膨及促進發展，期能實現 2023 年經濟成長率 6.5%的目標。主要國際機構認為越南 2023 年之經濟成長表現雖將較 2022 年減緩，但預估經濟成長率仍可維持在 6%以上，如國際貨幣基金(International Monetary Fund, IMF)預測越南 2023 年將成長 6.2%，亞洲開發銀行(Asian Development Bank)及 S&P 則預估可達 6.3%及 6.8%。²

二、積極參與區域經濟整合，擴大國際供應鏈參與機會

按照世界銀行定義，越南屬於中等偏低所得的國家，但對於參與區域經濟整合卻非常積極，展現出想要快速與國際接軌的企圖心。越南簽署自由貿易協定(Free Trade Agreement, FTA)的成就在東協國家中僅次於新加坡，截至目前已簽署 FTA 的對象包括中國大陸、日本、韓國、歐盟、澳大利亞、紐西蘭、印度、俄羅斯、英國等重要

² Asian Development Bank. 2022. Asian Development Outlook (ADO) 2022 Supplement: Global Gloom Dims Asian Prospects. Metro Manila, Philippines. December 2022
International Monetary Fund. 2022. World Economic Outlook: War Sets Back the Global Recovery. Washington, DC, October.
S&P. 2022. Comparative World Overview. Last updated: 15 December 2022.

國家，更同時是 CPTPP 及 RCEP 的成員國。目前越南 FTA 的出口覆蓋率達 65%，對於強化其經商環境有相當大的功效。完整的 FTA 網絡有助於越南吸引外資，外資企業不僅在越南建立生產線，享有出口 FTA 國家的關稅優惠，提高其產品在國際市場的價格競爭力，也代表越南的整體經商環境、法規制度等將隨著 FTA 洽簽的數目與品質，逐漸與國際規範接軌，並進一步促進越南國內相關層面的改革。

以 2020 年 8 月生效的越南-歐盟 FTA(EVFTA)為例，越歐雙方最終將消除超過 99%以上之貨品關稅，為越南進出口帶來機會，2020 年越南已超越新加坡成為歐盟在東協最大的貿易夥伴。台商會對越南政府所做的努力衷心的表達感謝與肯定，並期待越南政府在現今全球政經情勢及疫後新常態下，持續開放及強化 FTA 網絡的布建，以營造更優質的投資環境，促進越南經濟及產業的發展。

三、外商持續進駐，投資樣態更趨多元化

越南自加入 WTO 以來，經由市場的開放，已逐步融入全球經貿體系，並且吸引大量外資進駐。自 2008 年開始，越南的實際到位資金(Realized capital)首次突破 100 億美元，並呈現逐年增加的趨勢。2017 至 2019 年越南出現新一波外人投資熱潮，實際到位資金平均約 180 億美元，較前 3 年(2014~2016 年)的 140 億美元約高出三成。2020 至 2022 年受到 COVID-19 疫情影響，部分跨國企業選擇延後或取消投資計畫，全球外人直接投資受到嚴重衝擊，但越南的實際到位資金仍接近 200 億美元左右，2022 年實際到位金額更突破 200 億美元至 224 億美元，較 2021 年成長 13.5%，創近 5 年新高紀錄，顯示越

南對跨國企業仍具有高度的吸引力，有機會在全球供應鏈調整之際，取得新的戰略地位。

越南政治與治安相對穩定，FTA 網絡綿密，搭配其豐富的天然資源及充足、年輕且具有競爭力的勞動力，對從事加工出口製造的外商來說極具投資吸引力。除了紡織、製鞋、家具等傳統加工出口的投資外，也有許多外商企業看中越南眾多的年輕人口及近年所得增加、消費力提升，可望成為全球新興消費市場而布局越南內需市場。美中貿易戰及 COVID-19 疫情之後，越南成為跨國企業轉移中國產能的投資熱點，尤以 ICT 產業最具代表性。鴻海、仁寶、緯創、和碩、英業達、佳世達等台灣大型消費性電子代工廠紛紛至越南設立新廠或擴大既有產能。電子代工廠部分產能自中國移往越南，不僅標誌國際品牌廠分散供應鏈的策略，也代表越南在全球電子供應鏈中的重要性日漸提高。

四、經商環境持續改善

越南自 1986 年改革開放以來，一直致力於改善經商環境，以吸引外人投資。外人投資被視為越南過去數十年來經濟高速成長的關鍵因素之一，對越南產業發展與改善人民生活，功不可沒。美中貿易戰加速全球供應鏈移轉，為抓住發展機遇，越南政府於 2019 年發布第 50-NQ/TW 號決議，表示將進一步完善體制與政策，以期在 2030 年前達到每年吸引 500 億美元外人投資的目標。近期越南修訂的重要法規包括勞動法、企業法、投資法等，並通過《公私夥伴關係法》(Public Private Partnerships)，將交通、電網及發電廠、水利及

供水、廢物處理、醫療保健、教育及培訓、資訊基礎設施等列為外商和越南政府合作的優先領域。

在越南政府的努力下，越南全球的競爭力及投資環境持續改善中，此由國際相關評比可以看出。根據美國傳統基金會(the Heritage Foundation)2022 年發布的「2022 經濟自由度指數」(2022 Index of Economic Freedom)調查，越南在 184 個國家中排名第 84 名，較前一年進步 6 名。越南整體的競爭力雖呈現持續改善的趨勢，但仍存在進步較為緩慢的項目，越南政府若能在此等項目中投入更大的心力，相信對越南整體投資環境的改善將產生更大的效果，對吸引外人投資也會有很大的助益。

舉例而言，在美國傳統基金會發布的「2022 經濟自由度指數」中(詳表 1)，越南在部分評比指標的排名明顯落後，甚至排名下滑，值得關注，包括「法律制度」項下財產權(Property Rights)、司法效能(Judicial Effectiveness)與廉能政府(Government Integrity)；「監管效率」項下勞動自由(Labor Freedom)；「市場開放」項下投資自由(Investment Freedom)與金融自由(Financial Freedom)。其中，在勞動自由度部分，雖然新《勞動法》已在 2021 年 1 月正式實施，為勞動契約提供更多的彈性、提高加班時數、規定較嚴謹的罷工流程，但改善的幅度相對不如其他國家，以致於國際排名不進反退 45 個名次。

此外，法律制度的 3 個指標亦存在相當大的進步空間，也是相當多台商企業反映的經商問題，例如執法人員對於稅務、海關等法規不熟悉或因新舊法規不一致，而產生認定上的誤解，延誤企業通

關時程或導致企業面臨補稅、罰款，造成營運損失。此等現象皆可能造成越南行政效率不佳的印象，降低越南對於外資的吸引力。

表 1 越南全球競爭力指標中有持續改進空間之項目與排名

四大面向	12 項指標	2021	2022	2021-2022 排名變化
總體排名		90	84	6
法律制度	財產權	92	93	-1
	司法效能	119	120	-1
	廉能政府	104	119	-15
政府規模	租稅負擔	75	73	2
	政府支出	45	41	4
	健全財政	87	70	17
監管效率	經商自由	88	42	46
	勞動自由	73	118	-45
	貨幣自由	155	152	3
市場開放	貿易自由	58	50	8
	投資自由	139-145	139-144	-
	金融自由	70-106	68-105	-

註 1：2021 年與 2022 年納入排名的國家皆為 184 個。2022 年評比期間為 2020 年 7 月 1 日至 2021 年 6 月 30 日。

註 2：「投資自由」分數以 5 分為一級距，故獲得同分數的國家眾多。越南 2022 年投資自由度分數為 40 分，高於 40 分的國家共有 138 個，與越南同為 40 分的國家有 6 個，顯示越南的投資自由度排名落於第 139 至第 144 名之間，屬於投資受壓抑(Repressed)的經濟體。「金融自由」分數亦以 5 分為一級距，故獲得同分數的國家眾多。越南 2022 年投資自由度分數為 50 分，高於 50 分的國家共有 67 個，與越南同為 50 分的國家有 38 個，顯示越南的金融自由度排名落於第 68 至第 105 名之間，屬於金融活動較不自由(Mostly Unfree)的經濟體。

資料來源：the Heritage Foundation(2022), *2022 Index of Economic Freedom*。

整體而言，台商會相當肯定越南政府在完善投資環境方面的努力與成就，尤其是在全球疫情嚴峻之際，越南政府除了在防疫、抗疫取得亮眼成績外，也持續強化經商環境，提升勞動力品質。台商會期許在新的國際變局下，越南政府可以多方採納台商及外商建議，形塑有利於新型態投資產業與企業的投資環境，相信此將有助於創造越南產業發展及外商企業永續經營的雙贏局面。

參、越南在全球供應鏈地位

一、勞力密集產業競爭優勢突顯

1986 年越南實施革新政策，頒布《外國投資法》後，因擁有充足勞動力及低廉的生產成本，再加上越南政府積極鼓勵外商投資，推出許多租稅減免優惠，吸引許多台、外商前往投資，尤以紡織成衣、製鞋、家具等需要大量勞動力且以加工出口為主要型態的外人投資。紡織成衣業及鞋業是越南最早發展的兩大製造業，不僅吸納大量的就業人口，也是早年最大的創匯來源，合計占越南總出口的比例一度達 3 成以上，而這兩個產業也同時是台商在越南投資最受矚目的產業之一。

台商早期以紡織下游成衣加工與低階布料的生產製造為主，但 2015 年 TPP(在美國退出後已更名為 CPTPP)完成談判及 2018 年美中貿易戰後，知名台商企業如遠東新、福懋興業、儒鴻、聚陽、得力、台南紡織等，皆進一步擴大在越南的投資規模，興建上下游一條龍的生產線，將供應鏈逐漸往中上游延伸，是完善越南紡織成衣產業鏈的最大功臣，不僅縮短台商企業生產交期，也成為其他外資企業在越南當地的供應商，對提升越南紡織成衣業國際競爭力有很大的幫助。2021 年越南紡織及成衣出口合計達 426 億美元，是 2010 年的 3.2 倍，其中越南成衣在全球的出口排名由 2010 年的第 8 名躍居為 2021 的第 3 名，僅次於中國大陸及孟加拉；中上游紡織原料出口排名由 2010 年的第 19 名躍居為目前的第 7 名(參考表 2)。越南紡織服裝協會(Vietnam Textile and Apparel Association, VITAS)預估，即使在 2023 年全球主要出口市場經濟走緩的情況下，越南紡織與成衣出口

金額仍可再微幅成長至 450 億至 460 億美元。相信未來在越南政府及台、越企業共同努力下，越南在全球紡織成衣供應鏈的重要性將持續增加，可望持續為越南創造大量的外匯及就業機會。

表 2 越南紡織成衣出口表現變化

產品	2005	2010	2015	2019	2020	2021
成衣總出口金額(百萬美元)	4,681	10,390	21,948	30,888	28,065	31,180
-全球出口排名	15	8	3	3	2	3
-占全球總出口比重	1.7%	2.9%	4.8%	6.2%	6.3%	5.7%
紡織總出口金額(百萬美元)	725	3,061	5,628	9,073	9,798	11,469
-全球出口排名	33	19	13	8	6	7
-占全球總出口比重	0.4%	1.2%	2.0%	3.0%	3.0%	3.2%

資料來源：整理及計算自 WTO, Statistics on merchandise trade 之資料。

製鞋業及家具業雖然出口金額沒有紡織成衣業多，但也是越南重要的出口創匯產業。目前在越南投資鞋業的台商以寶成、豐泰、志雄及鈺齊等企業較具規模；家具業則有凱勝、亞歷山卓、儂根資源及震興(越南)實業等。美中貿易戰下，越南家具業及製鞋業為訂單移轉的前二大受益傳統產業，2021 年越南占美國家具進口比重較 2018 年增加 9 個百分點，鞋類則增加 4.3 個百分點(圖 1)。

台商傳統產業赴越南投資設廠，除了為越南創造了相當可觀的工作機會及外匯存底，也與時俱進引進了許多新的生產、管理技術及機器設備，如機能性紡織品與特殊鞋材的生產技術，以及先進的家具製造設備，同時透過內部培訓或是台越產學合作，培育了許多

相關技術人員，對於越南製造業勞動生產力的提升，具有相當大的貢獻。

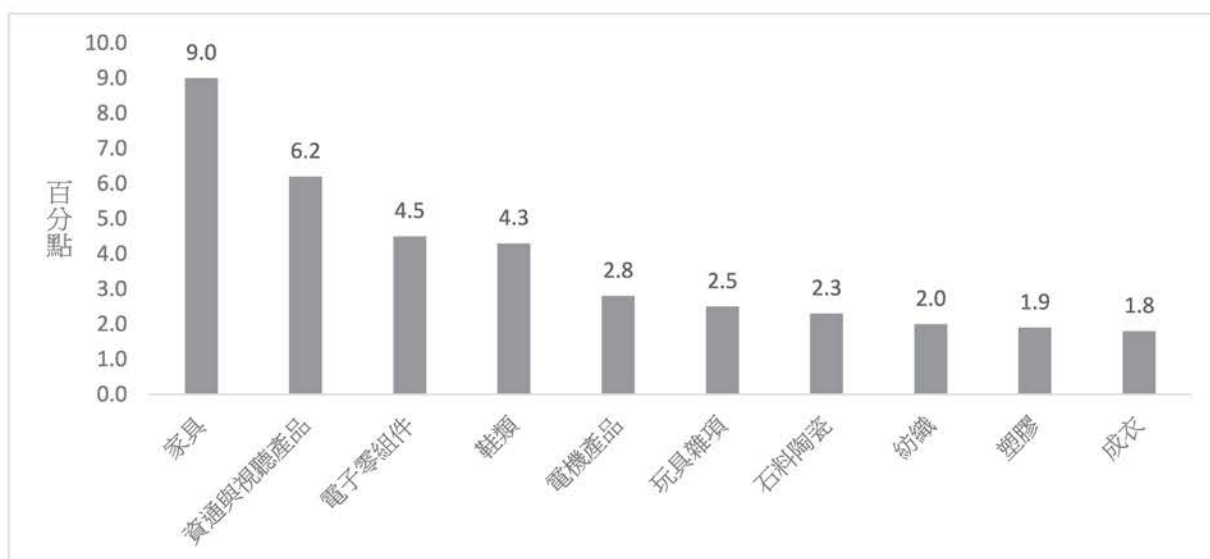

圖 1 2018 年至 2021 年越南在美國進口市場之市占率變化

二、在國際供應鏈的重要性由傳統加工製造延伸至 ICT 產業

在 2010 年三星進駐投資生產智慧型手機的帶動下，相關電子供應商也隨之赴越南投資，促使越南資訊與通訊科技(Information and Communication Technology, ICT)產業出口呈現逐年快速成長趨勢，並於隔年 2011 年即成為越南第一大出口產業。2018 年美中貿易戰後，越南投資環境優勢更加突顯，在轉移中國產能的外商紛紛進駐越南的情況下，越南 ICT 產業出口持續成長，成為東協最大生產基地，尤其是手機、網通設備等終端產品表現更是亮眼。

2019 年，越南 ICT 產業出口金額達 920 億美元，超越馬來西亞(789 億美元)、菲律賓(350 億美元)及泰國(339 億美元)，成為東協僅次於新加坡(1,159 億美元)的第二大出口國。2020 年後全球雖籠罩在 COVID-19 疫情陰影下，越南 ICT 產業的出口仍逆勢成長，2020 年

較 2019 年成長 17%至 1,077 億美元，2021 年進一步成長 28%至 1,373 億美元，占越南總出口的比重也由 2010 年的 8%大幅上升至 41%。³

隨著國際電子代表性大廠及鴻海、仁寶、緯創、和碩、英業達等台灣電子代工廠加碼投資越南，越南在全球 ICT 供應鏈中已具備不容忽視的重要性，2021 年出口排名躍居全球第 7 名，占全球總出口的 5.4%，其中電信設備和電子資料處理及辦公設備出口更名列全球第 3 名，皆僅次於中國大陸及香港(參考表 3)。

基於地理位置與中國大陸接壤，可直接連結中國南方產業供應鏈，陸運可行，加上勞工供應充沛，在國際電子企業進駐下，北寧、河內、海防、海陽、北江等越南北部省份逐步形成電子製造產業聚落，並反映在亮眼的出口表現上。若越南政府可以持續完善 ICT 產業的投資環境及供應鏈體系，相信未來一定可以持續吸引更多品牌廠、EMS 廠及衛星零組件廠赴越南投資，進一步提升越南在全球 ICT 供應鏈的重要性。

表 3 越南 ICT 產業在全球出口排名及所占比例變化

產品	2005	2010	2015	2019	2020	2021
辦公室及電信設備合計	39 (0.1%)	28 (0.4%)	12 (2.7%)	8 (4.5%)	8 (5.1%)	7 (5.4%)
-電信設備	48 (0.0%)	29 (0.5%)	7 (4.9%)	3 (7.4%)	3 (7.9%)	3 (8.7%)
-電子資料處理及辦公設備	31 (0.2%)	24 (0.4%)	14 (1.6%)	7 (4.4%)	5 (5.5%)	3 (6.8%)
-積體電路及電子零組件	36 (0.1%)	32 (0.1%)	15 (0.9%)	12 (2.2%)	11 (2.4%)	12 (1.8%)

註：括號代表越南占全球總出口的比重。

資料來源：整理及計算自 WTO, Statistics on merchandise trade 之資料。

³ 本段相關貿易數據為 WTO「Statistics on merchandise trade」中之「辦公室及電信設備 (Office and telecom equipment)」產業之數據。

第二部分 台商投資關切議題及建議

壹、美中貿易戰後台商赴越南投資趨勢變化

一、台商轉移中國部分產能，擴大對越南投資與雙邊貿易

1986 年越南政府實施革新政策(Doi Moi)，並開始吸引外人投資。台商在 1989 年展開第一筆對越南之投資，並在此後的 20 年間皆是越南最大的外人投資來源。據越南計畫投資部統計，截至 2022 年，台商約占越南外人投資總額的 8%，累計投資 364 億美元，為越南第 4 大投資來源，但若含第三地之轉投資，實際投資金額及所占比例遠高於此。根據台灣駐越南代表處經濟組所掌握的資訊，初步估算越南台商家數超過 4,600 家，台商及其家眷人數達 8 萬人以上，對促進越南產業發展、提供就業機會、帶動經濟成長深具貢獻。

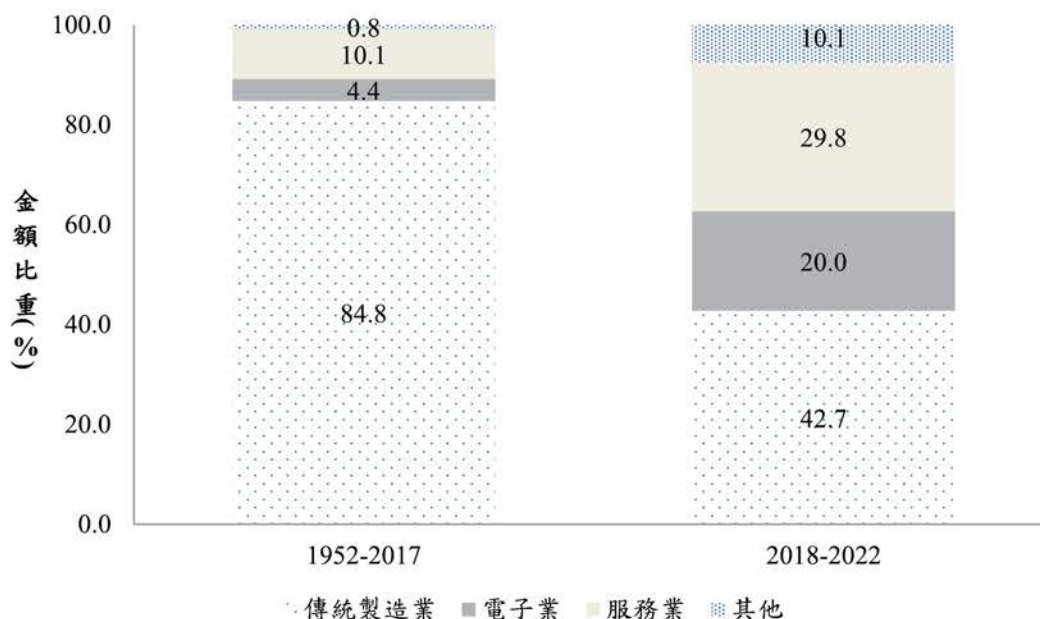
近年在美中貿易戰等國際政經局勢變化下，台商對外投資的區位選擇已產生很大的改變，主要顯現在台商轉往中國大陸以外地區投資的金額及比重明顯提高。根據台灣經濟部投資審議委員會(Ministry of Economic Affairs Investment Commission, MOEAIC)的統計數據，2018 年美、中爆發貿易衝突後，中國大陸占台灣對外投資金額的比重由 2017 年以前的平均 59% 下滑至 2018 至 2022 年的 35%，而台商對新加坡及越南等東協國家及日本、美國等先進國家的投資則明顯增加。其中越南占台灣對外投資金額的比重由 2017 年以前的平均 3%，上升至 2018 至 2022 年的 5%，金額遠高於對印尼、泰國、菲律賓、馬來西亞等地的投資；投資件數的比重更是由 2017 年以前

的不到 1%，上升至 2018 至 2022 年的 6%，是美中貿易戰及疫情期間台商在東協投資最熱絡的地區。

台商企業加速赴越南投資，帶動台越雙邊貿易往來。台灣海關統計資料顯示，美中貿易戰後，台越雙邊貿易往來更為熱絡，2021 年貿易總額首度突破 200 億美元。2022 年台越貿易總額逾 277 億美元，其中，越南對台灣出口 51 億美元，較 2018 年成長 88%，主要集中在 ICT、化學、機械、基本金屬及其製品等；自台灣進口 226 億美元，成長 20.1%，主要集中在 ICT、塑化、光學、紗布等產品。台越在 ICT、塑化及紡織成衣等產業具有高度的產業互補性，產業內貿易密切。

二、投資產業從傳統加工業轉至科技業與服務業，有利越南產業升級轉型

美中貿易戰以前，台商在越南投資的產業主要集中於傳統製造業，累計占台商在越南投資總額的 84.8%(圖 2)，尤以基本金屬業占 47.8%最多。基本金屬業的代表性投資案主要有 2009 年台灣中鋼與日本住友金屬集團在巴地頭頓省共同投資成立的中鋼住金，以及 2008 年投資總金額高達 100 億美元以上的河靜台塑鋼廠。鋼鐵業為基礎工業，是運輸工具、電子、機械及高科技產業必備的原材料，隨著台灣投資的兩大鋼廠竣工，象徵越南已具備一貫作業高爐煉鋼廠的鋼材生產能力，除可滿足越南廣大基礎建設及產業發展的需求，更可協助越南成為東協的鋼材供應中心，爭取東協國家城市化建設的龐大商機。

資料來源：台灣經濟部投資審議委員會。

圖 2 台商在越南投資產業變化

除了資本密集的製造業外，台灣在越南更有一群為數眾多的加工製造企業，主要為服飾、鞋類、家具、自行車、食品等，它們多數為國際品牌廠代工生產及出口，雖默默無名，但卻是開啟越南工業化扉頁，帶領越南邁向富裕社會的重要推手。近期在越歐盟 FTA 生效及分散風險考量下，以捷安特(GIANT)品牌聞名全球的自行車龍頭巨大機械，在 2022 年進駐越南平陽省，總投資金額達 4,800 萬美元，並帶動許多自行車零組件廠赴越南考察及投資，如生產車架的愛地雅、整車組裝的明係集團等。未來，除了中國大陸、台灣，越南將會是全球第三個擁有最完整自行車產業鏈的國家。

美中貿易戰之前，台商即有部分電子業進駐越南投資，主要分為兩部分，在生產電子終端商品方面，以東元、鍊德及仁寶為較具規模的廠商；在零組件部分，則是鴻海(富士康)、環隆、先進光電、漢達精密與洋華光電等廠之投資規模較大。2018 年美中貿易衝突加

劇後，在中國生產的企業被迫調整生產基地，而鄰近中國大陸、積極參與區域經濟整合的越南，成為台商投資熱點。此一波的投資移轉以電子業居多，從台灣投審會的統計數據可以發現，台商對越南投資領域在美中貿易戰後產生明顯的變化。雖然傳統製造業仍為台商投資最多的領域，占台灣 2018 至 2022 年對越南合計投資金額的 42.7%，但所占比例較 2017 年以前的 84.8%下降了 42 個百分點；反觀電子業的投資所占比例由早期的不到 5%大幅增加至 20%，包括緯創、和碩、英業達、佳世達等台灣消費性電子代工廠皆在此時赴越南投資，連帶讓鍵盤、螢幕軸承、網通等配套廠商也一併進駐越南(表 4)。而早年已在越南設立據點的仁寶、鴻海等企業，亦在美中貿易戰後紛紛增資越南子公司，擴大投資規模。

表 4 台灣在越南投資主要電子廠商生產品

Sản phẩm sản xuất chủ yếu của các DN điện tử Đài Loan tại Việt Nam

中下游	產品領域	企業名稱	生產產品
中游零組件 Tổ hợp linh kiện giai đoạn giữa	元件/模組 Linh kiện, bản mạch	奇力新 Chilisin Electronics Co.	被動電子元件生產製造 Sản xuất linh kiện điện tử thụ động
		建漢 CyberTAN Technology, Inc.	網路通訊電子產品與模組、感測器製造 Sản xuất thiết bị điện tử truyền thông, bản mạch và thiết bị cảm biến
		環旭 USI Enterprise Limited	穿戴電子產品的系統晶片模組製造 Sản xuất bản mạch cho thiết bị điện tử đeo tay
	零配件 Thiết bị phụ kiện	環隆 Universal Microelectronics Co.	電源、變壓器、光電、資訊通訊產品 Sản xuất thiết bị nguồn, máy biến áp, quang điện, thiết bị điện tử truyền thông
		飛宏 PHIHONG TECHNOLOGY CO.	電源供應器、電動車充電樁 Bộ nguồn điện, bộ sạc xe điện
		旭隼 Voltronic Power Technology Co.	UPS、太陽能、電池、電動車充電樁 Bộ tích điện dự phòng, năng lượng mặt trời, ắc quy, máy biến tần, bộ sạc xe điện
		達方 DARFON ELECTRONICS CO.	鍵盤、觸控板、指紋辨識等 IT 周邊元件 Các thiết bị công nghệ thông tin như bàn phím, chuột cảm ứng, nhận dạng vân tay
		奇鎡	電子散熱與觸控產品

中下游	產品領域	企業名稱	生產產品
	機構件 Linh kiện kết cấu	Asia Vital Components Co.	Thiết bị làm mát và cảm ứng
		信錦 Syncmold Enterprise Co.	顯示器用塑膠射出、鋼模與底座、軸承 Sản xuất chân đế màn hình, khuôn thép và đế, vòng bi
		鴻碩 Hotron Precision Electronic Co.	線材、精密模具、TV/顯示器廠線材製造 Sản xuất dây điện, khuôn chính xác, dây cáp ti vi/màn hình
		凱勝 Casetek Holdings Limited	電腦、通訊、消費性電子等機殼與機構件 Sản xuất khung và kết cấu kim loại của máy tính, thiết bị truyền thông, điện tử tiêu dùng
		巨騰 Ju Teng Inter, Holding Co.	Note Book 電腦機殼製造 Sản xuất vỏ máy tính xách tay
下游組 裝代工 或 EMS Lắp ráp, sản xuất hoặc hệ thống sản phẩm giai đoạn cuối	專業 EMS Dịch vụ sản xuất điện tử	富士康 Foxconn Group	各種電子產品代工製造(EMS) Sản xuất gia công các loại sản phẩm điện tử
		和碩 Pegatron Corporation	
		緯創 Wistron Corporation	
		仁寶 Compal Electronics, Inc.	
		佳世達 Qisda Corporation	
	系統/代工 Hệ thống, sản xuất	光寶 Lite-On Technology Co.	電源與各種電子產品代工製造 Sản xuất gia công nguồn điện và các loại sản phẩm điện tử
		瑞軒 AmTRAN Technology	電視與各種電子產品代工製造 Sản xuất gia công ti vi và các loại sản phẩm điện tử
		仲琦 Hitron Technologies Inc	網路通訊電子產品製造 Sản xuất thiết bị điện tử truyền thông
		智易 Arcadyan Technology Co.	
		啟碁 Wistron NeWeb Corp.	
		正文 Gemtek Technology Co.	
		明泰 Alpha Networks Inc.	

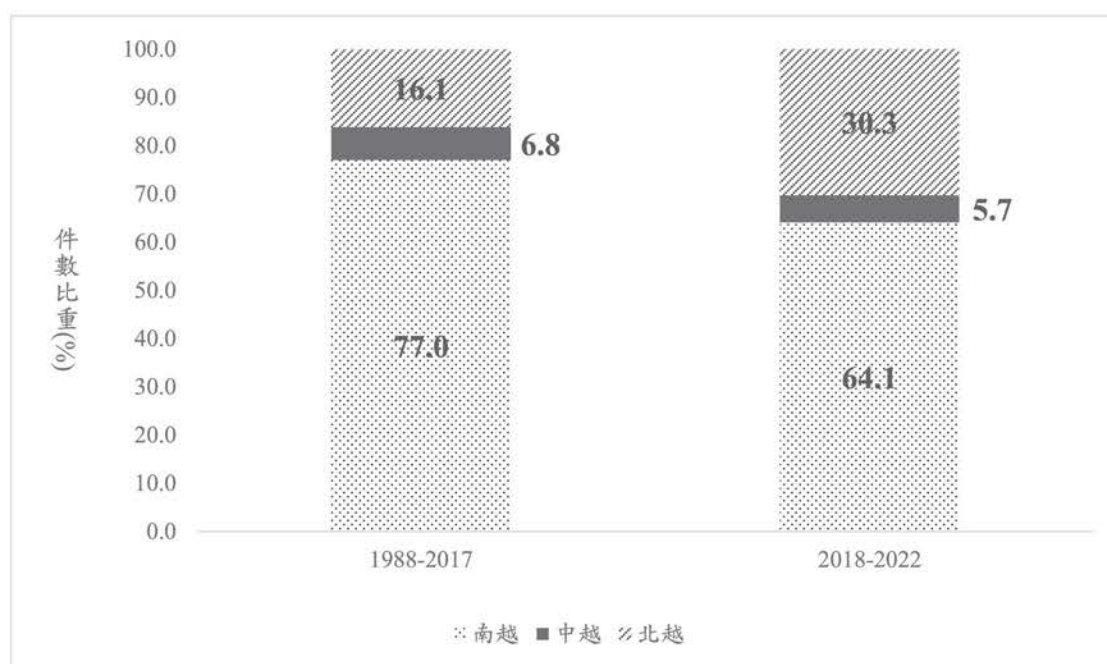
資料來源：越南台商電子產業聯誼會(Hiệp hội Doanh nghiệp Điện tử Đài Loan tại Việt Nam)提供。

除製造業之外，美中貿易戰後亦可觀察到台商對越南服務業的投資所占比例亦較過往增加許多，由過往的 10.1%增至 2018 至 2022

年的 29.8%，主要集中在金融與保險業，以就近服務當地的越籍企業及轉移生產據點至越南的台、外商企業。另外，其他產業的投資所占比例亦有所增加，主要集中於電力及燃氣供應業，著眼於越南對於能源或再生能源(如太陽能)使用需求日益增加。

三、加速完善北部電子聚落，促進區域平衡發展

在投資地點方面，根據越南計畫投資部統計資料(圖 3)，美中貿易戰前，台商在越南的投資地點主要集中於南部省份，累計投資件數占投資總件數的 77%，以同奈省、平陽省、巴地頭頓省、胡志明市、隆安省等地最多。美中貿易戰後，南越仍是台商在越南最主要的投資地區，吸引六成以上的台商前往投資，但由於投資業別的轉變，台商對北越的投資快速攀升，投資件數所占比例已由過往的 16.1 %大幅增至 30.3%，以河內市及北寧省較多；就投資金額來看，所占比例更由 10%上升至 45%，其中海防市在和碩、瑞軒、光寶等企業進駐，河南省在緯創、佳世達、達方等中大型電子業台商進駐下，成為台商在北越投資金額最多的 2 個省市，分別占投資總額的 15.1%及 14.1%。

資料來源：越南計畫投資部。

圖 3 台商在越南投資地點變化

美中貿易戰不僅帶動台商赴越南投資增加，也促使台商不論在投資產業或投資地點都更加多元化。越南北部地區因與中國大陸接壤，陸運交通便利，可直接連結中國南方產業供應鏈，再加上勞工供應充沛，並已有些許電子企業聚集，成為美中貿易戰下中國電子業台商分散生產基地的首選。投資區域的轉移，將有助於促進越南南北區域的均衡發展。

四、國際政經局勢轉變，台商經營面臨新的挑戰

台商在越南投資甚早，迄今已有 30 多年歷史，由早期以農林漁牧業投資居多，轉變至加工出口的製造業，並從勞力密集產業逐漸轉向資本及技術密集產業。另外，隨著越南經濟發展，也有愈來愈多台商企業開始從事內銷或服務業投資。台商在越南投資不僅替越南創造許多外匯及就業，也引入許多知識與技術，更培育無數優秀

的技術與管理人才。在台商的投資及努力下，越南技術人才漸多、產業鏈日益完善，為越南後續吸引外人投資奠定良好基礎。

美中貿易戰後，台商轉移部分中國產能至越南，除了擴大在越南投資規模外，也展開更加多元化的投資模式，投資附加價值更高的產業，協助越南產業升級轉型、區域均衡發展，及銜接國際供應鏈。

自 2017 年台商會完成首本「台商經貿投資白皮書-越南篇」的 5 年多來，越南政府在法規與經濟改革的努力有目共睹，越南整體投資環境已有明顯的改善，台商對此抱持高度的肯定。不過，近年國際政經局勢丕變，台商赴越南投資也產生新的變化，同時面臨新的挑戰。基於台商與歐、美等其他外商的投資型態還是明顯不同，電子業與傳統產業的營運模式亦有不同，在當地面臨的經營障礙也不同，建請越南政府協助排除，協助台商提高當地生產效率、擴大對外出口，讓越南勞工有更穩定的就業環境，並滿足台商想在越南當地長期深耕，永續發展之企盼。台商會期待越南政府可以持續加強改革力度及速度，進一步提升越南整體的國際競爭力。

貳、台商關切議題及建議

一、法律規範體系與程序議題(相關部會：涉及外人投資的各部會)

(一)法令規範

➤ 改善法規透明度，即時提供英文版相關法規及其解釋

問題說明與影響

台商會對越南政府隨國內外經貿環境變化與時俱進訂定及修正國內法規，以優化越南經商法規體系表示肯定。惟為加速時效，越南政府通常透過補充法令的方式針對母法中的某些條文進行補充。然而，這些眾多的補充法令或施行細則多為越南文，或英文版有公布延遲、翻譯不精準的問題。台商即使找專業翻譯機構、律師事務所、會計師事務所及顧問公司協助，也常面臨各家翻譯及對法令之解讀差異很大，或是不被地方政府或中央政府認可的情況，導致最後仍可能被執法人員判定違法，造成企業經營上的不確定風險。受訪台商反應，即使企業已經僱用越南籍會計長，但在越南政府頻繁公布補充法令下，仍難百分之百掌握最新法令。

四成左右的受訪台商表示越南的法律規範及執行程序已有明顯改善，但相較於其他議題，在語言不通的情況下，法令規範仍是台商在越南經商的最主要的困擾之一。美國傳統基金會歷年發布的「經濟自由度指數」亦顯示，越南的「法律制度」項目落在較不自

由(Repressed)國家行列，尤以政府對法規的整合度評分最低，存在進一步改善空間。

建議

對於前述問題，台商會對越南政府有如下建議，期望協助越南政府持續推動法令的透明化，完善外資企業法律資訊之取得管道，提高業者對於法律的掌握度：

1.設立官方單一平台公告英文版法令

建議在頻繁公布補充法令時，希望可以建置一個官方且單一的英文版法規平台，即時或至少在法令生效前，公布官方核定之英文版重點法令、施行細則及相關釋疑等，完善法規分類及查詢功能，並與主管機關之網站相互連結，以便利外國投資人查詢，降低新舊法規的法遵落差。

2.制定或修正法令時，廣泛徵詢各國商會看法，並給予企業適當的調整期

在越經商之外商企業與越南經濟發展本是一體，諸如與勞工、稅務、消防、環保等議題相關之重要政策制訂或修法，對外商企業在越經營影響很大，因此，建議重要政策在制訂時，可以行文至各國商會、駐越南經貿機構，徵詢各國商會之意見，同時上網公告法令修正草案，允許利害關係人一定期間內對法規草案提出意見。此外，新法案或修正法案也應給予企業寬裕之緩衝期間，以降低營運中斷所造成之經營風險與成本。

(二)執行程序

➤ 強化中央與地方政府，及各省市府間對法令解釋的一致性

問題說明與影響

部分台商表示，有時因越南法規的施行細則公布時間較晚或較不明確，致使企業面臨中央與地方政府或不同部會間認定不一致的情況。例如，2021 年越南外商銀行面臨信用狀(Letter of Credit, LC)是否要繳稅的問題，越南央行表示無須繳稅，但稅局表示要繳，以致有多家外商銀行因此必須補稅，甚至被罰款。另外，各省市間對相同法規解釋或執行程序亦可能出現不一致的情況，增加企業法遵及行政成本。例如，2022 年 3 月 15 日越南中央宣布開放邊境，入境越南不用隔離，但有台商表示入境部分省市如巴地·頭頓省還是要隔離。

建議

1.指定明確的中央詢答窗口，讓地方執法人員有法可循

台商企業希望越南政府可以讓業者明確知道，未來若有法令或解釋不清楚時，可以徵詢哪個中央單位的意見，並獲得書面之具體回應，未來地方政府執法人員則以該書面回覆做為執法依據，以維持執行程序與法令認定的一致性，降低外商投資的不確定性風險。

2.製作簡單明瞭之政策圖卡，以利政策宣導

對於在多省市有工廠、作業統一處理的大型製造業企業，其員工人數可能有數百人，甚至數千人，為降低企業主及管理人員對法令、措施的偏誤以及與員工間語言不通所造成的誤解，建議越南政府可以針對重要政策，製作淺顯易懂的政策圖卡，方便各公司閱讀及向員工宣導。

➤ 加速政府數位轉型，精進行政效率

問題說明與影響

美中貿易衝突後為越南帶來新一波投資熱潮，但可能因公司投資設立之相關審核人員不足，或對新產業(如電子業)較不熟悉，導致新設立公司時間無法預估，影響企業後續投產時程規劃。依越南法律規定，外商至越南設立公司，至少須申請投資執照與營業執照，投資執照申辦時間為 15 個工作天，營業執照約 3 到 5 個工作天，但受訪會計師表示，公司設立時間長短會因產業類型、設廠地點、當地行政效率等而有所不同，目前尚無明確申請流程與標準，實務上最少都要 3 至 6 個月。

建議

建議越南政府可運用數位化的工具，進行政府 e 化改造，提升行政效率。例如，建置一個歸屬中央的外商一站式線上申請作業網站，透過跨機關流程之整合，包括公司設立、投資許可、營業登記、社保登記、進出口等公司營運相關申請程序，透過網站與相關部會

間資料銜接及流程整合，為投資人省去逐一到各機關臨櫃申請辦理手續，亦可查詢案件辦理進度，提升越南商工行政服務效率。

二、勞動議題(相關部會:勞動部)

(一)加班時數

➤ 提高每年加班時數上限，或增加加班時數運用彈性

為回應企業需求，越南政府發布《越南勞動法》(45/2019/QH14)第 107 條規定，將每月加班總時數上限由 30 小時提高到 40 小時，但每年加班總時數不得超過 200 小時、特定產業或有其他緊急需求者則可增加至 300 個小時之規定，則仍維持不變。此外，考量疫情之後，越南訂單滿載，但缺工情況嚴重，越南國會常務委員會於 2022 年 3 月 24 日通過第 17/2022/UBTVQH15 號議決，復又將勞工每月加班時數上限自 40 個小時調增至 60 個小時，且放寬每年加班時數不得超過 300 個小時的適用對象至所有產業，適用期間係自 2022 年 4 月 1 日至 12 月 31 日止。

美中貿易衝突之後，越南在全球生產的重要性提升，台商在越南投資熱絡。台商多為國際品牌之代工廠，供應商必須符合企業社會責任(Corporate Social Responsibility, CSR)規定，才能取得訂單。但在越南加班時數的規定下，一些業者必須將部分訂單釋出至他國廠區才能符合 CSR 規定，嚴重影響台商在越南當地生產調度之彈性及經營效益，且亦不利於越南出口表現及產業發展之整體競爭力。又例如目前越南政府鼓勵投資的電子業，因電子業機具開關耗時，為

生產效率考量經常需要 24 小時運轉，加班時數限制使得排班困難，在技術勞工欠缺的情況下，可能導致無法獲得充分勞工輪班的情形。

在品牌企業及自我要求下，台商企業會嚴格遵循當地國的勞動法令規範；然而台商守法的結果，卻在越南勞工普遍想要多加班以增加收入的情況下，造成高流動率及離職率，使台商企業面臨法令遵循與企業經營效率的兩難處境。另一方面，勞工也因無法加班，薪水不足，而必須另外找第 2 份或第 3 份工作，反而無法達到《越南勞動法》確保勞工身體健康之目的。在現行的加班時數限制下，造成企業、勞工與政府三輸的局面。

建議

台商會對於越南加班時數規定有以下 2 點建議：

1. 調高加班時數上限，加強勞資協商機制共同達成協議

相較於其他東協國家加班時數上限之規定(表 5)，越南勞工法定的加班時數明顯較少，外商企業已針對此問題多次向越南政府提出放寬建言，如台商會 2017 年透過白皮書向越南政府建議提高每年加班時數上限至 500 小時以上；歐盟商會(EUROCHAM)則在「2021 白皮書(2021 Whitebook)」中建議在任何情況下加班時數上限皆可達 300 小時，並希望《越南勞動法》(45/2019/QH14)第 107 條第 3 項(d)規定「由政府規定之其他情況」可以更加彈性及擴大適用之情況。⁴

⁴ 第 107 條：加班時間

3. 在若干特定產業或下列情況下，雇主可要求勞工加班，但 1 年不得超過 300 個小時：

a) 從事紡織成衣、皮革、鞋業、電機、電子產品加工外銷、農林、鹽業、水產加工等生產活動；
b) 電力發電與供應、電信、煉油、供水、排水等產業；

表 5 東協主要國家工時及加班上限規定

單位：小時

國家別		工時	加班上限	正常工時/年	加班上限/年	總工時/年
東 協 國 家	越南	48/週	40/月	2,496	300	2,796
	印尼	40/週	18/週	2,080	936	3,016
	寮國	48/週	45/月	2,496	540	3,036
	新加坡	44/週	72/月	2,288	864	3,152
	馬來西亞	48/週	64/月	2,496	768	3,264
	泰國	48/週	36/週	2,496	1,872	4,368
	菲律賓	48/週	沒有規定	2,496	沒有規定	

資料來源：自行整理。

建議越南政府可以將第 17/2022/UBTVQH15 號議決改為正式議決，正式調高加班時數上限，並擴大適用範圍至各個產業。此外，考量部分越南勞工擬以加班增加額外收入，而台商則有調度勞工加班以滿足旺季客戶訂單之需求，建議越南政府建立勞資協商機制，允許雇主及員工共同商討，以達成加班時數上限協議，讓勞資雙方皆可獲益。

2. 增加加班時數運用彈性，依淡旺季彈性安排每月加班時數

針對淡旺季明顯的產業，建議越南政府可制定較彈性的加班時數規定，在全年加班時數規定下，允許企業依淡旺季或緊急訂單，彈性安排員工每月之加班時數，例如在生產旺季時，在客戶及員工都同意下，廠商可向當地勞動局提出上調加班時數的申請，以利台商企業可在客戶規定的期限內完成訂單。

-
- c)需要具備高水準之技術專業人員處理工作而勞務市場無法及時充足供應之情況；
 - d)因產品、原料之季節性與時間性而無法延後之緊急工作處理，或因意外客觀因素、天災、火災、天氣負面影響、戰爭、缺電、缺乏生產原料、生產線事故等所衍生之工作處理；
 - d)由政府規定之其他情況。

(二)社會保險

➤ 明確及加強宣導外派人員有免繳納社保及醫保之權利

問題說明與影響

依據越南第 143/2018/ND-CP 號公告有關社會保險法暨勞工衛生安全規定外籍員工在越南任職適用強制社會保險之施行細則，自 2022 年 1 月 1 日起，雇主與外籍員工須分別繳納薪資 14%及 8%之退休及死亡撫恤金，使雇主整體社保負擔比例由 3.5%增至 17.5%，外籍員工則由 0%增加至 8%，造成雇主成本及外籍員工負擔大幅增加。若加計醫療保險，則雇主負擔之總保險費率達 20.5%，員工達 9.5%，合計 30%，遠高於馬來西亞、泰國、印尼及菲律賓等東協國家(詳如表 6)。

表 6 企業與外籍員工投保費率

國家	公司/外籍 員工	社會保險			醫療保 險	合計	最高工資投保 上限
		病痛、 生育	工商、職 業病	退休、 死亡撫 恤			
越南	外籍員工	-	-	8%	1.5%	9.5%	2,980 萬越盾 (1,288 美元)
	公司	3%	0.5%	14%	3.0%	20.5%	
馬來 西亞	外籍員工	0%				0%	
	公司	1.25%				1.25%	
泰國	外籍員工	5%				5%	15000 泰銖 (445 美元)
	公司	5%				5%	
印尼	外籍員工		0%	3%	1%	4%	700 萬印尼盾 (484 美元)
	公司		0.24~1.74%	6%	4%	10.24~11.74%	
菲律 賓	外籍員工	4.5%			非強制	4.5%	25000 披索 (480 美元)
	公司	8.5%				8.5%	

註：匯率換算採自 2022 年 1 月至 6 月平均匯率，匯率數據來自 IMF。

資料來源：越南數據來自安永會計事務所；其他國家數據來自資誠會計事務所(2021)，「立足台灣佈局東南亞及印度-掌握亞洲致勝商機、東南亞及印度投資手冊」。

第 143/2018/ND-CP 號第 2 條第 1 項及第 2 項針對屬於強制參加社保的外籍員工範圍進行規定，即同時符合(1)有工作證或執業證書或執業許可證、(2)與雇主有簽定未確定工作時間或簽定 1 年以上的勞動合約者、(3)未達退休年紀、(4)非屬於「內部調動」等條件之外籍勞工需強制參加社會保險。

越南政府又於 2019 年 3 月公布 No.1064/LDTBXH-BHXH 及 2020 年 1 月公布 No.389/BYT-BH，明定企業內部調動之外籍勞工可免繳納社保及醫保。其中，根據 Decree No. 11/2016/ND-CP 第 3 條第 1 項，「企業內部調動」係指已在越南境內設立商業據點的外國企業，暫時將其任職 12 個月以上之內部人員包括管理人、執行經理、專家及技術勞工等調動至越南境內商業據點。

不過，部分受訪企業表示並不知道有上述的豁免規定；部分則認為所謂的「企業內部調動」是指公司在越南境內不同廠區間的調動。但大部分台商企業則多因對法條規定存在不確定性，為避免日後被判定違法而選擇幫所有外籍員工提撥社保費用，致使企業經營成本及員工負擔大幅攀升。

建議

在第 143/2018/ND-CP 號、第 1064/LDTBXH-BHXX 號及第 389/BYT-BH 號法規下，確實規定企業內部調動之外籍勞工可以免除繳納越南當地的社保及醫保，而實際上亦有台商去函詢問社保部門，也得到該單位人員以前述法規，確認台灣母公司外派人員之社保及醫保可以享受豁免權利。基於此，建議越南政府應更加明確外派人員屬於「企業內部調動」之定義，並加強宣導外派人員應繳納，或可享免繳納社保、醫保之權利，降低企業對於法規的不確定性，並減輕台商企業與外派員工之保險負擔。

➤ 降低企業及外籍員工社保負擔，並簽署台越雙邊社會保險協議

問題說明與影響

有別於前述「企業內部調動」之外籍員工，企業本地聘用(local hire)之外籍勞工，若符合第 143/2018/ND-CP 號第 2 條第 1 項及第 2 項規定，持有越南核發的工作證或執業證書或執業許可證，與雇主有簽定未確定工作時間或簽定 1 年以上的勞動合約者，且尚未達到退休年齡者，則屬越南強制繳納社會保險之對象，依法自 2022 年 1

月 1 日起，雇主與外籍員工須分別繳納 20.5%及 9.5%之薪資做為社保及醫保之保險費。

越南政府將外籍員工納入社保之立意良善，但因多數外籍員工普遍已持有母國的社會保險及醫療保險，因此此措施帶給外籍員工之實質效益不僅十分有限，且可能進一步造成負擔。外籍員工通常在越南任職一段時間之後便會回母國或是再轉往他國，不見得會在越南退休或永久居留越南，因此強制外籍員工納保 22%的退休、死亡撫恤金實無必要。

台商企業及外籍員工對於是否可以拿到一次性社保給付也存有疑慮。依第 143/2018/NĐ-CP 規定，外籍勞工離職後可領取一次性社保給付，規定在離職前 10 日須提出申請，勞動局會在 5 日內完成審核程序，但多數台商及外籍員工對於相關申請規定與流程並不十分清楚，對於能否在註銷工作證、離境前拿到退休金或離職金亦普遍持保留態度。越南政府給予的退休金或離職金也未考慮利息與匯率損失，其離職後拿到的保險金與其所繳納的保險費可能不成比例。

人力資源是產業發展的關鍵，世界各國皆積極育才、留才及攬才，以提升產業競爭力。目前越南產業正朝升級轉型期發展，對於電子業、數位科技等新興產業的人才需求孔亟。台商企業一直致力於培訓越籍幹部以落實在地化政策，但也期望越南政府在外籍人員聘僱及稅務的相關規定上，能採更開放的態度及更彈性的作法，以充裕越南人才，促進越籍員工與外籍員工的交流與協作，加速產業多元化發展，進而提升越南當地人才素質，並讓越南人民有更多的就業選擇。

建議

針對越南社會保險法規定本地聘用之外籍員工強制納保退休與撫恤金規定，台商會希望越南政府可以考慮比照韓國經驗，與台灣政府簽訂雙邊社會保險協議(Social Insurance Agreement, SIA)，針對越南社會保險法規定的養老金和撫恤制度以及台灣勞工退休金制度，依據平等對待原則，相互承認雙方僱員之社會保險繳納時間，並允許外籍人士得依該協議選擇是否加入社保，明訂雙方權利義務，避免社會保險雙重繳納。

三、人力資源議題(相關部會：勞動部、教育部)

(一)基礎勞動力與技術勞工

➤鼓勵產學合作，培養技術勞工與人才

問題說明與影響

台商會表示，近年部分省市(如同奈省)已開始與當地職業學校合作，並將培訓後的人才轉介給企業，協助企業解決人才問題。從統計數據上亦可看到越南政府在培育技術人才的用心。依據越南計畫投資部(Ministry of Planning and Investment)國家統計總局(General Statistics Office)的「2020 年越南勞動力調查報告(Report on Labor Force Survey 2020)」，技術勞工占總勞動人口的比重已由 2017 年本會撰寫首本白皮書時的不及 2 成，增加至 2020 年的 24.1%，各地區技術勞工所占比例也有顯著的增加，平均約增加 2 至 5 個百分點。

然而，隨外資企業與台商進入者漸多，產業結構也由過去的製鞋、紡織成衣等傳統產業轉向電子業、太陽能等新興產業，對於產業技術人才的需求更加殷切，但越南職業學校或相關科系較少，台商只能靠自行培訓，惟培訓完後的人才容易被同業或相關產業挖角，人才流動率高。

以電子業為例，美中貿易戰後，包含台資在內的許多電子廠已陸續進駐越南北部地區。由於電子業的產品種類多，複雜度高，產品汰換速度也快，對電子相關人才需求殷切；然而，目前越南電子相關科系不多，專業技術教育相對薄弱，技術人才明顯不足。電子業台商表示，目前電子業所需求的領域人才，主要為資通訊產品組裝(硬體)、表面貼焊技術(硬體)，以及工業互聯網(軟體)等三類。因培養越籍幹部需要時間，電子業台商短期間只能以外派人員支援，但此可能進一步衍生企業人力成本上升及外籍員工工作證申請等其他問題。

建議

提升本地人才之生產力一直是台商重視之問題，除有助台商在越南之永續發展，亦可提升越南勞動力素質及經濟成長，帶動越南產業轉型升級，創造更高的附加價值。台商會有以下3點建議：

1. 充實新興產業技術人才

為承接大量外移至越南的電子業、太陽能等過去較少出現在越南的新興產業，建議越南政府可在大學高等教育中增設新興產業相關科系，或是善加利用國外資源，透過國際合作或引進海外教育培

訓機構來提升訓練品質，培育更多的新興產業人才，以符合數位時代下的需求。

2. 提供企業人才培訓之激勵措施，快速提升越南人才技術能力

為穩定人才來源，目前已有台商企業與當地大學相關學系簽署產學合作的 MOU，並提供畢業生工作機會；另亦有台商企業與當地高中進行建教合作，提供學校基礎的機器設備，並在課後無償提供培訓。建議越南政府可以提供企業人才培訓之相關激勵措施，提高企業進行產學合作或自行培訓之意願，擴大產學合作效益，進而提升本地人才技術能力。

3. 擬定合適之技職教育發展計畫

在過往台越教育合作基礎及台灣政府自 2017 年推動的新南向政策下，建議越南政府可持續針對職訓教育與台灣展開合作，安排越南人才赴台交流計畫，以擴充具有一定素質的基層及中級人力，讓越南勞工擺脫只能從事簡單的零配件組裝作業的印象。例如，越南政府單位可安排種子師資赴台培訓，在基礎面提升越南技職院校的培訓能量，且可協助台資電子廠取得更多符合業界需求的人才。

(二)專業領域人才

➤ 加強專業領域之人才培訓

問題說明與影響

部分受訪台商雖認為越南在「取得專業人才」方面有明顯改善，但數量上仍十分欠缺，尤其是法律、資訊、財務、會計、人力管理、工務人員(如設備維修、安裝)等領域最為不足。

建議

除依靠高等教育訓練之外，建議越南政府可以自行設立或多方引入外部資源，委託第三方機構在各省市成立職業訓練中心，並授權該等機構辦理國家證照考試或檢定工作，透過培養專業領域人才及協助企業進行在職訓練，減少人才供需不均之現象，同時亦可提升越南求職者之競爭力。

四、環境保護與消防法規(相關部會：資源環境部、建設部、財政部、計畫投資部)

(一)法令規範及施行實務

➤ 明確法令要求、給予企業適當調整期及維持各省市執行一致性

問題說明與影響

越南環境保護及消防法規日趨嚴謹，台商會對此表示肯定。然部分台商表示，新舊法令交接期間，新法令之宣導及對企業之輔導仍有待強化。法令施行初期，相關規定如何執行未臻明確，企業對法令適用及遵循仍有無所適從或各地方法令執行不一致之情況。此外，雖然越南政府會預告法規即將修正之消防法令，但公布內容僅提供概略性的修正方向，往往與正式公布的修正法規有不一致的地

方，導致業者可能因調整或施工不及，而不符合新法規的要求，並因此受罰。

建議

針對環保與消防法令規範及施行實務，台商會有以下 2 點建議：

1. 明確法令要求之行政手續與審核條件

對於赴越南投資的外資企業而言，遵守越南當地環保法令當然是首要之務，然而繁雜的法令規章及冗長的行政流程，是台商認為越南在環保與消防議題上未有明顯改善的主要原因。因此，台商會建議越南政府針對法令之施行細則、行政手續與審核條件之規範應具體明確，避免過多行政裁量，以利企業遵循。

2. 給予企業適當的調整期，及維持各省市執法之一致性

有鑑於新法核定後，其內容與標準可能較舊法更為嚴格，對於依照舊法取得之核可證，建議在新舊法交接期間給予企業寬裕之緩衝期及輔導期，以降低營運中斷所造成之經營風險與成本。另外，倘若法令適用遇有未臻明確之處，應於企業提出疑義後，由中央主管機關及時回覆並公告各省市，以利各地企業及政府有所依據。

五、前瞻性投資議題(相關部會：環境部、工商部、財政部、計畫投資部、科技部)

(一)淨零碳排

➤ 建立明確政策法規，輔導企業進行碳盤查，加速與國際接軌

現況與影響

淨零排放與碳中和為當前全球最受矚目的關鍵議題之一，也是不可逆的趨勢。越南亦在 2021 年聯合國氣候變遷大會(COP26)上承諾到 2050 年實現淨零排放(net zero emissions)。基於歐、美政府及國際品牌廠對供應鏈碳排放問題日益重視，⁵越南分別在 2017 年及 2018 年開始對太陽能及風力發電專案實施「再生能源收購電價制度(Feed-in Tariff, FiT)」，以刺激國內外企業投入再生能源建設。在此制度推動下，2020 年越南已成為全球第三大太陽能市場，新增裝置容量達 12.7 GW，僅次於中國和美國。越南政府對於綠色能源的投入已逐漸看見成效，但對於企業綠色轉型的輔導與激勵仍有進一步努力的空間，台商表示越南政府對於因應淨零碳排及碳中和的相關法令及獎勵措施尚未完整公布，企業在推動淨零碳排時尚無所依據。

建議

越南政府在 2022 年 7 月 22 日正式通過「2021 年至 2030 年國家綠色成長行動計畫(National Action Plan on Green Growth for 2021-2030)」，其中包括 4 項重要目標，分別為減少每 GDP 溫室氣體排放量、發展綠色經濟部門、發展綠色生活方式與促進永續消費、以及

⁵ Vietnamplus(February 15, 2022). Green economic development crucial to FDI attraction.
<https://en.vietnamplus.vn/green-economic-development-crucial-to-fdi-attraction/222082.vnp>

根據平等、包容與韌性原則實現綠色轉型。⁶為達成計畫目標，台商會有以下 3 點建議，希望可以與越南一起努力，達成 2050 淨零碳排的目標：

1. 提供具體明確的政策方向及投資優惠措施

根據世界銀行估算，為實現淨零排放，越南 2022 年至 2040 年需要額外增加 3,680 億美元投資，約占每年 GDP 之 6.8%，⁷讓越南面臨極大的挑戰。據台商表示，目前越南政府對於再生能源相關建設並沒有制定具體的投資租稅優惠，須個別企業以專案的方式，自行與越南相關單位溝通，以爭取投資優惠。因此，建議越南政府應提出具體明確的綠能政策方向及減排路徑圖供企業依循，同時針對減排設備、各類再生能源，尤其是新式生質能類裝置提供投資抵減或租稅優惠，以加速企業綠色轉型。

另為支應未來大量再生能源併網，與確保電力供應穩定，建議越南政府可及早進行所需之電網及儲能等基礎設施之佈建，並開放外人投資，以加快整體建設之速度。

2. 協助輔導企業建立碳盤查機制，因應歐盟碳邊境調整機制 (CBAM)

不僅品牌廠對供應鏈減碳要求提高，歐盟於 2021 年也頒布全球第一份關於碳稅的法令-碳邊境調整機制(Carbon Border Adjustment

⁶ Vietnamplus(August 19, 2022). Vietnam needs extra 368 billion USD to achieve net zero emissions. <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-needs-extra-368-billion-usd-to-achieve-net-zero-emissions/235934.vnp>.

⁷ Vietnamplus(August 19, 2022). Vietnam needs extra 368 billion USD to achieve net zero emissions. <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-needs-extra-368-billion-usd-to-achieve-net-zero-emissions/235934.vnp>.

Mechanism, CBAM)，針對水泥、肥料、鋼鐵、鋁、電力、氫、部分間接排放和下游產品(如螺絲、螺栓等類似的鋼鐵製品)等產品課徵碳邊境調整稅。CBAM 將於 2023 年 10 月 1 日起實施 4 年碳邊境調整機制過渡期(2023 至 2026 年)，自 2027 年起全面實施。由於歐盟是越南的主要出口市場之一，預估 CBAM 將對越南經濟、產業、企業及供應鏈帶來重大影響。因此，建議越南政府應盡快制定碳盤查指引，讓產業有所依循。部分資源有限的中小企業台商已在越南深耕多年，並以出口為導向，越南政府應優先輔導，協助完成碳盤查。

3. 建立國家再生能源憑證交易制度

在 2017 年至 2021 年越南實施 FiT 計畫下，促進太陽能和風力發電得以快速發展，顯示綠電收購機制對投資者具吸引力。因此，建議越南政府應建立國家再生能源憑證交易制度，透過公開市場交易，鼓勵自願性投資並使稀有資源被最有效率利用，以達到品牌廠之要求，穩定投資者之信心。

越南是這一波新興國家發展的模範生，若能在淨零排放制度設計裡盡早納入市場機制，可避免各種管制在未來的開放過程中造成不必要之矛盾與衝突，進而更有利於與世界接軌，邁向潔淨富強之康莊大道。

(二)供應鍊合作及升級

➤ 強化台越電子產業供應鍊合作

現況與影響

2019 年美中貿易衝突加劇後，在中國生產之電子業企業被迫調整生產基地，而鄰近中國大陸、參與區域經濟整合積極的越南，成為台商投資熱點，越南北部已形成全球新的電子產業聚落。目前在越南北部地區投資的電子業台商，均是全球重要的電子產品製造生產公司，生產各種先進的資通訊、手持行動產品、消費性產品、汽車電子等高端產品，是全球國際大廠重要的合作廠商。

過去越南的電子零組件多需自國外採購，當地供應鏈仍較為薄弱，是越南台商極為關心的問題。根據台商會調查，供應鏈中一些體積大、運送成本高、進口程序複雜等特性的零組件，如原材料(包括化學材料、塑料等)、零組件(包括印刷電路板、塑料機構件、金屬機構件、電源供應器元件、包裝材等)、以及配套廠(包括模具加工、鍛造零件/沖壓零件、機械設備製造加工等)，在地供應能量較不足。在全球產業鏈重組浪潮下，越南本地電子業產業鏈將出現自代工階段朝建立完整產業鏈階段的發展契機，電子業台商也樂於在協助完善越南電子產業鏈上貢獻心力。惟目前台越雙方電子產業尚缺乏持續之對話及合作平台，恐將使雙方供應鏈合作效益大打折扣，實在可惜。

建議

台灣電子業系統製造大廠及相關供應廠商對於越南關注度與日俱增，越南電子產業公會(Vietnam Electronic Industries Association, VEIA)與越南本地電子產業相關廠商均表示有意與台商合作。因此，

台越雙方若能建立一個可以持續對話及溝通的平台，將有利促進雙方合作，更有助於擴大台越雙邊電子產業鏈結與強化越南電子產業供應體系。

➤ 考量調整相關法規，以彈性措施設立經濟特區豁免 FCT

現況與影響

電子產業國際分工與供應鏈交易模式精細且複雜，有賴於投資國政府給予稅務等配套措施的協助，以利電子產業能在合理的成本及規定交期下，順利完成產品的生產與交付。美中貿易戰後，電子業台商欲將目前在中國已運作成熟的電子產業國際分工與供應鏈交易模式複製到越南，於越南建立第二生產基地，但礙於越南外國承包商稅(FCT)規定而導致在越南生產面臨額外成本增加與交期加長等重大問題，進而影響越南電子業的投資與關鍵供應鏈的發展。

建議

電子科技產業是當前全球產業焦點，也是越南產業轉型升級，提升產業附加價值的最佳路徑。在全球經貿版圖調整過程與 COVID-19 疫情後，電子業台商均優先選擇越南為布局重鎮，盼越南政府持續提升電子產業鏈良好之發展環境。台商會建議越南政府相關權責機關考量電子產業鏈國際分工之特色，以及電子產業發展的實際需求，調整相關法規，以彈性措施設立經濟特區豁免 FCT，提升電子業台商在越南生產之效率，帶動越南電子產業蓬勃發展，建構完整供應鏈生態系，以利持續對越南產業供應鏈、技術人才、進出口貿易與整體經濟社會等發展做出實質貢獻。

(三)支持台灣加入 CPTPP，進一步強化台越經貿產業合作

現況與影響

隨著台商對越南投資增加，台越之間的生產連結及貿易關係日益密切，但台灣及越南仍未簽訂 FTA，目前越南台商自台灣進口主要適用 WTO 下之最惠國待遇稅率，在越南所面對之進口關稅動輒高達 10%以上，遠較中國及其他東協國家高，越南廠商自台灣進口半成品與零配件的成本相對昂貴，使台灣廠商處於不利競爭態勢；另一方面，美中貿易戰後，越南電子、化學、機械、基本金屬等產品出口台灣的金額也明顯增加，但台越之間缺乏 FTA 連結，也使得越南出口需負擔額外的關稅成本，不利於台越雙方進一步深化經貿交流及供應鏈合作。

建議

台灣已在 2021 年 9 月 22 日申請加入跨太平洋夥伴全面進步協定 (CPTPP)，由於越南為 CPTPP 成員國之一，盼越南可以支持台灣加入 CPTPP。越南與台灣產業高度互補互利，倘若台灣能夠順利參與 CPTPP，將有助於：

(1)促進雙邊產業交流，擴大越南台商之質與量，創造群聚效應：

台灣加入 CPTPP 將可為越南引進更多資本密集與技術密集的台灣高科技農、工計畫，擴大台商群聚效益；

(2)強化台商與越南本地供應鏈的合作：2017 年以來台越每年舉辦產業合作論壇，已進行紡織、智慧城市、汽機車自動化等

交流媒合，在此基礎上，CPTPP 將可擴大台商就地合作效益，協助壯大越南產業供應鏈；

(3)促進產業人才合作：台灣加入 CPTPP，可依據 CPTPP 架構下的勞動、合作與能力建構等領域，創造更多產業人才合作機會，縮小越南技術人才缺口；

(4)完善越南基礎建設：台灣加入 CPTPP，將有助於在雙方政府共同協助下，引導更多優質的台灣工程業者進駐越南，為越南完善基礎建設盡一份心力。

第三部分 結論與建議

壹、美中貿易戰後台商赴越南投資趨勢變化

自世界台灣商會聯合總會、亞洲台灣商會聯合總會、越南台灣商會聯合總會於2017年首次出版「台商經貿投資白皮書-越南篇」以來，越南政府持續完善法制體系及基礎建設，並積極參與區域經濟整合，加速國際融合與連結，為企業創造更友善的貿易與投資環境。越南政府的努力也取得了相當的成就，成為美中貿易衝突及COVID-19疫情下，跨國企業調整供應鏈布局時最受青睞的投資地點，許多台商也將部分的中國產能移轉至越南，形成新一波台商赴越南投資熱潮，也讓台商在越南投資型態呈現更加多元化的態勢。

美中貿易戰及疫情之前，中國大陸一直是台商對外投資最多的地區。然而，在近期國際政經局勢變化下，台商企業為分散生產與投資風險，對越南的投資明顯增加。越南占台灣對外投資金額的比重由2017年以前的平均3%，上升至2018至2022年的5%；投資件數的比重由不到1%上升至6%，成為台商在東協投資最熱絡的國家。

台商對越南投資產業在美中貿易戰後亦有所改變。過往台商在越南投資的產業主要集中於傳統製造業，包括協助越南開啟工業化扉頁，帶領越南邁向富裕社會的服飾、鞋類、家具、自行車、食品等加工製造企業，以及中鋼住金、台塑河靜鋼廠等基本金屬企業。2018年美中貿易衝突加劇後，電子業台商從中國轉移至越南增加，包括消費性電子代工廠及其配套廠商，以及就近服務當地企業之服務業皆紛紛進駐越南，尤其集中於河內、北寧、河南、海防等北部

省市，不僅有助於越南產業升級轉型，也加速完善北部電子聚落，促進區域平衡發展。

綜觀台商在越南投資歷程，台商在越南經營產業已逐漸轉型，從農林漁放業轉變至加工出口的製造業，從勞力密集產業逐漸轉向資本及技術密集產業，也有許多台商開始從事內銷或服務業投資。美中貿易戰後，台商投資模式愈來愈多元，投資附加價值也更高，不僅替越南創造許多外匯及就業，也引入知識與技術，培育無數優秀的技術與管理人才，同時也協助越南產業升級轉型、區域均衡發展，及銜接國際供應鏈。

貳、台商關切議題與建議

近年越南政府在法規與經濟改革的努力有目共睹，越南整體投資環境已有明顯的改善，約七成受訪台商認為越南整體投資環境在美中貿易戰及 COVID-19 疫情後明顯改善，主要原因包括：越南加入許多區域經濟整合協定、內需市場廣大、更多訂單移轉至越南及更多供應商進駐越南，創造更多商機，台商會對此抱持高度的肯定。

然而，2017 年台商會所提之障礙仍有部分尚未排除，致使有三成受訪台商認為越南部分領域的投資環境並沒有明顯的改善，包括專業人才、基礎勞動力，及環保與消防等。此外，在近年國際政經局勢丕變下，台商赴越南投資已產生新的變化，同時面臨新的挑戰。基於台商與歐、美等其他外商的投資型態還是明顯不同，在當地面臨的經營障礙也不同，建請越南政府協助排除，協助台商提高當地

生產效率、擴大對外出口，讓越南勞工有更穩定的就業環境，並滿足台商想在越南當地長期深耕，永續發展之企盼。

以下提出台商會關切與議題與建議，希望越南政府相關單位可以協助解決，加快改革的速度，進一步提升越南整體的國際競爭力。

表 7 台商關切與議題與建議彙整

議題	建議
一、法律規範體系與程序議題	
(一)法令規範	改善法規透明度，即時提供英文版相關法規及其解釋；設立官方單一平台公告英文版法令；制定或修正法令時，廣泛徵詢各國商會看法，並給予企業適當的調整期
(二)執行程序	強化中央與地方政府，及各省市府間對法令解釋的一致性；指定明確的中央詢答窗口，讓地方執法人員有法可循；製作簡單明瞭之政策圖卡，以利政策宣導
	加速政府數位轉型，精進行政效率：運用數位化的工具，進行政府 e 化改造，提升行政效率
二、勞動議題	
(一)加班時數	提高每年加班時數上限：調高加班時數上限，加強勞資協商機制共同達成協議
	增加加班時數運用彈性：針對淡旺季明顯的產業，建議越南政府可在全年加班時數範圍內，制定較彈性的加班時數規定
(二)社會保險	明確及加強宣導外派人員有免繳納社保及醫保之權利：明確外派勞工屬於「企業內部調動」之定義，並加強宣導外派人員應繳納，或可享免繳納社保、醫保之權利
	降低企業及外籍員工社保負擔，並簽署台越雙邊社會保險協議：考慮與台灣簽訂雙邊社會保險協議，避免社會保險雙重繳納，允許外籍人士得依協議選擇是否加入社保，明訂雙方權利義務

表 7 台商關切與議題與建議彙整(續)

議題	建議
三、人力資源議題	
(一)基礎勞動力與技術勞工	鼓勵產學合作，培養技術勞工與人才：充實新興產業技術人才；提供企業人才培訓之激勵措施，快速提升越南人才技術能力；擬定合適之技職教育發展計畫，並安排越南人才赴台交流計畫。越南政府可與台灣合作進行種子師資赴台培訓，在基礎面提升越南技職院校的培訓能量，協助台資廠取得更多符合業界需求的人才
(二)專業領域人才	加強專業領域之人才培訓：多方引入外部資源，培養專業領域人才及協助企業進行在職訓練，減少人才供需不均之現象，同時提升越南求職者競爭力
四、環境保護與消防法規	
法令規範及施行實務	明確法令要求之行政手續與審核條件：針對法令之施行細則、行政手續與審核條件之規範應具體明確，避免過多行政裁量，以利企業遵循
	給予企業適當的調整期，及維持各省市執法之一致性：於新舊法交接期間給予企業寬裕之緩衝期及輔導期；若法令適用遇有未臻明確之處，應於企業提出疑義後，由中央主管機及時回覆並公告各省市，以利各地企業及政府有所依據
五、前瞻性投資環境議題	
(一)淨零碳排	建立明確政策法規，輔導企業進行碳盤查，加速與國際接軌，並提高國際競爭力： - 提供具體明確的綠能政策方向及投資優惠措施 - 協助輔導企業建立碳盤查機制，以因應國際碳邊境調整機制(CBAM) - 建立國家再生能源憑證交易制度
(二)供應鏈合作及升級	強化台越電子產業供應鏈合作：台灣電子業系統製造大廠及相關供應廠商對於越南關注度與日俱增，越南本地電子產業相關廠商亦有意與台商合作。台越若能建立持續對話及溝通平台，將有利促進雙方合作將並有助於擴大雙邊電子產業鏈結與強化越南電子產業供應體系
	考量調整相關法規，以彈性措施設立經濟特區豁免 FCT：盼越南政府考量電子產業鏈國際分工之特色，為提供電子產業鏈良好之發展環境，調整相關法規，以彈性措施設立經濟特區豁免 FCT，讓電子業台商對越南產業供應鏈、技術人才、進出口貿易與整體經濟社會等發展做出長期貢獻
(三)支持台灣加入 CPTPP，進一步強化台越經貿產業合作	促請越南政府支持台灣加入 CPTPP，進一步強化台越供應鏈合作：台灣加入 CPTPP 有助於擴大越南台商之質與量，促進雙邊產業交流、人民往來，及供應鏈合作

附 錄

壹、世界台灣商會聯合總會簡介

隨著台商對外投資增加，全世界各地台商會相繼成立。為結合各地台商會力量提高對台商之服務，1994 年 9 月，世界台灣商會聯合總會(以下簡稱世總)在台灣台北正式成立，秉持(1)促進世界各地區台商之合作，共謀發展工商業，及開拓國際市場；(2)加強世界各國台商間之連繫、互助與聯誼，並交換工商管理與學術科技之經驗；(3)提供世界各國台商各種工商及財經資訊，進而強化區域性經貿合作關係；(4)提升台商之國際地位，並促進各國對台商權益之保障；(5)促進世界各區域內社會文化之交流，以增進共同瞭解與經濟發展等五項宗旨，為世界各地台商服務。

世總下有亞洲、歐洲、北美、中南美洲、大洋洲、非洲等 6 個洲際總會，分布在 73 個國家及地區，共 189 個地區商會，會員廠商約 4 萬餘家，是一備受各界重視的世界性民間團體。2009 年 9 月世總在台北設立固定辦事處，以服務世界各地台商。

世總置總會長 1 人，任期 1 年，不得連任；各洲際總會總會長為當然副總會長。總會長依章程聘任義務職的秘書長、財務長等協助處理會務，並依業務功能設立選務、公基金管理、大陸台商工作、婦女聯誼、在台聯誼、台商菁英培訓、商機促進、紀律、國際事務、公共關係、專案事務、教育文化、海外台商磐石獎、專業、網絡資訊、出版發行及法規等 17 個委員會。近年來，世總積極輔導各洲總

會成立青年商會，鼓勵年輕一代台商加入台灣商會，並於 2010 年 10 月於台北成立世界台灣商會聯合總會青商會，以促進世界台灣商會之傳承與永續發展。

世界台灣商會聯合總會綜合各界資源服務各國台商，以便促進各國台商與各當地政府能更密切的配合，並對當地社會作出更大貢獻，創造三贏局面；同時也擔任台商與台灣政府的意見溝通橋樑，減少台商在台後顧之憂，不論在台灣或各國，世界台灣商會聯合總會都是台商的最高領導代表單位。

貳、亞洲台灣商會聯合總會簡介

1980 年代後期，台商赴東南亞投資漸多，東南亞各國台商會遂於 1990 至 1992 年相繼成立，但彼此互動不多，亦缺乏聯繫。有鑑於此，泰國台灣商會聯合總會創會會長余聲清先生聯合菲律賓、馬來西亞、新加坡、印尼等諸國台商會會長，倡組亞洲台灣商會聯合總會(以下簡稱亞總)。

1993 年 7 月亞總在台灣台北成立，確立了五大成立宗旨：(1)促進亞洲各國台商之合作，共謀發展工商業及開拓國際市場；(2)加強亞洲各國台商間之聯繫、互動與聯誼及交換工商管理與學術科技之經驗；(3)提供亞洲各國台商各種工商財經資訊，進而強化區域性經貿合作關係；(4)提升台商之國際地位與各國對台商權益保障；(5)促進亞洲區域內社會文化之交流，以增進共同瞭解與經濟發展。

亞總下轄 12 個正式會員國分會，包括泰國、菲律賓、馬來西亞、新加坡、印尼、日本、香港、澳門、越南、寮國、柬埔寨、汶萊；

另有 6 個觀察會員國，包括孟加拉、印度、緬甸、吉達、關島、東帝汶等；韓國分會也即將成立。會員總數超過 2 萬 7 千家企業。設總會長 1 人，各國總會長為總會副總會長，並設有常務理事會、理事會、監事會，並針對不同功能設置選務、公共事務、產業功能、章程、出版事務、教育與文化、財務金融、大陸台商聯誼、會務推展、紀律、新生代、危機處理、長期發展及東協事務發展委員會等 14 個委員會，也有負責與各會員單位及顧問接洽的窗口。亞洲台灣商會聯合總會隸屬於世界台灣商會聯合總會，為轄下各會員國之交流、商機媒合、促進投資最好的平台，尤其在是目前東協快速發展時期，期能結合各界資源為會員們提供更強有力的服務。

參、越南台灣商會聯合總會簡介

1993 年底與 1994 年 6 月，越南台商先後於河內及胡志明市創立「越南北部地區台灣商會」及「越南南部地區台商聯誼會」，並於 1994 年 9 月合組成為「越南台灣商會聯合總會」(以下簡稱越總)，以促進越南台商間之聯繫、互助、合作與經驗交流，共謀事業發展及權益保障，並加強台、越工商界間在經濟、交易、文化交流與合作為主要創會宗旨。

主要任務包括(1)協助會員解決有關投資貿易糾紛，隨時提供法律諮詢服務；(2)彙編、蒐集、統計及研究台、越經濟政策、工商業法令與活動，定期出版會訊，提供會員參考；(3)協助會員與越南政府有關機關及其他工商業團體從事聯誼交流；(4)舉辦各項聯誼活動，增進台、越國民間瞭解，以及促進全體會員及眷屬之情誼。

1997 年越總正式獲得越南政府頒發之商會執照，並於越南各大主要地區設置分會，至今已成立河內、北寧、海防、太平、河靜、峴港、林同、頭頓、同奈、平陽、西寧、胡志明市、新順及隆安等 14 個分會，會員總數近 2,500 家企業。除設總會長 1 人外，各分會會長為總會當然副總會長，另有秘書長、財務長協助會務。另設有理事會、監事會以及 12 個功能委員會，包括法規、青商創業、產業交流、教育、國際交流、越南企業論壇(Vietnam Business Forum, VBF)、台越投資促進、農業、台越藝術交流、台灣醫療推廣、體育交流及慈善等委員會。

越南台灣商會聯合總會在越南領導各地分會為台商服務，並擔任台商與台、越雙方政府意見溝通與政策推動以及促進投資之橋樑，近年來更提供各功能性服務，使台商之合作更趨緊密並獲重視，進而發揮商會更大功效。

**SÁCH TRẮNG VỀ ĐẦU TƯ KINH TẾ
THƯƠNG MẠI TẠI VIỆT NAM NĂM
2023 CỦA DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN**

**2023 White Paper for Taiwan
Business & Investment in VietNam**

Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam

Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Á

Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới

Mục lục

Mục lục.....	i
Bảng biểu	iv
Biểu đồ.....	iv
Tóm tắt.....	1
Phần I KHÁI QUÁT.....	7
I. KHỞI NGUỒN.....	7
II. MÔI TRƯỜNG KINH TẾ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM VÀ TIỀM NĂNG	9
1. Những ưu thế có được từ xung đột thương mại Mỹ Trung, kinh tế vẫn duy trì đà tăng trưởng dương trong bối cảnh dịch bệnh	9
2. Tích cực tham gia vào hội nhập kinh tế quốc tế, mở rộng cơ hội tham gia vào chuỗi cung ứng quốc tế	11
3. Doanh nghiệp nước ngoài tiếp tục đến Việt Nam đầu tư, các hình thái đầu tư ngày càng có xu hướng đa dạng	13
4. Môi trường kinh doanh liên tục được cải thiện	15
III. VỊ TRÍ CỦA VIỆT NAM TRONG CHUỖI CUNG ỨNG TOÀN CẦU	19
1. Ưu thế cạnh tranh rõ ràng trong các ngành thâm dụng lao động	19
2. Vai trò quan trọng trong chuỗi cung ứng quốc tế từ các ngành sản xuất chế tạo gia công truyền thống vươn sang ngành công nghiệp ICT	22
PHẦN 2 NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẦU TƯ DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN	
QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ ĐỀ XUẤT.....	25
I. THAY ĐỔI TRONG XU THẾ ĐẦU TƯ VÀO VIỆT NAM CỦA DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN HẬU XUNG ĐỘT THƯƠNG MẠI MỸ TRUNG	25
1. Doanh nghiệp Đài Loan dịch chuyển một phần sản xuất ra khỏi Trung Quốc, mở rộng đầu tư và thương mại song phương với Việt Nam	25
2. Ngành nghề đầu tư từ ngành công nghiệp sản xuất gia công chế tạo truyền thống chuyển hướng sang ngành khoa học công nghệ và dịch vụ, giúp chuyển đổi nâng cấp ngành nghề của Việt Nam.	27
3. Đẩy nhanh hoàn thiện cụm công nghiệp điện tử tại miền Bắc Việt Nam, thúc đẩy cân bằng phát triển giữa các khu vực.....	32
4. Trong bối cảnh tình hình kinh tế chính trị quốc tế có nhiều thay đổi, việc đầu tư kinh doanh của doanh nghiệp Đài Loan đang đối mặt với nhiều thách thức mới.	35

II. NHỮNG NỘI DUNG DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ37

1. Vấn đề về hệ thống và trình tự quy định pháp luật37
 - (1) Quy định pháp luật37
 - Cải thiện mức độ minh bạch của quy định pháp luật, kịp thời cung cấp các quy định pháp luật liên quan bản tiếng Anh và diễn giải quy định.....37
 - (2) Trình tự thực hiện.....40
 - Tăng cường tính nhất quán trong việc diễn giải thích quy định pháp luật giữa chính quyền trung ương và địa phương cũng như giữa chính quyền các địa phương.40
 - Đẩy nhanh chuyển đổi số chính phủ, nâng cao hiệu quả hành chính42
2. Vấn đề lao động.....43
 - (1) Thời gian làm thêm giờ.....44
 - Tăng số giờ làm thêm tối đa mỗi năm hoặc tăng tính linh hoạt trong việc vận dụng quy định số giờ làm thêm44
 - (2) Bảo hiểm xã hội49
 - Xác định rõ và tăng cường tuyên truyền về quyền được miễn nộp bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế đối với lao động nước ngoài được cử sang Việt Nam làm việc.....49
 - Giảm thiểu chi phí bảo hiểm xã hội của doanh nghiệp và lao động nước ngoài, ký kết thỏa thuận song phương về bảo hiểm xã hội giữa Việt Nam và Đài Loan.52
3. Vấn đề về nguồn nhân lực55
 - (1) Lao động cơ bản và lao động kỹ thuật.....55
 - Khuyến khích hợp tác giữa doanh nghiệp và trường học, đào tạo bồi dưỡng nhân lực và lao động kỹ thuật.55
 - (2) Nhân lực lĩnh vực chuyên ngành59
 - Tăng cường đào tạo nhân lực chuyên ngành.....59
4. Quy định pháp luật về bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy ...60
 - (1) Quy định pháp luật và thực tiễn thi hành60
 - Làm rõ yêu cầu của quy định pháp luật, cho các doanh nghiệp một khoảng thời gian thích hợp để điều chỉnh và đảm bảo tính thống nhất trong thực hiện ở các tỉnh thành khác nhau.....60
5. Các vấn đề đầu tư có khả năng phát triển trong tương lai62
 - (1) Phát thải ròng bằng “0”63
 - Xây dựng chính sách rõ ràng, hướng dẫn doanh nghiệp kiểm kê phát thải khí nhà kính, đẩy nhanh hội nhập quốc tế .63
 - (2) Hợp tác và nâng cấp chuỗi cung ứng.....67

➤	Tăng cường hợp tác trong chuỗi cung ứng ngành công nghiệp điện tử giữa Đài Loan và Việt Nam.....	67
➤	Xem xét điều chỉnh các quy định liên quan, có chính sách linh hoạt xây dựng đặc khu kinh tế miễn thuế nhà thầu nước ngoài (FCT)	69
(3)	Ủng hộ Đài Loan gia nhập CPTPP, tăng cường hơn nữa hợp tác ngành nghề, kinh tế thương mại giữa Đài Loan và Việt Nam.....	70
PHẦN III: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ		73
I.	XU HƯỚNG ĐẦU TƯ CỦA ĐÀI LOAN VÀO VIỆT NAM CÓ SỰ THAY ĐỔI KHI XUNG ĐỘT THƯƠNG MẠI MỸ TRUNG XẢY RA.....	73
II.	CÁC VẤN ĐỀ DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ.....	75
PHỤ LỤC.....		1
I.	GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN THẾ GIỚI	1
II.	GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN CHÂU Á	3
III.	GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN TẠI VIỆT NAM.....	5

Bảng biểu

Bảng 1	Xếp hạng và hạng mục cần liên tục cải thiện trong Chỉ số Tự do Kinh tế của Việt Nam.....	17
Bảng 2	Thay đổi trong xuất khẩu dệt may Việt Nam	20
Bảng 3	Thay đổi trong tỷ lệ tăng trưởng và xếp hạng xuất khẩu toàn cầu của ngành công nghiệp ICT Việt Nam	24
Bảng 4	Sản phẩm sản xuất chủ yếu của các doanh nghiệp điện tử Đà Loan tại Việt Nam	31
Bảng 5	Quy định về số giờ làm việc và số giờ làm thêm tối đa tại các quốc gia Đông Nam Á	47
Bảng 6	Mức đóng bảo hiểm đối với lao động nước ngoài và người sử dụng lao động	49
Bảng 7	Bảng tổng hợp các nội dung quan tâm và kiến nghị của doanh nghiệp Đà Loan	77
Bảng 7	Bảng tổng hợp các nội dung quan tâm và kiến nghị của doanh nghiệp Đà Loan (tiếp theo)	79

Biểu đồ

Biểu đồ 1	Thay đổi trong thị phần của Việt Nam tại thị trường nhập khẩu Hoa Kỳ	22
Biểu đồ 2	Thay đổi về ngành nghề đầu tư của các doanh nghiệp Đà Loan tại Việt Nam	29
Biểu đồ 3	Thay đổi về địa điểm đầu tư của các doanh nghiệp Đà Loan tại Việt Nam	34

Tóm tắt

Kể từ giữa những năm 1980 Việt Nam thực hiện chính sách đổi mới và ban hành “Luật Đầu tư nước ngoài”, đã thu hút nhiều doanh nghiệp Đài Loan tìm đến Việt Nam đầu tư, Đài Loan trở thành một trong những đối tác đầu tư quan trọng nhất của Việt Nam, có đóng góp đáng kể vào sự nghiệp phát triển công nghiệp, tạo công ăn việc làm cũng như thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Việt Nam. Xuất phát từ quan hệ kinh tế thương mại ngày một chặt chẽ giữa Đài Loan và Việt Nam, năm 2017 Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam (dưới đây viết tắt là Hiệp hội Thương mại Đài Loan) lần đầu tiên công bố “Sách trắng về Kinh tế Thương mại Đầu tư Việt Nam”. Ngày 7 tháng 9 năm 2017, cuốn sách này được gửi tới Chính phủ Việt Nam, với mong muốn bằng những kinh nghiệm thực tiễn đầu tư tại Việt Nam của các doanh nghiệp Đài Loan cung cấp cho Chính phủ Việt Nam các thông tin tham khảo trong tiến trình cải cách mở cửa, điều chỉnh cơ chế chính sách, và nói lòng các quy định pháp luật trong tương lai, đồng thời góp phần vào công cuộc cải thiện, ưu việt hoá môi trường kinh doanh, đẩy nhanh quá trình hội nhập vào quỹ đạo quốc tế cũng như nâng cấp chuyên đổi ngành nghề của Việt Nam.

Kể từ lần đầu công bố sách trắng cho đến nay đã hơn 5 năm, trong 5 năm qua, dù tình hình địa chính trị quốc tế và tái cấu trúc chuỗi cung ứng có nhiều biến động dữ dội, thêm vào đó là tác động của dịch bệnh Covid-19, nhưng Hiệp hội Thương mại Đài Loan luôn đánh giá cao nỗ lực của Chính phủ Việt Nam trong việc liên tục hoàn thiện hệ thống thể chế pháp

luật và xây dựng cơ sở hạ tầng, tích cực tham gia vào hội nhập kinh tế khu vực, đẩy nhanh hội nhập và liên kết quốc tế, không chỉ tạo môi trường đầu tư và kinh doanh thân thiện hơn cho doanh nghiệp, mà còn mở rộng các cơ hội để Việt Nam tham gia vào chuỗi cung ứng quốc tế. Một cách cụ thể hơn, những nỗ lực của Chính phủ Việt Nam đã đạt được những thành tựu đáng kể, trong giai đoạn năm 2020 đến 2021 dịch bệnh Covid-19 ở vào thời điểm khốc liệt, vốn thực hiện đầu tư nước ngoài vẫn đạt gần 20 tỷ đô la Mỹ, bước sang năm 2022 đạt 22,4 tỷ đô la Mỹ, cao nhất trong 5 năm trở lại đây. Trong bối cảnh xuất hiện làn sóng đầu tư nước ngoài mới vào Việt Nam, hình thái đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam cũng thể hiện xu thế đa dạng hoá hơn, bên cạnh các ngành nghề sản xuất gia công xuất khẩu truyền thống trước đây, đã có nhiều doanh nghiệp điện tử liên tục đầu tư ở khu vực miền Bắc Việt Nam, hỗ trợ cho việc chuyển đổi nâng cấp ngành nghề, đẩy nhanh hoàn thiện cụm ngành công nghiệp điện tử tại miền Bắc Việt Nam, cũng như thúc đẩy cân đối phát triển vùng.

Theo khảo sát của Hiệp hội Thương mại Đài Loan, có đến khoảng 70% doanh nghiệp được khảo sát cho biết, môi trường đầu tư tổng thể của Việt Nam đã được cải thiện rõ rệt sau xung đột thương mại Mỹ Trung và dịch bệnh Covid-19. Do tình hình quốc tế và hình thái đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam có những chuyển biến, Hiệp hội Thương mại Đài Loan một lần nữa thu thập các ý kiến về các vấn đề mà doanh nghiệp Đài Loan đang đầu tư tại Việt Nam gặp phải, với mong muốn cung cấp thêm những thông tin tham khảo để Chính phủ Việt Nam hoàn thiện hơn nữa môi trường đầu tư trong bối cảnh tình hình kinh tế chính trị toàn

cầu mới, trong đó bao gồm các vấn đề về thể chế chính sách pháp luật và minh bạch hoá, lao động và đào tạo nhân lực, phát thải ròng bằng 0, tăng cường chính sách thuế liên quan tới chuỗi cung ứng và CPTPP.

Đầu tiên, Hiệp hội Thương mại Đài Loan mong muốn Chính phủ Việt Nam có thể tiếp tục hoàn thiện quy định pháp luật và trình tự thủ tục thi hành, nâng cao độ minh bạch của quy định pháp luật; khi xây dựng hoặc sửa đổi pháp luật, cần cho doanh nghiệp thời gian điều chỉnh phù hợp; đẩy nhanh chuyển đổi số chính phủ, nâng cao hiệu suất hành chính; tăng cường tính thống nhất trong việc diễn giải các quy định pháp luật ở các cấp giữa trung ương và địa phương, và giữa địa phương với địa phương, giảm thiểu chi phí và rủi ro trong tuân thủ pháp luật của doanh nghiệp. Lấy ví dụ như, quy định về bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy, kiến nghị cần làm rõ hơn các thủ tục hành chính và quy trình thẩm duyệt theo yêu cầu của quy định pháp luật liên quan, đồng thời trong giai đoạn quá độ chuyển giao từ quy định cũ sang quy định mới, cần cho doanh nghiệp thời gian quá độ chuyển đổi và hướng dẫn đầy đủ, và khi doanh nghiệp có những băn khoăn về quy định pháp luật, cơ quan chức năng cấp trung ương cần kịp thời trả lời và thông báo cho các tỉnh thành, để doanh nghiệp và địa phương có căn cứ thực hiện. Ngoài ra, xin kiến nghị Chính phủ Việt Nam nói lỏng các quy định về cấp thị thực nhập cảnh cho người nước ngoài, để đáp ứng nhu cầu rất cấp thiết của các doanh nghiệp Đài Loan đến Việt Nam khảo sát đầu tư kinh doanh.

Về nội dung lao động, các doanh nghiệp Đài Loan tuyển dụng lượng lớn lao động tại Việt Nam, doanh nghiệp với lao động như chung một sinh mệnh. Bộ “Luật Lao động Việt Nam” mới ra đời năm 2019 đã đáp ứng nhu cầu của doanh nghiệp, tuy nhiên một số vấn đề về lao động và nguồn nhân lực vẫn chưa được giải quyết, vì vậy, năm nay Hiệp hội Thương mại Đài Loan một lần nữa kính đề nghị Chính phủ Việt Nam xử lý linh hoạt nhu cầu của doanh nghiệp về ngưỡng trần số giờ làm thêm. Năm 2022, Chính phủ Việt Nam bắt đầu thực hiện bắt buộc người lao động nước ngoài phải trích nộp quỹ hưu trí và tử tuất, mặc dù về mặt ý nghĩa quy định là rất tốt, tuy nhiên đa số người lao động nước ngoài đã có bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế tại nước của mình, nên lợi ích thực tế đối với người lao động nước ngoài của chính sách này là rất hạn chế, đồng thời làm tăng thêm gánh nặng đối với người sử dụng lao động và người lao động nước ngoài, vì vậy kiến nghị Chính phủ Việt Nam giảm thiểu gánh nặng về bảo hiểm xã hội đối với người lao động nước ngoài và doanh nghiệp, và cân nhắc việc ký kết thoả thuận về bảo hiểm xã hội song phương với Đài Loan, nhằm tránh tình trạng nộp bảo hiểm xã hội hai lần, và đạt được mục tiêu hài hoà lợi ích 3 bên doanh nghiệp, người lao động và chính phủ.

Về nội dung đào tạo nhân lực ngành nghề, kể từ khi xảy ra xung đột thương mại Mỹ Trung, có rất nhiều doanh nghiệp nước ngoài vào Việt Nam đầu tư, các ngành nghề được nâng cấp nhanh chóng, và nhu cầu về lao động phổ thông, lao động kỹ thuật và nhân lực có chuyên môn rất lớn, Hiệp hội Thương mại Đài Loan kiến nghị Chính phủ Việt Nam tiếp tục khuyến khích hợp tác giữa doanh nghiệp và khối các trường học thuật, đào tạo nhân

lực và lao động kỹ thuật, cũng như tăng cường đào tạo nhân lực lĩnh vực chuyên môn, thúc đẩy phát triển nguồn nhân lực, thu hẹp tình trạng thiếu hụt nhân lực chuyên môn và kỹ thuật trong các lĩnh vực nông nghiệp, công nghiệp và dịch vụ của Việt Nam

Nhằm đáp ứng xu thế phát triển phát thải ròng bằng 0 toàn cầu và tăng cường chuỗi cung ứng, năm nay Hiệp hội Thương mại Đài Loan đặc biệt nêu ra đề xuất về các ngành có khả năng phát triển trong tương lai này, với mong muốn cùng Việt Nam đồng hành phát triển. Về nội dung phát thải ròng bằng 0, Hiệp hội Thương mại Đài Loan hi vọng Chính phủ Việt Nam đẩy nhanh hoàn thiện các quy định pháp luật về năng lượng xanh, đồng thời hướng dẫn doanh nghiệp tiến hành kiểm kê khí nhà kính, tiếp cận quỹ đạo quốc tế để nâng cao sức cạnh tranh quốc tế của doanh nghiệp. Về nội dung tăng cường chuỗi cung ứng, Hiệp hội Thương mại Đài Loan mong muốn Chính phủ Việt Nam cân nhắc đặc điểm phân công quốc tế trong chuỗi cung ứng ngành công nghiệp điện tử, để có biện pháp linh hoạt thiết lập đặc khu kinh tế được miễn thuế nhà thầu nước ngoài (FCT), tạo môi trường phát triển tốt đẹp cho chuỗi ngành công nghiệp then chốt như điện tử v.v...

Cuối cùng, Hiệp hội Thương mại Đài Loan kính đề nghị Chính phủ Việt Nam ủng hộ Đài Loan gia nhập CPTPP, qua đó sẽ có thể thúc đẩy hoạt động giao lưu ngành nghề, giao lưu nhân dân, và hợp tác chuỗi cung ứng giữa hai bên, đồng thời có thể có những đóng góp lâu dài mang tính chính sách vào sự nghiệp phát triển kinh tế xã hội chung cũng như chuỗi cung

ứng ngành nghề, nhân lực kỹ thuật, thương mại xuất nhập khẩu của Việt Nam. Trong tương lai với ưu thế hợp tác CPTPP, tin tưởng rằng sẽ góp phần thúc đẩy ngày càng nhiều doanh nghiệp Đài Loan lựa chọn Việt Nam làm điểm đến đầu tư sản xuất kinh doanh.

Hiệp hội Thương mại Đài Loan châu Á và Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới đều lựa chọn một lãnh đạo doanh nghiệp Đài Loan tinh anh tại Việt Nam đảm nhiệm chức tổng hội trưởng nhiệm kỳ 2023/2024, cho thấy môi trường đầu tư kinh tế thương mại Việt Nam hiện là tiêu điểm quan tâm của doanh nghiệp Đài Loan toàn cầu. Hiệp hội Thương mại Đài Loan kỳ vọng Chính phủ Việt Nam tiếp tục đi sâu vào đẩy nhanh cải cách, và Hiệp hội sẵn sàng hỗ trợ hết sức các doanh nghiệp Đài Loan bén rễ và mở rộng đầu tư sản xuất lâu dài tại Việt nam.

Phần I KHÁI QUÁT

I. KHỞI NGUỒN

Kể từ những năm 1980, doanh nghiệp Đài Loan bắt đầu tiến hành đầu tư trực tiếp ra nước ngoài. Cùng với sự gia tăng đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan, các hiệp hội doanh nghiệp Đài Loan ở các khu vực liên tục được thành lập. Với mục đích kết nối lực lượng các hiệp hội doanh nghiệp Đài Loan ở các khu vực, tháng 9 năm 1994, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới được thành lập, với 6 Hiệp hội trực thuộc gồm Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại châu Á, châu Âu, Bắc Mỹ, Trung Nam Mỹ, châu Đại dương, và châu Phi, đặt tại 73 quốc gia và vùng lãnh thổ, với tổng cộng 189 các hiệp hội doanh nghiệp khu vực, tổng số doanh nghiệp hội viên hơn 40 nghìn doanh nghiệp, là một đoàn thể doanh nghiệp mang tính toàn cầu được các giới coi trọng. Tôn chỉ thành lập Hiệp hội Thương mại Đài Loan là nhằm tạo lập cầu nối giao tiếp giữa doanh nghiệp Đài Loan và chính phủ nước sở tại, thúc đẩy chính phủ nước sở tại đảm bảo, bảo vệ quyền và lợi ích của doanh nghiệp Đài Loan, nâng cao vị thế quốc tế của doanh nghiệp Đài Loan.

Trong hoạt động đầu tư nước ngoài của doanh nghiệp Đài Loan, hoạt động đầu tư vào các quốc gia châu Á lân cận là tích cực, mạnh mẽ nhất. Vào thời kì giữa những năm 1980, khi Việt Nam thực hiện chính sách đổi mới, ban hành “Luật Đầu tư nước ngoài”, thu hút nhiều doanh nghiệp Đài Loan đến đầu tư. Đài Loan trở thành một trong những nguồn vốn đầu tư

quan trọng nhất của Việt Nam, có những đóng góp đáng kể vào sự nghiệp phát triển các ngành công nghiệp, tạo cơ hội công ăn việc làm, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Việt Nam. Do mối quan hệ kinh tế thương mại giữa Đài Loan và Việt Nam ngày một mật thiết chặt chẽ, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới, Hiệp hội Thương mại Đài Loan châu Á, và Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam lần đầu tiên công bố “Sách trắng về đầu tư kinh tế thương mại tại Việt Nam của doanh nghiệp Đài Loan” năm 2017. Ngày 7 tháng 9 năm 2017, cuốn sách đã được gửi tới Chính phủ Việt Nam, với mong muốn những kinh nghiệm thực tiễn khi đầu tư tại Việt Nam của các doanh nghiệp Đài Loan cung cấp cho Chính phủ Việt Nam các thông tin tham khảo trong tiến trình cải cách mở cửa, điều chỉnh cơ chế chính sách, và nói lỏng các quy định pháp luật trong tương lai, đồng thời góp phần vào công cuộc cải thiện, ưu việt hoá môi trường kinh doanh, đẩy nhanh quá trình hội nhập vào quỹ đạo quốc tế cũng như nâng cấp chuyển đổi ngành nghề của Việt Nam.

Trong hơn 5 năm trở lại đây, Chính phủ Việt Nam đã liên tục hoàn thiện hệ thống thể chế pháp luật và xây dựng cơ sở hạ tầng, tích cực tham gia vào hội nhập kinh tế khu vực, đẩy nhanh việc hội nhập và liên kết quốc tế, tạo môi trường đầu tư thương mại thân thiện hơn cho doanh nghiệp. Những nỗ lực của Chính phủ Việt Nam cũng đã đạt được những thành tựu đáng kể. Việt nam trở thành điểm đến đầu tư được yêu thích nhất trong bối cảnh xung đột thương mại Mỹ Trung và dịch Covid-19, cũng như làn sóng điều chỉnh tái cấu trúc chuỗi cung ứng của các doanh nghiệp đa quốc gia, nhiều doanh nghiệp Đài Loan đã chuyển dịch một phần sản xuất tại Trung

Quốc sang Việt Nam, hình thành một làn sóng đầu tư mới của doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam, đồng thời cũng làm hình thái đầu tư của Đài Loan tại Việt Nam đa dạng hơn.

Do sự thay đổi trong hình thái đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam cũng như tình hình quốc tế, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới, Hiệp hội Thương mại Đài Loan châu Á, và Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam một lần nữa thu thập, tổng hợp những rào cản kinh tế thương mại mà các doanh nghiệp Đài Loan khi đầu tư tại Việt Nam gặp phải. Bên cạnh việc nêu ra những cải thiện đối với các khó khăn rào cản trong đầu tư trước đây đã nêu, Hiệp hội cũng mong muốn tìm hiểu xem có vấn đề mới phát sinh hay không, để làm thông tin tham khảo cho Chính phủ Việt Nam trong việc hoàn thiện hơn nữa môi trường đầu tư trong bối cảnh tình hình kinh tế chính trị toàn cầu mới.

II. MÔI TRƯỜNG KINH TẾ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM VÀ TIỀM NĂNG

1. Những ưu thế có được từ xung đột thương mại Mỹ Trung, kinh tế vẫn duy trì đà tăng trưởng dương trong bối cảnh dịch bệnh

Trước khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, kinh tế Việt Nam duy trì đà tăng trưởng ổn định vào khoảng 5%~7%. Năm 2018, sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung nổ ra, Việt Nam chiếm ưu thế từ việc chuyển đơn đặt hàng và dịch chuyển chuỗi cung ứng ngành công nghiệp

điện tử, xuất khẩu tăng trưởng mạnh, kéo theo tốc độ tăng trưởng kinh tế trong liên tiếp 2 năm, 2018 và 2019, đạt mức tăng trưởng trên 7%. Năm 2020, kinh tế toàn cầu chịu ảnh hưởng nặng nề của tình hình dịch bệnh Covid-19, các nước xuất hiện tình trạng suy thoái ở các cấp độ khác nhau, nền kinh tế Việt Nam với định hướng xuất khẩu cũng chịu tác động mạnh. Tuy nhiên, với những nỗ lực thành công trong công tác phòng chống dịch bệnh của Chính phủ Việt Nam, tăng trưởng kinh tế năm 2020 của Việt Nam vẫn đạt 2,87%, và nằm trong số ít các quốc gia trên thế giới có mức tăng trưởng kinh tế dương.

Nửa cuối năm 2021, Việt Nam chịu ảnh hưởng nặng nề của làn sóng biến chủng Covid-19, nhiều thành phố trong đó có thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội v.v... áp dụng các biện pháp phong tỏa nghiêm ngặt, không chỉ tác động đến đời sống sinh hoạt bình thường của người dân, mà nhiều doanh nghiệp cũng bị buộc phải ngừng sản xuất hoặc cắt giảm sản xuất, khiến tốc độ tăng trưởng kinh tế năm 2021 chững lại ở mức 2,56%. Cùng với tỷ lệ tiêm chủng vaccine không ngừng tăng, từ trung tuần tháng 3 năm 2022, Chính phủ Việt Nam thay đổi áp dụng chiến lược “sống chung với Covid”, đồng thời ban hành nhiều chính sách phục hồi kinh tế, nhằm từng bước đưa hoạt động kinh tế khôi phục trở lại như trước đây, thúc đẩy kinh tế 3 quý đầu năm 2022 đạt tỷ lệ tăng trưởng lần lượt là 5,1%, 7,8% và 13,7%. Tuy nhiên, bước sang quý IV, do áp lực lạm phát toàn cầu tăng cao và những áp lực tồn tại sẵn có, tăng trưởng kinh tế giảm xuống còn 5,9%. Tuy nhiên, tăng trưởng kinh tế cả năm 2022 vẫn ở mức cao, đạt 8%, không chỉ vượt xa mục tiêu mà Chính phủ Việt Nam đặt ra vào khoảng 6%~6,5%, mà còn

là một trong những quốc gia có tốc độ tăng trưởng nhanh nhất ở khu vực châu Á.

Năm 2023, kinh tế toàn cầu vẫn có khả năng đối mặt với nhiều rủi ro do lạm phát và nhu cầu của các thị trường xuất khẩu chính Âu Mỹ giảm. Nhằm giảm thiểu tác động tiêu cực do nhu cầu của các đối tác thương mại chủ chốt giảm, trong “Kế hoạch phát triển kinh tế xã hội năm 2023”, Chính phủ Việt Nam đặt trọng tâm điều hành vào ổn định nền kinh tế, kiểm chế lạm phát và thúc đẩy phát triển, với kỳ vọng có thể thực hiện được mục tiêu tăng trưởng kinh tế năm 2023 đạt 6,5%. Các tổ chức quốc tế nhận định mặc dù tăng trưởng kinh tế Việt Nam năm 2023 sẽ chậm và chững lại so với năm 2022, nhưng tăng trưởng kinh tế ước dự đoán sẽ duy trì ở mức trên 6%, ví dụ như Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) dự báo tăng trưởng kinh tế Việt Nam năm 2023 ở mức 6,2%, Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) và Standard & Poor (S&P) lần lượt dự báo tăng trưởng có thể đạt mức 6,3% và 6%.¹

2. Tích cực tham gia vào hội nhập kinh tế quốc tế, mở rộng cơ hội tham gia vào chuỗi cung ứng quốc tế

Theo định nghĩa của Ngân hàng Thế giới, Việt Nam thuộc nhóm các quốc gia thu nhập trung bình thấp, tuy nhiên Việt Nam lại vô cùng tích cực tham gia vào hội nhập kinh tế khu vực, thể hiện quyết tâm mong muốn

¹ Ngân hàng Phát triển châu Á. 2022. Báo cáo triển vọng phát triển châu Á (ADO) 2022 phần bổ sung: Sự âm ảm toàn cầu làm lu mờ triển vọng châu Á. Metro Manila, Philippines. Tháng 12 năm 2022
Quỹ Tiền tệ Quốc tế. 2022. Báo cáo triển vọng Kinh tế thế giới: Chiến tranh làm chậm đà phục hồi toàn cầu. Washington, DC, tháng 10.
S&P. 2022. Tổng quan so sánh thế giới. Cập nhật lần cuối: ngày 15 tháng 12 năm 2022.

được nhanh chóng tiếp cận với quỹ đạo quốc tế. Thành quả ký kết các hiệp định thương mại tự do (FTAs) của Việt Nam ở khu vực Đông Nam Á chỉ đứng sau Singapore, cho đến thời điểm hiện tại các quốc gia đã ký kết FTA với Việt Nam bao gồm các quốc gia đối tác quan trọng có thể kể đến như Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, EU, Australia, Newzealand, Ấn Độ, Nga, Anh v.v... Việt Nam cũng đồng thời là thành viên của hai hiệp định CPTPP và RCEP. Hiện tại, tỷ trọng xuất khẩu sang các nước có ký FTA với Việt Nam đạt tới 65%, và các FTAs phát huy hiệu quả khá lớn trong việc tăng cường môi trường kinh doanh của Việt Nam. Mạng lưới FTAs hoàn chỉnh giúp Việt Nam thu hút đầu tư, các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài không chỉ thiết lập các dây chuyền sản xuất tại Việt Nam, hưởng các ưu đãi về thuế quan khi xuất khẩu sang các nước có ký FTAs, nâng cao sức cạnh tranh về giá trên thị trường quốc tế cho sản phẩm của mình, mà qua đó còn cho thấy môi trường kinh doanh của Việt Nam, các quy định pháp luật cùng với số và chất lượng các FTAs được ký kết, dần tiếp cận với quy chuẩn quốc tế, thúc đẩy hơn nữa các cải cách ở các lĩnh vực liên quan trong nước của Việt Nam.

Ví dụ như Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam – EU có hiệu lực từ tháng 8 năm 2020, hai bên sẽ huỷ bỏ thuế quan hàng hoá lên đến trên 99%, đem lại cơ hội cho xuất nhập khẩu Việt Nam, năm 2020 Việt Nam đã vượt qua Singapore trở thành đối tác thương mại lớn nhất trong khu vực ASEAN của EU. Hiệp hội Thương mại Đài Loan xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành và đánh giá cao những nỗ lực của Chính phủ Việt Nam, và kỳ vọng rằng trong bối cảnh tình hình kinh tế toàn cầu hiện nay cũng như trạng thái bình

thường mới hậu Covid-19, Chính phủ Việt Nam sẽ tiếp tục mở cửa và tăng cường kiến tạo mạng lưới FTAs hơn nữa, nhằm tạo lập môi trường đầu tư ưu việt hơn, thúc đẩy phát triển các ngành công nghiệp và kinh tế Việt Nam.

3. Doanh nghiệp nước ngoài tiếp tục đến Việt Nam đầu tư, các hình thái đầu tư ngày càng có xu hướng đa dạng

Kể từ khi Việt Nam gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), nhờ mở cửa thị trường, đã từng bước hội nhập vào hệ thống kinh tế thương mại toàn cầu, đồng thời thu hút được một lượng lớn đầu tư nước ngoài vào Việt Nam. Bắt đầu từ năm 2008, vốn thực hiện đầu tư nước ngoài (realized capital) lần đầu tiên vượt mốc 10 tỷ đô la Mỹ, và có xu hướng tăng qua từng năm. Trong giai đoạn từ năm 2017 đến năm 2019, tại Việt Nam xuất hiện một làn sóng đầu tư nước ngoài mới, bình quân vốn thực hiện đạt khoảng 18 tỷ đô la Mỹ, cao hơn khoảng 30% so với con số 14 tỷ đô la Mỹ trong giai đoạn 3 năm trước đó (năm 2014 đến năm 2016). Giai đoạn từ năm 2020 đến năm 2022, do ảnh hưởng của tình hình dịch bệnh Covid-19, một số doanh nghiệp đa quốc gia lựa chọn trì hoãn hoặc huỷ bỏ các kế hoạch đầu tư, đầu tư trực tiếp nước ngoài toàn cầu chịu tác động nghiêm trọng, tuy nhiên vốn thực hiện đầu tư nước ngoài của Việt Nam vẫn đạt gần khoảng 20 tỷ đô la Mỹ, năm 2022 vốn thực hiện càng có bước đột phá lớn hơn, từ con số 20 tỷ đô la Mỹ tăng lên thành 22,4 tỷ đô la Mỹ, tăng 13,5% so với năm 2021, lập kỷ lục cao nhất trong 5 năm trở lại đây, cho thấy Việt Nam vẫn có sức hấp dẫn lớn đối với các doanh nghiệp đa quốc gia, và đứng

trước cơ hội đạt được vị thế chiến lược mới trong bối cảnh điều chỉnh tái cấu trúc chuỗi cung ứng toàn cầu.

Với nền chính trị và an ninh trật tự xã hội Việt Nam tương đối ổn định, mạng lưới các FTAs dày đặc, kết hợp với nguồn tài nguyên thiên nhiên phong phú, lực lượng lao động dồi dào, trẻ và có sức cạnh tranh, tạo nên sức hấp dẫn đầu tư lớn đối với các doanh nghiệp nước ngoài hoạt động trong lĩnh vực chế tạo gia công xuất khẩu. Bên cạnh dòng vốn đầu tư gia công xuất khẩu truyền thống như dệt, giày dép, đồ nội thất v.v..., cũng đã có nhiều doanh nghiệp nước ngoài coi trọng thị trường Việt Nam với dân số trẻ, thu nhập những năm gần đây không ngừng tăng, sức tiêu dùng gia tăng, có triển vọng trở thành thị trường tiêu thụ mới nổi toàn cầu, để quyết định đầu tư thâm nhập vào thị trường nhu cầu nội địa của Việt Nam. Xung đột thương mại Mỹ Trung và hậu đại dịch Covid-19, Việt Nam trở thành điểm đến đầu tư của các doanh nghiệp đa quốc gia dịch chuyển sản xuất ra khỏi Trung Quốc, đặc biệt mang tính đại diện nhất là ngành công nghiệp công nghệ thông tin (ICT). Các doanh nghiệp điện tử tiêu dùng lớn của Đài Loan như Foxconn, Compal, Wistron, Pegatron, Inventec, Qisda đều lần lượt đến Việt Nam xây dựng nhà máy mới hoặc mở rộng dây chuyền sản xuất vốn có. Một phần sản xuất của các doanh nghiệp điện tử được chuyển từ Trung Quốc sang Việt Nam, không chỉ đánh dấu chiến lược phân tán chuỗi cung ứng của các thương hiệu quốc tế, mà còn cho thấy tầm quan trọng của Việt Nam trong chuỗi cung ứng điện tử toàn cầu ngày một tăng cao.

4. Môi trường kinh doanh liên tục được cải thiện

Kể từ năm 1986 thực hiện chính sách cải cách mở cửa cho đến nay, Việt Nam liên tục nỗ lực cải thiện môi trường kinh doanh, nhằm thu hút đầu tư nước ngoài. Đầu tư nước ngoài được xem như một trong những nhân tố then chốt giúp Việt Nam duy trì đà tăng trưởng kinh tế nhanh hàng chục năm qua, và có đóng góp to lớn trong việc cải thiện đời sống người dân cũng như phát triển các ngành công nghiệp Việt Nam. Xung đột thương mại Mỹ Trung đẩy nhanh quá trình dịch chuyển chuỗi cung ứng toàn cầu, nhằm nắm bắt kịp thời cơ hội phát triển, năm 2019 Chính phủ Việt Nam đã ban hành nghị quyết 50-NQ/TW, thể hiện quyết tâm sẽ hoàn thiện hơn nữa thể chế và chính sách, với mục tiêu đến trước năm 2030 đạt được mục tiêu mỗi năm thu hút 50 tỷ đô la Mỹ đầu tư nước ngoài. Gần đây, Việt Nam cũng thực hiện sửa đổi một loạt các quy định pháp luật, bao gồm luật lao động, luật doanh nghiệp, luật đầu tư v.v..., cũng như thông qua “Luật đầu tư theo phương thức đối tác công tư” (Public Private Partnerships), trong đó đưa các hạng mục giao thông, nhà máy phát điện và điện lưới, thủy lợi và cấp nước, xử lý chất thải, y tế chăm sóc sức khỏe, giáo dục và đào tạo, cơ sở hạ tầng thông tin v.v... vào các hạng mục ưu tiên hợp tác giữa doanh nghiệp nước ngoài và Chính phủ Việt Nam.

Với những nỗ lực từ Chính phủ Việt nam, năng lực cạnh tranh toàn cầu và môi trường đầu tư của Việt Nam liên tục được cải thiện, điều này có thể thấy thông qua các chỉ số đánh giá và xếp hạng quốc tế. Theo xếp hạng “Chỉ số Tự do kinh tế năm 2022” (2022 Index of Economic Freedom) công

bố năm 2022 của Quỹ Di sản (the Heritage Foundation) Mỹ, Việt Nam xếp thứ 84 trong số 184 quốc gia, tăng 6 bậc so với năm 2021. Năng lực cạnh tranh tổng thể của Việt Nam mặc dù cho thấy xu thế liên tục cải thiện, tuy nhiên vẫn còn tồn tại những nội dung có mức độ cải thiện tương đối chậm chạp; tin tưởng rằng nếu Chính phủ Việt Nam có thể dành nhiều sự đầu tư quan tâm chú ý hơn vào những hạng mục này, sẽ có hiệu quả to lớn hơn cho việc cải thiện môi trường đầu tư tổng thể của Việt Nam, và hỗ trợ rất lớn cho việc thu hút đầu tư nước ngoài.

Lấy ví dụ, trong “Chỉ số Tự do kinh tế năm 2022” do Quỹ Di sản công bố (chi tiết như bảng 1), xếp hạng của Việt Nam ở một số tiêu chí đánh giá tụt hậu rõ rệt, thậm chí xếp hạng tụt giảm, trong đó đáng để chú ý bao gồm: quyền sở hữu (Property Rights), hiệu quả tư pháp (Judicial Effectiveness), tính liêm chính của chính phủ (Government Integrity) nằm trong trụ cột “quy định pháp luật”; tự do lao động (Labor Freedom) nằm trong trụ cột “Hiệu quả điều tiết”; tự do đầu tư (Investment Freedom) và tự do tài chính (Financial Freedom) nằm trong trụ cột “Thị trường mở”. Trong đó, ở mục tự do lao động, mặc dù “Luật Lao động” mới đã chính thức có hiệu lực từ tháng 1 năm 2021, có nhiều linh hoạt hơn trong quy định về hợp đồng lao động, tăng số giờ làm thêm, quy định khá chặt chẽ về trình tự đình công, tuy nhiên mức độ cải thiện chưa bằng các quốc gia khác, khiến cho xếp hạng quốc tế không những không tăng, mà còn tụt 45 bậc.

Ngoài ra, 3 tiêu chí trong trụ cột pháp luật cũng tồn tại nhiều điểm cần nỗ lực cải thiện tương đối lớn, đồng thời cũng là những vấn đề trong kinh

doanh mà khá nhiều các doanh nghiệp Đài Loan phản ánh, ví dụ như cán bộ thực thi pháp luật do không quen thuộc các quy định pháp luật về thuế, hải quan v.v... hoặc do quy định pháp luật cũ và mới không đồng nhất, dẫn đến những sai sót trong nhận định, kéo dài thời gian thông quan của doanh nghiệp hoặc khiến doanh nghiệp phải đối mặt với tình trạng nộp bù thuế, nộp phạt, gây tổn thất kinh doanh. Những hiện tượng này đều có thể gây ấn tượng không tốt về hiệu suất hành chính của Việt Nam, giảm độ hấp dẫn đối với đầu tư nước ngoài.

Bảng 1 Xếp hạng và hạng mục cần liên tục cải thiện trong Chỉ số Tự do Kinh tế của Việt Nam

4 trụ cột chính	12 tiêu chí	2021	2022	Thay đổi thứ bậc xếp hạng 2021-2022
Xếp hạng chung		90	84	6
Quy định pháp luật	Quyền sở hữu	92	93	-1
	Hiệu quả tư pháp	119	120	-1
	Tính liên chính của chính phủ	104	119	-15
Quy mô chính phủ	Gánh nặng thuế	75	73	2
	Chi tiêu chính phủ	45	41	4
	Tình hình tài khoá	87	70	17
Hiệu quả điều tiết	Tự do kinh doanh	88	42	46
	Tự do lao động	73	118	-45
	Tự do tiền tệ	155	152	3
Thị trường mở	Tự do thương mại	58	50	8
	Tự do đầu tư	139-145	139-144	-
	Tự do tài chính	70-106	68-105	-

Chú thích 1: Số quốc gia được đưa vào danh sách xếp hạng của năm 2021 và 2022 đều là 184 quốc gia.

Khoảng thời gian đánh giá cho năm 2022 là từ ngày 1/7/2020 đến ngày 30/6/2021.

Chú thích 2: Điểm số của phần “Tự do đầu tư” là 5 điểm tính 1 bậc, vì vậy số quốc gia có cùng điểm số khá nhiều. Năm 2022, điểm số phần tự do đầu tư của Việt Nam là 40 điểm, có 138 quốc gia cùng

có điểm số cao hơn 40 điểm, có 6 quốc gia có cùng điểm số 40 điểm như Việt Nam, cho thấy xếp hạng tự do đầu tư của Việt Nam rơi vào khoảng từ 139 đến 144, nằm trong nhóm các nền kinh tế đầu tư không tự do (repressed). Điểm số của phần “tự do tài chính” cũng là 5 điểm tính 1 bậc, vì vậy số quốc gia có cùng điểm số khá nhiều. Năm 2022, điểm số phần tự do tài chính của Việt Nam là 50 điểm, có 67 quốc gia cùng có điểm số cao hơn 50 điểm, có 38 quốc gia có cùng điểm số 50 điểm như Việt Nam, cho thấy xếp hạng tự do tài chính của Việt Nam rơi vào khoảng từ 68 đến 105, nằm trong nhóm các nền kinh tế tài chính gần như không tự do (mostly unfree).

Nguồn tham khảo: Quỹ Di sản (2022), *Chỉ số Tự do kinh tế 2022*

Nhìn chung, Hiệp hội Thương mại Đài Loan đánh giá khá cao về những nỗ lực và thành tựu trong việc hoàn thiện môi trường đầu tư của Chính phủ Việt Nam, đặc biệt là khi tình hình dịch bệnh toàn cầu diễn biến phức tạp, nghiêm trọng, Chính phủ Việt Nam bên cạnh những thành tích sáng chói trong công tác phòng, chống dịch, cũng đã liên tục tăng cường chất lượng môi trường kinh doanh, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực lao động. Hiệp hội Thương mại Đài Loan kỳ vọng trong bối cảnh quốc tế mới, Chính phủ Việt Nam có thể tiếp nhận những đề xuất kiến nghị của doanh nghiệp nước ngoài nói chung và doanh nghiệp Đài Loan nói riêng trên nhiều phương diện, để hình thành nên một môi trường đầu tư có lợi cho doanh nghiệp và ngành nghề đầu tư hình thái mới, tin tưởng rằng điều này sẽ giúp tạo ra cục diện cùng có lợi cho sự nghiệp phát triển ngành của Việt Nam cũng như các doanh nghiệp nước ngoài kinh doanh bền vững.

III. VỊ TRÍ CỦA VIỆT NAM TRONG CHUỖI CUNG ỨNG TOÀN CẦU

1. Ưu thế cạnh tranh rõ ràng trong các ngành thâm dụng lao động

Năm 1986 khi Việt Nam thực hiện chính sách đổi mới, ban hành “Luật Đầu tư nước ngoài”, do Việt Nam có nguồn nhân lực lao động dồi dào, chi phí sản xuất thấp, thêm vào đó Chính phủ Việt Nam tích cực khuyến khích đầu tư nước ngoài, đưa ra nhiều biện pháp ưu đãi miễn giảm thuế, thu hút nhiều doanh nghiệp nước ngoài, trong đó có doanh nghiệp Đài Loan đến đầu tư, đặc biệt là dòng vốn đầu tư nước ngoài với hình thái chủ yếu là những ngành chế xuất và thâm dụng lao động như dệt may, da giày, đồ nội thất v.v... Ngành dệt may và da giày là hai ngành chế tạo lớn phát triển sớm nhất của Việt Nam, không chỉ thu hút một lượng lớn lao động, mà còn là nguồn tạo ngoại tệ lớn nhất trong những năm đầu mở cửa, tỷ lệ xuất khẩu của hai ngành trên chiếm tới trên 30% tổng kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam, hơn nữa hai ngành này cũng đồng thời là một trong những ngành đáng chú ý nhất trong đầu tư của Đài Loan tại Việt Nam.

Trong thời kì đầu đầu tư vào Việt Nam, các doanh nghiệp Đài Loan chủ yếu hoạt động trong lĩnh vực sản xuất vải cấp thấp và gia công hàng may mặc hạ nguồn, tuy nhiên kể từ khi hiệp định TPP (sau khi Mỹ rút lui đã đổi tên thành hiệp định CPTPP) hoàn tất đàm phán vào năm 2015 và sau xung đột thương mại Mỹ Trung năm 2018, các doanh nghiệp Đài Loan nổi tiếng như Far Eastern New Century, Formosa Taffeta, Eclat, Makalot,

De Licacy, Tainan Spinning v.v..., đều đã mở rộng quy mô đầu tư tại Việt Nam, xây dựng chuỗi sản xuất khép kín từ thượng nguồn đến hạ nguồn, chuỗi cung ứng dần dần vươn lên trung thượng nguồn, là công thần lớn nhất trong hoàn thiện chuỗi ngành dệt may Việt Nam, không chỉ rút ngắn thời gian sản xuất giao hàng, mà còn trở thành nhà cung cấp tại chỗ cho các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài khác tại Việt Nam, giúp ích rất lớn trong việc nâng cao sức cạnh tranh quốc tế của ngành dệt may Việt Nam. Kim ngạch xuất khẩu dệt may của Việt Nam năm 2021 đạt 42,6 tỷ đô la Mỹ, gấp 3,2 lần so với năm 2010, từ vị trí đứng thứ 8 toàn cầu về xuất khẩu may mặc vào năm 2010, Việt Nam đã nhảy vọt lên vị trí thứ 3 vào năm 2021, chỉ sau Trung Quốc và Bangladesh; về xuất khẩu nguyên liệu dệt trung thượng nguồn, Việt Nam từ vị trí thứ 19 năm 2010 đã nhảy vọt xếp thứ 7 ở thời điểm hiện tại (tham khảo bảng 2). Theo Hiệp hội Dệt May Việt Nam (Vietnam Textile and Apparel Association, VITAS) dự báo, cho dù trong năm 2023 tình hình kinh tế của các thị trường xuất khẩu chính có chững lại, nhưng kim ngạch xuất khẩu dệt may của Việt Nam vẫn có thể tăng trưởng nhẹ lên 45 ~ 46 tỷ đô la Mỹ. Tin tưởng rằng trong tương lai với sự chung sức cùng nỗ lực của Chính phủ Việt Nam và cộng đồng doanh nghiệp Việt, vị thế quan trọng của Việt Nam trong chuỗi cung ứng dệt may toàn cầu sẽ liên tục tăng, kỳ vọng tiếp tục tạo cơ hội công ăn việc làm và nguồn thu ngoại tệ lớn cho Việt Nam.

Bảng 2 Thay đổi trong xuất khẩu dệt may Việt Nam

Sản phẩm	2005	2010	2015	2019	2020	2021
Tổng kim ngạch xuất khẩu hàng	4,681	10,390	21,948	30,888	28,065	31,180

may mặc(triệu USD)						
-Xếp hạng xuất khẩu toàn cầu	15	8	3	3	2	3
-Tỉ trọng chiếm tổng kim ngạch xuất khẩu toàn cầu	1.7%	2.9%	4.8%	6.2%	6.3%	5.7%
Tổng kim ngạch xuất khẩu hàng dệt (triệu USD)	725	3,061	5,628	9,073	9,798	11,469
- Xếp hạng xuất khẩu toàn cầu	33	19	13	8	6	7
- Tỉ trọng chiếm tổng kim ngạch xuất khẩu toàn cầu	0.4%	1.2%	2.0%	3.0%	3.0%	3.2%

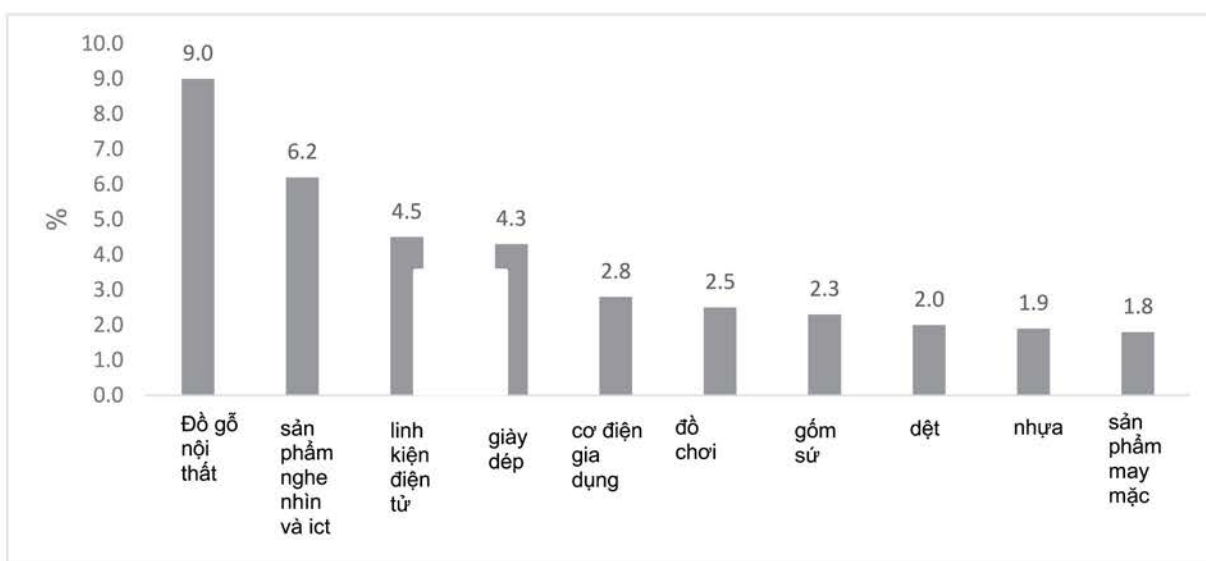
Nguồn tham khảo: tổng hợp, tính toán từ dữ liệu thống kê thương mại hàng hoá, WTO.

Mặc dù kim ngạch xuất khẩu của ngành hàng giày dép và đồ nội thất không lớn như ngành dệt may, tuy nhiên đây cũng là ngành tạo ngoại tệ xuất khẩu quan trọng của Việt Nam. Hiện tại, các doanh nghiệp giày Đài Loan đầu tư có quy mô tại Việt Nam có thể kể đến Pouchen, Fengtay, Chi Hung, Fulgent Sun; về đồ nội thất có các công ty như Kaiser, Alexandre Home, RK Resources, Shingmark (Việt Nam). Khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, ngành đồ nội thất và sản xuất giày dép là hai ngành nghề truyền thống được hưởng lợi lớn nhất từ việc chuyển đơn đặt hàng, năm 2021 tỷ trọng nhập khẩu đồ nội thất từ Việt Nam của Mỹ tăng 9% so với năm 2018, mặt hàng giày dép tăng 4,3% (biểu đồ 1).

Các doanh nghiệp thuộc ngành nghề truyền thống đến đầu tư xây dựng nhà máy tại Việt Nam, bên cạnh tạo công ăn việc làm và dự trữ ngoại hối khá khả quan cho Việt Nam, còn nhập khẩu nhiều công nghệ sản xuất, quản lý và máy móc thiết bị tân tiến, ví dụ như công nghệ sản xuất vật liệu giày đặc thù và vải chức năng, cũng như các thiết bị chế tạo sản xuất đồ nội thất tiên tiến, ngoài ra hoạt động đào tạo nội bộ hoặc hợp tác giữa doanh nghiệp

và các trường đào tạo giữa Đài Loan và Việt Nam, đào tạo bồi dưỡng rất nhiều lao động kỹ thuật liên quan, có đóng góp lớn trong việc nâng cao năng suất lao động ngành sản xuất chế tạo của Việt Nam.

Biểu đồ 1 Thay đổi trong thị phần của Việt Nam tại thị trường nhập khẩu Hoa Kỳ

2. Vai trò quan trọng trong chuỗi cung ứng quốc tế từ các ngành sản xuất chế tạo gia công truyền thống vươn sang ngành công nghiệp ICT

Với sự dẫn đầu đầu tư sản xuất điện thoại thông minh của Samsung vào Việt Nam năm 2010, đã kéo theo nhiều doanh nghiệp cung ứng điện tử liên quan vào Việt Nam, thúc đẩy xuất khẩu sản phẩm điện tử viễn thông của Việt Nam (Information and Communication Technology, ICT) có xu thế tăng trưởng nhanh chóng qua từng năm, và ngay trong năm tiếp theo năm 2011 đã trở thành ngành xuất khẩu lớn nhất của Việt Nam. Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra vào năm 2018, ưu thế môi trường

đầu tư của Việt Nam càng rõ rệt hơn, các doanh nghiệp nước ngoài dịch chuyển sản xuất khỏi Trung Quốc, liên tục đến Việt Nam đầu tư, xuất khẩu ngành ICT của Việt Nam liên tục tăng trưởng, trở thành cứ địa sản xuất lớn nhất tại khu vực Đông Nam Á, đặc biệt là các sản phẩm đầu cuối như điện thoại di động, thiết bị mạng viễn thông v.v... phát triển xán lạn.

Năm 2019, kim ngạch xuất khẩu sản phẩm ICT của Việt Nam đạt 92 tỷ đô la Mỹ, vượt qua Malaysia (78,9 tỷ đô la Mỹ), Philippines (35 tỷ đô la Mỹ), và Thái Lan (33,9 tỷ đô la Mỹ), trở thành nước xuất khẩu lớn thứ hai trong khu vực Đông Nam Á, chỉ đứng sau Singapore (115,9 tỷ đô la Mỹ). Sau năm 2020, mặc dù dịch bệnh Covid-19 phủ bóng đen toàn cầu, nhưng xuất khẩu của ngành ICT Việt Nam vẫn lợi ngược dòng tăng trưởng. Kim ngạch xuất khẩu năm 2020 tăng 17% so với năm 2019, đạt 107,7 tỷ đô la Mỹ, năm 2021 tăng cao hơn, lên 28%, đạt 137,3 tỷ đô la Mỹ, tỷ trọng chiếm tổng kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam cũng từ 8% vào năm 2010 tăng vọt lên 41%.²

Cùng với việc gia tăng đầu tư vào Việt Nam của các doanh nghiệp điện tử Đài Loan mang tầm quốc tế như Foxconn, Compal, Wistron, Pegatron, Inventec, vai trò quan trọng của Việt Nam trong chuỗi cung ứng ICT toàn cầu là không thể xem nhẹ. Xuất khẩu năm 2021 vượt lên, đứng vị trí thứ 7 toàn cầu, chiếm 5,4% tổng kim ngạch xuất khẩu toàn cầu, trong đó xuất khẩu các sản phẩm thiết bị viễn thông và thiết bị văn phòng và xử

² Các số liệu thương mại trong phần này là số liệu về “thiết bị viễn thông và văn phòng” trong “Thống kê thương mại hàng hoá” của WTO.

lý dữ liệu điện tử càng tích cực hơn, xếp vị trí thứ 3 toàn cầu, và đều chỉ đứng sau Trung Quốc và Hồng Kông (tham khảo bảng 3).

Do vị trí địa lý của Việt Nam tiếp giáp với Trung Quốc, có thể trực tiếp liên kết với chuỗi cung ứng ngành phía Nam Trung Quốc, phương án vận tải bằng đường bộ khả thi, thêm vào đó là nguồn cung ứng nhân lực lao động dồi dào, trong làn sóng các doanh nghiệp điện tử quốc tế vào Việt Nam đầu tư, các tỉnh miền bắc Việt Nam như Bắc Ninh, Hà Nội, Hải Phòng, Hải Dương, Bắc Giang từng bước hình thành cụm công nghiệp điện tử, và được phản ánh qua thực tế xuất khẩu xán lạn. Nếu Chính phủ Việt Nam có thể tiếp tục hoàn thiện môi trường đầu tư và hệ thống chuỗi cung ứng ngành công nghiệp ICT, tin tưởng rằng trong tương lai nhất định có thể tiếp tục thu hút nhiều hơn nữa các thương hiệu, nhà máy sản xuất gia công lắp ráp thiết bị điện tử viễn thông (EMS), các doanh nghiệp linh phụ kiện vệ tinh vào Việt Nam đầu tư, góp phần nâng cao hơn nữa tầm quan trọng của Việt Nam trong chuỗi cung ứng ICT toàn cầu.

Bảng 3 Thay đổi trong tỷ lệ tăng trưởng và xếp hạng xuất khẩu toàn cầu của ngành công nghiệp ICT Việt Nam

Sản phẩm	2005	2010	2015	2019	2020	2021
Thiết bị viễn thông và văn phòng	39 (0.1%)	28 (0.4%)	12 (2.7%)	8 (4.5%)	8 (5.1%)	7 (5.4%)
-Thiết bị viễn thông	48 (0.0%)	29 (0.5%)	7 (4.9%)	3 (7.4%)	3 (7.9%)	3 (8.7%)
-Thiết bị văn phòng và xử lý dữ liệu điện tử	31 (0.2%)	24 (0.4%)	14 (1.6%)	7 (4.4%)	5 (5.5%)	3 (6.8%)
-Linh phụ kiện điện tử và mạch tích hợp	36 (0.1%)	32 (0.1%)	15 (0.9%)	12 (2.2%)	11 (2.4%)	12 (1.8%)

Chú thích: trong ngoặc đơn là tỷ trọng của Việt Nam chiếm trong tổng xuất khẩu toàn cầu
 Nguồn tham khảo: tổng hợp và tính toán từ dữ liệu thống kê thương mại hàng hoá, WTO

PHẦN 2 NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẦU TƯ DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ ĐỀ XUẤT

I. THAY ĐỔI TRONG XU THẾ ĐẦU TƯ VÀO VIỆT NAM CỦA DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN HẬU XUNG ĐỘT THƯƠNG MẠI MỸ TRUNG

1. Doanh nghiệp Đài Loan dịch chuyển một phần sản xuất ra khỏi Trung Quốc, mở rộng đầu tư và thương mại song phương với Việt Nam

Năm 1986, Chính phủ Việt Nam thực hiện chính sách đổi mới, và bắt đầu thu hút đầu tư nước ngoài. Năm 1989, doanh nghiệp Đài Loan bắt đầu có những dự án đầu tư đầu tiên vào Việt Nam, và trong suốt 20 năm sau đó luôn là nguồn vốn đầu tư nước ngoài lớn nhất vào Việt Nam. Theo số liệu thống kê của Bộ Kế hoạch và Đầu tư Việt Nam, tính đến năm 2022, vốn đầu tư Đài Loan chiếm 8% tổng vốn đầu tư nước ngoài tại Việt Nam, với số vốn đầu tư lũy kế đạt 36,4 tỷ đô la Mỹ, là nhà đầu tư lớn thứ 4 của Việt Nam, tuy nhiên nếu bao gồm cả nguồn vốn đầu tư thông qua nước thứ ba, thì tỷ lệ cũng như số vốn đầu tư thực tế cao hơn rất nhiều. Theo thông tin mà Phòng Kinh tế Văn phòng Kinh tế và Văn hoá Đài Bắc tại Việt Nam nắm được, theo tính toán sơ bộ, tổng số doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam vượt hơn 4.600 doanh nghiệp, tổng số cán bộ doanh nghiệp Đài Loan

và người thân của họ tại Việt Nam trên 80 nghìn người, và có đóng góp rất lớn vào sự nghiệp phát triển ngành nghề, tạo cơ hội công ăn việc làm, và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Việt Nam.

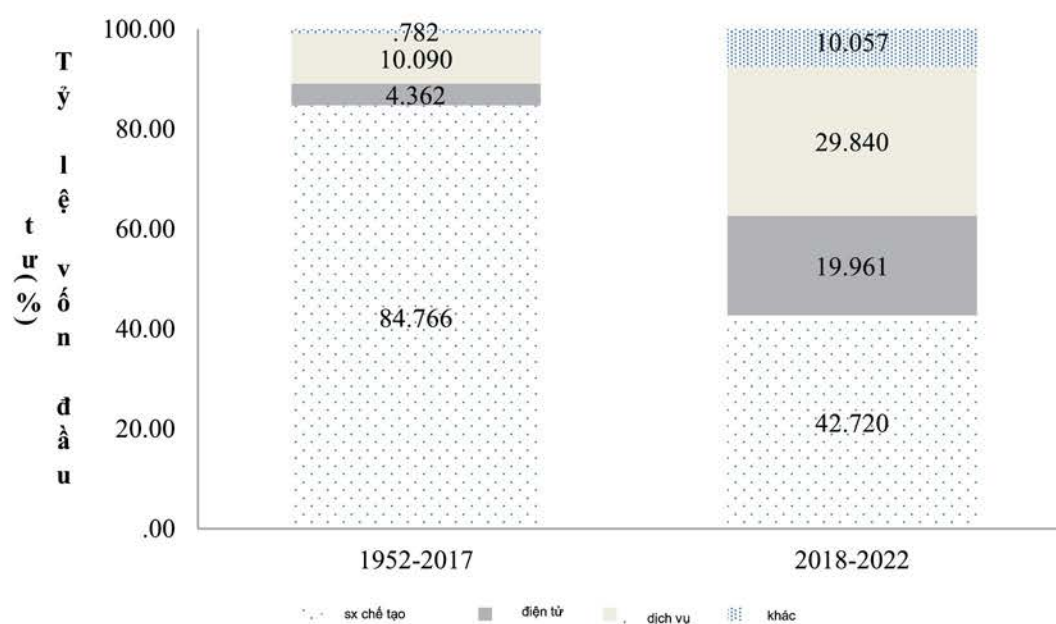
Những năm gần đây, với những thay đổi trên cục diện chính trị kinh tế quốc tế như xung đột thương mại Mỹ Trung, lựa chọn điểm đến đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan đã có những thay đổi to lớn, chủ yếu thể hiện qua tỷ trọng và số vốn đầu tư tăng cao tại các địa điểm bên ngoài Trung Quốc mà doanh nghiệp Đài Loan lựa chọn đầu tư sau khi dịch chuyển ra khỏi Trung Quốc. Theo số liệu thống kê của Ủy ban thẩm định đầu tư, Bộ Kinh tế Đài Loan (Ministry of Economic Affairs Investment Commission, MOEAIC), sau xung đột thương mại Mỹ Trung năm 2018, tỷ trọng đầu tư tại Trung Quốc trong tổng vốn đầu tư tại nước ngoài của Đài Loan đã tụt giảm từ mức bình quân 59% giai đoạn trước năm 2017 xuống bình quân còn 35% trong giai đoạn từ năm 2018 đến 2022, trong khi đó đầu tư của Đài Loan tại các quốc gia ASEAN như Singapore và Việt Nam, và tại các quốc gia phát triển như Nhật Bản, Mỹ lại tăng rõ rệt. Trong đó, tỷ trọng đầu tư vào Việt Nam trong tổng vốn đầu tư ra nước ngoài của Đài Loan từ mức bình quân 3% giai đoạn trước năm 2017, tăng lên mức bình quân 5% giai đoạn năm 2018 đến 2022, số vốn đầu tư vượt xa đầu tư vào các nước Indonesia, Thái Lan, Philippines, Malaysia v.v...; tỷ trọng số dự án đầu tư cũng từ mức không đến 1% giai đoạn trước năm 2017, tăng lên 6% giai đoạn 2018 đến 2022, là điểm đến đầu tư sôi động nhất của doanh nghiệp Đài Loan trong khu vực Đông Nam Á trong giai đoạn dịch bệnh Covid-19 và xung đột thương mại Mỹ Trung.

Doanh nghiệp Đài Loan đẩy nhanh hoạt động đầu tư vào Việt Nam, kéo theo thúc đẩy giao thương giữa hai bên. Theo dữ liệu thống kê của cơ quan Hải quan Đài Loan, kể từ xung đột thương mại Mỹ Trung, hoạt động thương mại song phương giữa Đài Loan và Việt Nam càng sôi động, tổng kim ngạch thương mại song phương năm 2021 lần đầu tiên vượt 20 tỷ đô la Mỹ. Tổng kim ngạch thương mại song phương năm 2022 đạt hơn 27,7 tỷ đô la Mỹ. Trong đó, kim ngạch xuất khẩu sang Đài Loan của Việt Nam đạt 5,1 tỷ đô la Mỹ, tăng 88% so với năm 2018, chủ yếu tập trung vào các mặt hàng như ICT, hoá chất, máy móc, kim loại cơ bản và sản phẩm kim loại v.v...; kim ngạch nhập khẩu từ Đài Loan đạt 22,6 tỷ đô la Mỹ, tăng 20,1%, các sản phẩm nhập khẩu chủ yếu bao gồm ICT, chất dẻo, quang học, vải gạc v.v.... Các ngành công nghiệp như ICT, chất dẻo và dệt may của Đài Loan và Việt Nam là những ngành có tính bổ sung cho nhau rất cao, thương mại trong ngành vô cùng chặt chẽ, mật thiết.

2. Ngành nghề đầu tư từ ngành công nghiệp sản xuất gia công chế tạo truyền thống chuyển hướng sang ngành khoa học công nghệ và dịch vụ, giúp chuyển đổi nâng cấp ngành nghề của Việt Nam.

Trước khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam chủ yếu tập trung đầu tư trong lĩnh vực sản xuất chế tạo truyền thống, lũy kế chiếm 84,8% tổng số vốn đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, trong đó ngành kim loại cơ bản chiếm tỷ trọng nhiều nhất, chiếm khoảng 47.8% tổng số vốn đầu tư của doanh nghiệp Đài

Loan vào Việt Nam. Các dự án tiêu biểu trong ngành kim loại cơ bản chủ yếu có: dự án nhà máy thép China Steel thành lập năm 2009 do Tập đoàn China Steel (Đài Loan) và Tập đoàn Sumitomo Metal Industry (Nhật Bản) liên doanh hợp tác đầu tư tại tỉnh Bà Rịa Vũng Tàu, dự án nhà máy gang thép Formosa Hà Tĩnh do Tập đoàn Hưng nghiệp Formosa (Đài Loan) đầu tư trên 10 tỷ đô la Mỹ tại tỉnh Hà Tĩnh vào năm 2008. Ngành gang thép là ngành công nghiệp cơ bản và là nguyên liệu thiết yếu của ngành giao thông vận tải, điện tử, máy móc và công nghệ cao. Việc xây dựng 2 nhà máy gang thép quy mô lớn do doanh nghiệp Đài Loan đầu tư đã thể hiện năng lực sản xuất gang thép tại các nhà máy luyện thép lò cao có sự vận hành nhất quán ổn định, không chỉ đáp ứng nhu cầu gang thép cho sự phát triển ngành nghề và xây dựng cơ bản rộng lớn tại Việt Nam, mà còn có thể đưa Việt Nam trở thành trung tâm cung ứng gang thép trong khu vực Đông Nam Á, nắm bắt các cơ hội kinh doanh lớn trong các hoạt động xây dựng đô thị hóa tại các quốc gia Đông Nam Á.

Biểu đồ 2 Thay đổi về ngành nghề đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam

Ngoài các lĩnh vực cần vốn đầu tư lớn, các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam còn có một nhóm với rất nhiều doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực sản xuất gia công chế tạo, chủ yếu là may mặc, giày dép, nội thất, xe đạp, thực phẩm v.v... Các doanh nghiệp này đa số đều là các doanh nghiệp sản xuất và xuất khẩu cho các thương hiệu quốc tế, mặc dù âm thầm nhưng lại là động lực quan trọng mở ra trang sử công nghiệp hóa của Việt Nam, đưa Việt Nam trở thành xã hội văn minh, phồn thịnh. Gần đây, với việc Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và EU có hiệu lực và cần nhắc phân tán rủi ro kinh doanh, năm 2022 thương hiệu GIANT – một doanh nghiệp sản xuất xe đạp rất lớn nổi tiếng hàng đầu thế giới đã đầu tư tại tỉnh Bình Dương (Việt Nam) với tổng vốn đầu tư 48 triệu đô la Mỹ, sẽ thúc đẩy rất nhiều các doanh nghiệp sản xuất linh phụ kiện xe đạp đến khảo sát và đầu tư tại Việt Nam, ví dụ như Công ty Ideal sản xuất khung xe, Tập đoàn AXMAN lắp ráp xe hoàn chỉnh v.v... Trong tương lai, ngoài Trung Quốc và Đài Loan, Việt Nam sẽ là quốc gia thứ 3 có chuỗi sản xuất xe đạp hoàn chỉnh nhất.

Trước khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, đã có một số doanh nghiệp điện tử Đài Loan đến Việt Nam đầu tư, chủ yếu chia thành thành hai nhóm. Về các sản phẩm điện tử đầu cuối, có thể kể đến các công ty như TECO Electric & Machinery Co., Ltd, RITEK corporation, tập đoàn Campal Electronic Inc, đây đều là những doanh nghiệp tương đối có quy

mô. Về lĩnh vực linh phụ kiện điện tử, có một số doanh nghiệp có quy mô lớn như Tập đoàn Foxconn, công ty USI Technology Co., Ltd, Ability opto – Electronics Technology Co.,Ltd (AOET), công ty Mitac Precision Technology Vietnam Co., Ltd. Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra năm 2018, các doanh nghiệp đang đầu tư sản xuất tại Trung Quốc buộc phải điều chỉnh địa điểm sản xuất. Trong bối cảnh đó, với vị trí địa lý tiếp giáp với Trung Quốc và là quốc gia tích cực tham gia hội nhập kinh tế quốc tế, Việt Nam đã trở thành điểm đến đầu tư được các doanh nghiệp Đài Loan rất quan tâm. Làn sóng dịch chuyển đầu tư lần này chủ yếu là các doanh nghiệp điện tử. Theo số liệu thống kê của Ủy ban thẩm định đầu tư, Bộ Kinh tế Đài Loan cho thấy, sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, ngành nghề đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam có nhiều thay đổi rõ nét. Tuy nhiên, ngành sản xuất chế tạo truyền thống vẫn là lĩnh vực mà doanh nghiệp Đài Loan đầu tư nhiều nhất tại Việt Nam, chiếm tỷ lệ 42,7% trong tổng vốn đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam trong giai đoạn từ năm 2018 – 2022, nhưng đã giảm 42% so với tỷ lệ 84,8% của giai đoạn trước năm 2017. Ngược lại, tỷ lệ đầu tư vào lĩnh vực điện tử trong tổng vốn đầu tư của Đài Loan vào Việt Nam đã tăng đáng kể từ dưới 5% trong giai đoạn đầu lên tới 20%, với các dự án của các công ty, tập đoàn của Đài Loan chuyên sản xuất các sản phẩm điện tử tiêu dùng như tập đoàn Wistron, Pegatron, Inventec, Qisda v.v... đều đến Việt Nam đầu tư trong giai đoạn này và cũng đã thu hút các doanh nghiệp vệ tinh phục vụ sản xuất của các tập đoàn lớn này đến Việt Nam đầu tư (ví dụ như doanh nghiệp sản xuất bàn phím, trục bản lề laptop) (bảng 4). Sau khi xung đột thương mại

Mỹ Trung xảy ra, các doanh nghiệp điện tử đến Việt Nam đầu tư trong giai đoạn đầu cũng đã liên tục tăng vốn mở rộng đầu tư của các công ty con tại Việt Nam, ví dụ như nhà máy sản xuất bản lề laptop của Campal, tập đoàn Foxconn.

Bảng 4 Sản phẩm sản xuất chủ yếu của các doanh nghiệp điện tử Đài Loan tại Việt Nam

Trung hạ nguồn	Loại hình Sản phẩm	Tên doanh nghiệp	Sản phẩm sản xuất
Tổ hợp linh kiện giai đoạn trung nguồn	Linh kiện, module	Chilisin Electronics Co.	Sản xuất linh kiện điện tử thụ động
		CyberTAN Technology, Inc.	Sản xuất sản phẩm và module điện tử viễn thông mạng, cảm biến
		USI Enterprise Limited	Sản xuất module SoC cho thiết bị điện tử đeo tay
	Linh phụ kiện	Universal Microelectronics Co.	Sản xuất thiết bị nguồn, máy biến áp, quang điện, sản phẩm viễn thông thông tin
		PHIHONG TECHNOLOGY CO.	Bộ cấp nguồn, bộ sạc xe điện
		Voltronic Power Technology Co.	Bộ tích điện dự phòng, năng lượng mặt trời, ắc quy, bộ sạc xe điện
		DARFON ELECTRONICS CO.	Các thiết bị công nghệ thông tin như bàn phím, bàn di chuột cảm ứng (touchpad), nhận dạng vân tay
		Asia Vital Components Co.	Thiết bị tản nhiệt và cảm ứng
	Linh kiện kết cấu	Synemold Enterprise Co.	Ép phun nhựa dùng trong sản xuất màn hình hiển thị, khuôn thép và đế, vòng bi
		Hotron Precision Electronic Co .	Sản xuất dây cáp, khuôn chính xác, dây cáp ti vi/màn hình hiển thị
		Casetek Holdings Limited	Sản xuất vỏ và cấu kiện máy tính, viễn thông, điện tử tiêu dùng
		Ju Teng Inter, Holding Co.	Sản xuất vỏ máy tính note book
Lắp ráp, sản xuất hoặc hệ thống - EMS sản phẩm giai đoạn hạ nguồn	Dịch vụ sản xuất điện tử - EMS chuyên nghiệp	Foxconn Group	Sản xuất gia công các loại sản phẩm điện tử (EMS)
		Pegatron Corporation	
		Wistron Corporation	
		Compal Electronics, Inc.	
	Hệ thống/ gia công	Qisda Corporation	Sản xuất gia công nguồn điện và các loại sản phẩm điện tử
		Lite-On Technology Co.	
		AmTRAN Technology	
		Hitron Technologies Inc	Sản xuất sản phẩm điện tử viễn thông mạng

Trung hạ nguồn	Loại hình Sản phẩm	Tên doanh nghiệp	Sản phẩm sản xuất
		Arcadyan Technology Co.	
		Wistron NeWeb Corp.	
		Gemtek Technology Co.	
		Alpha Networks Inc.	

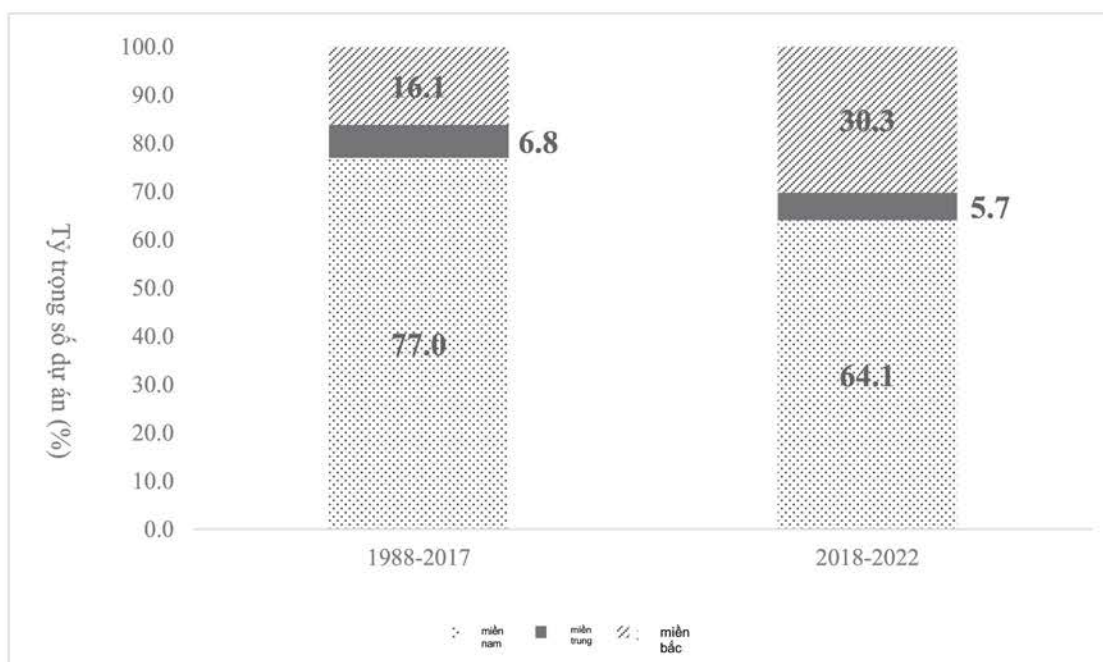
Nguồn tham khảo: thông tin do Hiệp hội doanh nghiệp điện tử Đài Loan tại Việt Nam cung cấp

Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, thay đổi về tỷ lệ vốn đầu tư không chỉ xảy ra trong lĩnh vực sản xuất chế tạo, mà có thể dễ dàng nhận thấy tỷ lệ vốn đầu tư trong lĩnh vực dịch vụ cũng tăng trưởng rất cao so với trước đây, từ mức 10,1% tăng lên 29,8% trong giai đoạn năm 2018 – 2022, chủ yếu tập trung vào các lĩnh vực bảo hiểm và y tế, các doanh nghiệp Đài Loan đầu tư trong lĩnh vực này nhằm cung cấp dịch vụ cho các doanh nghiệp Việt Nam, doanh nghiệp Đài Loan và các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài khác dịch chuyển địa điểm đầu tư sản xuất sang Việt Nam. Ngoài ra, tỷ lệ đầu tư trong các lĩnh vực khác cũng có sự tăng trưởng, chủ yếu tập trung trong lĩnh vực cung ứng điện lực và nhiên liệu khí đốt, nhằm đáp ứng nhu cầu sử dụng năng lượng hoặc năng lượng tái tạo (như năng lượng mặt trời) của Việt Nam đang ngày càng tăng cao.

3. Đẩy nhanh hoàn thiện cụm công nghiệp điện tử tại miền Bắc Việt Nam, thúc đẩy cân bằng phát triển giữa các khu vực

Về địa điểm đầu tư, theo số liệu thống kê của Bộ Kế hoạch và Đầu tư Việt Nam (biểu đồ 3), trước khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, doanh nghiệp Đài Loan chủ yếu đầu tư ở các tỉnh thành phía Nam Việt Nam, chiếm tỷ lệ 77% trong tổng số dự án đầu tư lũy kế của Đài Loan, tập trung nhiều nhất vào các tỉnh thành bao gồm: tỉnh Đồng Nai, tỉnh Bình

Dương, tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu, thành phố Hồ Chí Minh, tỉnh Long An. Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, các tỉnh thành phía Nam vẫn là khu vực đầu tư quan trọng nhất của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, thu hút hơn 60% các doanh nghiệp Đài Loan đến đầu tư, tuy nhiên do lĩnh vực, ngành nghề đầu tư có sự thay đổi, các dự án đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan tại các tỉnh thành phía Bắc Việt Nam đã tăng lên nhanh chóng, tỷ lệ dự án đầu tư tại khu vực này trong tổng số các dự án đầu tư của Đài Loan vào Việt Nam đã tăng lên mạnh mẽ so với trước đây, từ 16,1% lên tới 30,3%, tập trung nhiều nhất ở thành phố Hà Nội và tỉnh Bắc Ninh. Về vốn đầu tư, tỷ trọng vốn đầu tư tại khu vực này trong tổng số vốn đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam đã tăng từ 10% lên 45%, trong đó có các dự án của các toàn đoàn quy mô vừa và lớn đến khu vực này đầu tư như tập đoàn Pegatron, Am TRAN, Lite – On đã đầu tư tại thành phố Hải Phòng, tập đoàn Wistron, Qisda, Darfon đầu tư tại tỉnh Hà Nam. Hai tỉnh thành này thu hút nhiều vốn đầu tư nhất trong tổng số vốn đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan vào các tỉnh thành phía Bắc Việt Nam, với tỷ lệ lần lượt là 15,1% và 14,1%.

Nguồn tham khảo: Bộ Kế hoạch và Đầu Việt Nam

Biểu đồ 3 Thay đổi về địa điểm đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam

Xung đột thương mại Mỹ Trung không chỉ thúc đẩy dòng vốn đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam tăng lên mà còn thúc đẩy sự đa dạng hóa về địa điểm đầu tư và lĩnh vực đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan. Với vị trí địa lý tiếp giáp với Trung Quốc đại lục, giao thông đường bộ thuận lợi, có thể trực tiếp kết nối với chuỗi cung ứng ngành nghề tại khu vực phía Nam Trung Quốc, nguồn cung ứng lao động dồi dào, đã có một số doanh nghiệp điện tử đã đến đầu tư, trong bối cảnh các doanh nghiệp Đài Loan đang đầu tư trong lĩnh vực điện tử tại Trung Quốc muốn phân tán các cơ sở sản xuất, khu vực miền Bắc Việt Nam trở thành sự lựa chọn hàng đầu của các doanh nghiệp Đài Loan. Việc dịch chuyển khu vực đầu tư sẽ thúc đẩy sự phát triển cân bằng giữa hai miền Nam Bắc Việt Nam.

4. Trong bối cảnh tình hình kinh tế chính trị quốc tế có nhiều thay đổi, việc đầu tư kinh doanh của doanh nghiệp Đài Loan đang đối mặt với nhiều thách thức mới.

Doanh nghiệp Đài Loan đã đến Việt Nam đầu tư từ rất sớm, đến nay đã có quá trình đầu tư hơn 30 năm tại Việt Nam. Lĩnh vực đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan đầu tư tại Việt Nam thay đổi từ thời kỳ đầu chủ yếu trong các lĩnh vực nông, lâm, ngư nghiệp và chăn nuôi chuyển sang đầu tư trong lĩnh vực sản xuất chế tạo gia công xuất khẩu, từ việc đầu tư vào các lĩnh vực thâm dụng lao động dần chuyển sang lĩnh vực thâm dụng vốn và công nghệ. Cùng với sự phát triển của nền kinh tế Việt Nam, ngày càng nhiều các doanh nghiệp Đài Loan bắt đầu đầu tư vào lĩnh vực tiêu dùng nội địa và dịch vụ. Doanh nghiệp Đài Loan đầu tư tại Việt Nam không chỉ tạo nhiều ngoại hối và cơ hội việc làm cho người dân địa phương, mà còn mang tới rất nhiều tri thức và công nghệ vào Việt Nam, đào tạo rất nhiều nhân lực xuất sắc trong lĩnh vực quản lý và kỹ thuật cho Việt Nam. Với sự nỗ lực và đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan, số lượng nhân lực kỹ thuật của Việt Nam dần tăng, chuỗi ngành nghề ngày càng được cải thiện, tạo nền tảng tốt cho hoạt động thu hút đầu tư nước ngoài của Việt Nam trong tương lai.

Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, doanh nghiệp Đài loan đã dịch chuyển một phần sản xuất từ Trung Quốc sang Việt Nam, họ không chỉ mở rộng quy mô đầu tư tại Việt Nam mà còn phát triển đa dạng hóa mô hình đầu tư cũng như đầu tư vào các ngành nghề có giá trị gia tăng cao, hỗ

trợ ngành nghề của Việt Nam chuyển đổi và nâng cấp, phát triển giữa các khu vực được cân bằng và liên kết với chuỗi cung ứng quốc tế.

Kể từ lần đầu tiên Hiệp hội Thương mại Đài Loan hoàn thành “Sách trắng về Kinh tế Thương mại Đầu tư Việt Nam” vào năm 2017 đến nay đã hơn 5 năm, chúng ta đều nhận thấy rõ sự nỗ lực của chính phủ Việt Nam trong việc cải cách kinh tế thương mại và quy định pháp luật, tổng thể môi trường đầu tư kinh doanh tại Việt Nam đã có sự cải thiện rõ nét, nhận được sự đánh giá rất cao của các doanh nghiệp Đài Loan. Tuy nhiên, tình hình kinh tế chính trị quốc tế có nhiều thay đổi, doanh nghiệp Đài Loan đến Việt Nam đầu tư cũng có những thay đổi đồng thời cũng phải đối mặt với những thách thức mới. Do mô hình đầu tư của doanh nghiệp Đài Loan rõ ràng rất khác với các doanh nghiệp nước ngoài khác như doanh nghiệp đến từ Hoa Kỳ hay EU, mô hình hoạt động kinh doanh trong lĩnh vực ngành nghề truyền thống cũng khác với ngành điện tử, những khó khăn trở ngại trong kinh doanh mà các doanh nghiệp này phải đối mặt tại địa phương cũng khác nhau, kính mong Chính phủ Việt Nam hỗ trợ giải quyết, nhằm hỗ trợ doanh nghiệp Đài Loan nâng cao hiệu suất sản xuất tại địa phương, mở rộng xuất khẩu, nhằm tạo cho người lao động môi trường làm việc ổn định hơn, đáp ứng nguyện vọng của các doanh nghiệp Đài Loan muốn phát triển ổn định lâu dài và bền vững tại Việt Nam. Hiệp hội Thương mại Đài Loan kính mong Chính phủ Việt Nam tiếp tục tăng cường và đẩy nhanh cải cách, nhằm nâng cao hơn nữa sức cạnh tranh quốc tế của nền kinh tế Việt Nam.

II. NHỮNG NỘI DUNG DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ

1. Vấn đề về hệ thống và trình tự quy định pháp luật

(cơ quan liên quan: các bộ ngành liên quan đến nghiệp vụ đầu tư nước ngoài)

(1) Quy định pháp luật

- **Cải thiện mức độ minh bạch của quy định pháp luật, kịp thời cung cấp các quy định pháp luật liên quan bản tiếng Anh và diễn giải quy định**

** Trình bày vấn đề :*

Hiệp hội Thương mại Đài Loan luôn đánh giá cao những nỗ lực của Chính phủ Việt Nam trong việc kịp thời ban hành và sửa đổi các quy định pháp luật để phù hợp với sự thay đổi của môi trường kinh tế thương mại trong nước và quốc tế, tối ưu hóa hệ thống quy định pháp luật về kinh doanh thương mại của Việt Nam. Để đẩy nhanh thời hiệu của văn bản pháp luật, Chính phủ Việt Nam thường sử dụng phương thức sửa đổi bổ sung một vài điều khoản trong các quy định pháp luật ban đầu, tuy nhiên có một vấn đề là rất nhiều bộ luật hoặc nghị định hướng dẫn thi hành bổ sung này là văn bản tiếng Việt hoặc có bản dịch văn bản pháp luật bằng tiếng Anh nhưng rất chậm công bố, bản dịch lại không rõ ràng chuẩn xác. Mặc dù doanh nghiệp Đài Loan đã tìm kiếm sự hỗ trợ từ các đơn vị dịch thuật chuyên nghiệp, văn phòng luật sư, văn phòng kiểm toán và các công ty tư

vấn, nhưng cũng thường gặp phải tình trạng khác biệt trong việc đọc hiểu giải thích về các quy định pháp luật và việc dịch thuật của các đơn vị dịch thuật, hoặc việc đọc hiểu giải thích đó không được chính quyền địa phương hoặc chính quyền trung ương công nhận. Việc này dẫn đến một vấn đề là doanh nghiệp Đài Loan có khả năng bị cán bộ hành pháp xác định là vi phạm pháp luật, gây ra những rủi ro không xác định được trong hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp. Các doanh nghiệp Đài Loan khi được hỏi đều phản ánh, cho dù doanh nghiệp đã tuyển dụng kế toán trưởng người Việt Nam, nhưng do Chính phủ Việt Nam ban hành quá nhiều quy định pháp luật bổ sung sửa đổi, nên vẫn rất khó để nắm được 100% tất cả các quy định mới nhất.

40% doanh nghiệp Đài Loan khi được hỏi đều cho biết các quy định pháp luật và trình tự thực hiện của Việt Nam đã có sự cải thiện rõ rệt, nhưng so với các vấn đề khác thì việc nắm bắt và đọc hiểu các quy định pháp luật vẫn là một trong những khó khăn chủ yếu nhất của doanh nghiệp Đài Loan khi kinh doanh tại Việt Nam do rào cản bất đồng ngôn ngữ. “Chỉ số tự do kinh tế” do Quỹ Di sản (American Heritage Foundation) của Hoa Kỳ công bố trong những năm qua cũng cho thấy, trụ cột “quy định pháp luật” của Việt Nam bị xếp vào hàng các quốc gia không tự do (Repressed), nhất là mức độ tích hợp quy định pháp luật của Chính phủ Việt Nam bị đánh giá điểm thấp nhất, cần phải được cải thiện hơn nữa.

** Kiến nghị*

Về những vấn đề nêu trên, Hiệp hội Thương mại Đài Loan xin đưa ra một số kiến nghị dưới đây với mong muốn hỗ trợ chính phủ Việt Nam tiếp tục thúc đẩy sự minh bạch hóa trong quy định pháp luật, hoàn thiện các kênh tìm kiếm thông tin về quy định pháp luật về doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, nâng cao mức độ nắm bắt quy định của các doanh nghiệp.

1. Thiết lập nền tảng một cửa chính thức của cơ quan chức năng để công bố bản tiếng Anh về quy định pháp luật.

Với việc thường xuyên ban hành các quy định pháp luật bổ sung sửa đổi, kiến nghị thiết lập kênh thông tin một cửa hoặc kênh thông tin chính thức của cơ quan chức năng về quy định pháp luật bản tiếng Anh, để kịp thời hoặc ít nhất là trước khi văn bản quy định pháp luật có hiệu lực, sẽ công bố bản tiếng Anh về các luật quan trọng, nghị định hướng dẫn thi hành và những diễn giải liên quan đã được cơ quan chức năng phê duyệt, hoàn thiện chức năng tìm kiếm và phân loại quy định pháp luật và liên thông với trang web của cơ quan quản lý để giúp các nhà đầu tư nước ngoài thuận tiện trong việc tìm kiếm thông tin, giảm sự khác biệt trong việc thi hành giữa quy định pháp luật cũ và mới.

2. Khi xây dựng hoặc sửa đổi luật, lấy ý kiến rộng rãi trong các hiệp hội doanh nghiệp của các nước và đưa ra thời gian điều chỉnh phù hợp với doanh nghiệp.

Trong bối cảnh các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài kinh doanh tại Việt Nam là một phần không thể tách rời với sự phát triển của

nền kinh tế Việt Nam, việc sửa đổi quy định pháp luật hoặc ban hành các chính sách quan trọng về lao động, thuế, phòng cháy chữa cháy, bảo vệ môi trường v.v...đều có ảnh hưởng rất lớn đến hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp. Vì vậy, kiến nghị trong thời gian xây dựng các chính sách quan trọng, Chính phủ Việt Nam có thể gửi văn bản lấy ý kiến đến các Hiệp hội doanh nghiệp các nước, hoặc thông qua các tổ chức kinh tế thương mại của các quốc gia có thường trú tại Việt Nam gửi văn bản đến Hiệp hội doanh nghiệp lấy ý kiến, đồng thời đăng tải lên trang web bản dự thảo Luật sửa đổi, cho phép những người có lợi ích liên quan đưa ra ý kiến đối với dự thảo quy định pháp luật trong thời gian nhất định. Ngoài ra, trước khi thực hiện bộ luật mới hoặc bộ luật sửa đổi cũng cần có khoảng thời gian quá độ phù hợp để doanh nghiệp thích ứng, nhằm giảm thiểu rủi ro kinh doanh và chi phí sản xuất do việc sản xuất kinh doanh bị gián đoạn.

(2) Trình tự thực hiện

- **Tăng cường tính nhất quán trong việc diễn giải thích quy định pháp luật giữa chính quyền trung ương và địa phương cũng như giữa chính quyền các địa phương.**

** Trình bày vấn đề:*

Một số doanh nghiệp Đài Loan cho biết, có những khi thời gian ban hành nghị định hướng dẫn thi hành quy định pháp luật của Việt Nam quá muộn hoặc không rõ ràng dẫn đến việc doanh nghiệp phải đối mặt với tình trạng chính quyền Trung ương và địa phương hoặc giữa các Bộ ngành cũng không thống nhất trong việc giải thích các quy định pháp luật. Ví dụ: năm

2021, các ngân hàng nước ngoài tại Việt Nam phải đối mặt với vấn đề là thư tín dụng (Letter of Credit, LC) có cần phải nộp thuế hay không? Ngân hàng Nhà nước Việt Nam cho biết không cần phải nộp thuế, nhưng Cục Thuế lại cho rằng phải nộp thuế, việc này đã làm cho rất nhiều các ngân hàng nước ngoài vì thế mà bắt buộc phải nộp thuế bổ sung, thậm chí còn bị phạt. Ngoài ra, cùng với một quy định pháp luật, việc giải thích hoặc quy trình thực hiện giữa các tỉnh thành không đồng nhất, gây khó khăn cho việc tuân thủ pháp luật của doanh nghiệp và tăng chi phí hành chính cho doanh nghiệp. Ví dụ: ngày 15/03/2022 chính phủ trung ương tuyên bố mở cửa, nhập cảnh vào Việt Nam không cần cách ly, nhưng có doanh nghiệp Đà Loan cho biết một số tỉnh thành ví dụ như Bà Rịa Vũng Tàu vẫn phải cách ly.

** Kiến nghị*

1. Chỉ định rõ ràng đầu mỗi trả lời câu hỏi của cơ quan Trung ương, để cán bộ hành pháp tại địa phương có căn cứ để thực hiện.

Các doanh nghiệp Đà Loan mong muốn Chính phủ Việt Nam có thể cho doanh nghiệp biết: trong tương lai nếu có Bộ Luật hoặc có sự giải thích luật chưa rõ ràng thì có thể hỏi ý kiến của cơ quan Trung ương nào và sẽ nhận được trả lời cụ thể bằng văn bản, để đảm bảo tính nhất quán trong việc nhận định giải thích quy định pháp luật và quy trình thực hiện quy định đó, nhằm giảm thiểu những rủi ro mơ hồ trong hoạt động đầu tư của doanh nghiệp nước ngoài.

2. In làm các tờ rơi tuyên truyền chính sách dưới dạng sơ đồ rõ ràng, đơn giản để thuận tiện trong việc tuyên truyền chính sách

Đối với các doanh nghiệp sản xuất quy mô lớn có nhà máy sản xuất trên nhiều tỉnh thành, vận hành xử lý thống nhất, có số lượng lao động có thể là vài trăm người, thậm chí là vài nghìn người, để giảm thiểu việc hiểu sai khác về quy định pháp luật, biện pháp thực hiện của chủ doanh nghiệp và cán bộ quản lý cũng như những hiểu lầm do việc bất đồng ngôn ngữ giữa chủ doanh nghiệp, cán bộ quản lý và người lao động, kiến nghị Chính phủ Việt Nam có thể in làm các tờ rơi tuyên truyền chính sách dưới dạng sơ đồ đơn giản, rõ ràng, dễ hiểu, để giúp các doanh nghiệp có thể dễ dàng đọc hiểu và tuyên truyền cho người lao động.

➤ **Đẩy nhanh chuyển đổi số chính phủ, nâng cao hiệu quả hành chính**

** Trình bày vấn đề:*

Xung đột thương mại Mỹ Trung dẫn đến một làn sóng đầu tư mới mạnh mẽ vào Việt Nam, tuy nhiên có thể do số lượng nhân sự cán bộ phụ trách thẩm duyệt hồ sơ thành lập công ty đầu tư có hạn hoặc còn lúng lẫm với hạng mục ngành nghề đầu tư mới (ví dụ như ngành điện tử), dẫn đến doanh nghiệp khó dự trù tính toán thời gian thành lập công ty mới cần bao lâu, gây ảnh hưởng đến tính toán thời gian đầu tư sản xuất tiếp theo của doanh nghiệp. Theo quy định pháp luật Việt Nam, các doanh nghiệp nước ngoài đến Việt Nam thành lập công ty, ít nhất phải xin giấy phép đầu tư và giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh. Thời gian xin cấp giấy phép đầu tư là 15

ngày làm việc, đối với giấy đăng kí kinh doanh cần khoảng 3-5 ngày làm việc. Nhưng theo các công ty kiểm toán tham gia khảo sát cho biết thời gian cần để thành lập công ty dài hay ngắn quyết định bởi loại hình ngành nghề, địa điểm xây dựng nhà máy, hiệu quả hành chính tại địa phương. Hiện nay, tiêu chuẩn và quy trình xin cấp giấy phép không rõ ràng, trên thực tế ít nhất đều cần phải 3-6 tháng để thực hiện công việc này.

** Kiến nghị*

Kiến nghị Chính phủ Việt Nam vận dụng các công cụ số hóa để thực hiện, hoàn thiện chính phủ điện tử, nâng cao hiệu quả hành chính. Ví dụ: xây dựng trang web xin cấp giấy chứng nhận một cửa trực tuyến dành cho các doanh nghiệp nước ngoài do cơ quan trung ương quản lý, thông qua việc tích hợp các quy trình liên cơ quan bao gồm quy trình liên quan đến việc vận hành của doanh nghiệp như xin thành lập công ty, xin cấp giấy phép đầu tư, giấy chứng nhận đăng kí kinh doanh, đăng kí bảo hiểm xã hội, hoạt động xuất nhập khẩu, cũng như qua việc kết nối thông tin và tổng hợp quy trình giữa các bộ ngành liên quan và trang web, sẽ giúp cho nhà đầu tư không cần phải trực tiếp đến các quầy thủ tục của các cơ quan ban ngành để thực hiện thủ tục liên quan đồng thời có thể nắm được tiến độ thực hiện thủ tục đang cần xử lý, nâng cao hiệu quả phục vụ hành chính của ngành công thương Việt Nam.

2. Vấn đề lao động

(cơ quan liên quan: Bộ Lao động Thương binh và Xã hội Việt Nam)

(1) Thời gian làm thêm giờ

➤ Tăng số giờ làm thêm tối đa mỗi năm hoặc tăng tính linh hoạt trong việc vận dụng quy định số giờ làm thêm

Để đáp ứng như cầu của doanh nghiệp, quy định tại điều 107 Luật Lao động số 45/2019/QH14 nâng số thời gian làm thêm giờ tối đa trong 1 tháng từ 30 tiếng lên 40 tiếng, nhưng tổng thời gian làm thêm giờ tối đa trong một năm không quá 200 tiếng, đối với những ngành nghề đặc biệt hoặc trong trường hợp khẩn cấp khác có thể nâng số thời gian làm thêm giờ lên 300 tiếng, như vậy vẫn là duy trì quy định cũ, không có thay đổi. Ngoài ra, cân nhắc việc đơn hàng của các doanh nghiệp tăng mạnh sau dịch bệnh, tình trạng thiếu lao động xảy ra nghiêm trọng, Ủy ban thường vụ Quốc hội Việt Nam đã thông qua Nghị quyết số 17/2022/UBTVQH15 ngày 24/03/2022, để đáp ứng tình hình lúc đó là nâng thời gian làm thêm giờ tối đa từ 40 tiếng lên 60 tiếng và nới lỏng những trường hợp được áp dụng quy định thời gian làm thêm giờ hàng năm không được vượt quá 300 tiếng. Thời gian áp dụng quy định này là từ ngày 01/04-31/12/2022.

Sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, vai trò quan trọng của Việt Nam trong hoạt động sản xuất toàn cầu được nâng lên, các doanh nghiệp Đài Loan đầu tư mạnh mẽ vào Việt Nam. Phần lớn các doanh nghiệp Đài Loan là nhà sản xuất cho các thương hiệu quốc tế. Các nhà cung cấp cho các thương hiệu này bắt buộc phải đáp ứng các quy định về trách nhiệm xã hội doanh nghiệp (Corporate Social Responsibility, CSR) thì mới có thể nhận được đơn đặt hàng. Nhưng với quy định về số giờ làm thêm giờ tối

đa của Việt Nam, một số doanh nghiệp bắt buộc phải chuyển một số đơn đặt hàng đến các nhà máy ở quốc gia khác thì mới có thể phù hợp với quy định CSR, việc này ảnh hưởng nghiêm trọng đến tính linh hoạt trong điều chỉnh lịch trình sản xuất tại địa phương và hiệu quả kinh doanh của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, đồng thời gây bất lợi cho hoạt động xuất khẩu của Việt Nam và sức cạnh tranh tổng thể của sự phát triển ngành nghề tại Việt Nam. Ví dụ hiện nay Chính phủ Việt Nam khuyến khích đầu tư ngành điện tử, do việc tắt đi bật lại thiết bị máy móc trong ngành điện tử mất rất nhiều thời gian, để đạt hiệu quả sản xuất, doanh nghiệp phải cân nhắc việc máy móc hoạt động thường xuyên 24 tiếng, hạn chế về thời gian làm thêm giờ khiến cho việc sắp xếp các ca làm việc rất khó khăn, cộng với tình trạng thiếu lao động kỹ thuật, dẫn đến việc doanh nghiệp không thể có đủ lao động để sắp xếp luân phiên các ca làm việc.

Với yêu cầu từ các thương hiệu và tự chính bản thân doanh nghiệp, các doanh nghiệp Đài Loan nghiêm túc tuân thủ quy định pháp luật lao động của nước sở tại, nhưng người lao động Việt Nam lại luôn muốn làm thêm giờ để tăng thêm thu nhập, vì vậy tỷ lệ bỏ việc và tỷ lệ chuyển việc tăng cao, khiến các doanh nghiệp Đài Loan phải đối diện với hai vấn đề, một mặt phải tuân thủ quy định pháp luật và mặt khác phải cân nhắc đến hiệu quả kinh doanh của doanh nghiệp. Hơn nữa, người lao động không thể làm thêm giờ, lương không đủ sống nên bắt buộc phải tìm thêm công việc thứ 2 hoặc thứ 3 để làm thêm. Việc hạn chế số giờ làm thêm tối đa không những không có hiệu quả mà ngược lại làm cho mục tiêu của “Bộ Luật lao động Việt Nam” là đảm bảo sức khỏe cho người lao động cũng

không thể đạt được. Với sự hạn chế về số thời gian làm thêm giờ như hiện nay, sẽ gây khó khăn cho doanh nghiệp, người lao động và chính quyền.

** Kiến nghị*

Hiệp hội Thương mại Đài Loan xin đưa ra 2 kiến nghị về quy định số thời gian làm thêm giờ của Việt Nam:

1. Tăng giới hạn số giờ làm thêm tối đa, tăng cường cơ chế trao đổi thỏa thuận giữa chủ sử dụng lao động và người lao động để hai bên đạt được sự nhất trí.

So với quy định về số giờ làm thêm tối đa của các nước Đông Nam Á khác (bảng 5), số giờ làm thêm theo quy định của Luật Lao động Việt Nam rõ ràng là tương đối ít. Về vấn đề này các doanh nghiệp nước ngoài đã nhiều lần kiến nghị với Chính phủ Việt Nam nói lỏng việc giới hạn số giờ làm thêm. Ví dụ như trong Sách trắng năm 2017 Hiệp hội Thương mại Đài Loan đã kiến nghị Chính phủ Việt Nam nâng số giờ làm thêm tối đa trong 1 năm lên mức trên 500 tiếng. Trong “Sách trắng năm 2021 (2021 Whitebook)”, Hiệp hội doanh nghiệp Châu Âu (EUROCHAM) đã kiến nghị trong bất kì trường hợp nào thì số giờ làm thêm tối đa đều là 300 tiếng, hi vọng nội dung về “các trường hợp khác do chính phủ quy định” được nêu trong điểm (đ) khoản 3 điều 107 bộ Luật Lao động Việt Nam số

45/2019/QH14 có thể được tăng thêm tính linh hoạt và mở rộng các trường hợp áp dụng.³

Bảng 5: Quy định về số giờ làm việc và số giờ làm thêm tối đa tại các quốc gia Đông Nam Á

Đơn vị: giờ

Quốc gia		Số giờ làm việc	Số giờ làm thêm tối đa	Số giờ làm việc bình thường/năm	Số giờ làm thêm tối đa/năm	Tổng số giờ làm việc/năm
Các nước Đông Nam Á	Việt Nam	48/tuần	40/tháng	2,496	300	2,796
	Indonesia	40/tuần	18/ tuần	2,080	936	3,016
	Lào	48/ tuần	45/tháng	2,496	540	3,036
	Singapore	44/ tuần	72/tháng	2,288	864	3,152
	Malaysia	48/ tuần	64/tháng	2,496	768	3,264
	Thái Lan	48/ tuần	36/ tuần	2,496	1,872	4,368
	Phillipine	48/ tuần	Không có quy định	2,496	Không có quy định	

Nguồn dữ liệu: tự tổng hợp

Kiến nghị Chính phủ Việt Nam đưa Nghị quyết số 17/2022/UBTVQH15 thành Nghị quyết chính thức để chính thức điều chỉnh tăng số giờ làm thêm tối đa và mở rộng phạm vi áp dụng cho các ngành nghề. Ngoài ra, cần nhắc có những người lao động muốn làm thêm giờ để tăng thêm thu nhập, trong khi đó doanh nghiệp Đài Loan có thể sắp

Ghi chú: ³ Điều 107: thời gian làm thêm giờ

Khoản 3: Người sử dụng lao động được sử dụng người lao động làm thêm không quá 300 giờ trong 01 năm trong một số ngành, nghề, công việc hoặc trường hợp sau đây:

- a) Sản xuất, gia công xuất khẩu sản phẩm hàng dệt, may, da, giày, điện, điện tử, chế biến nông, lâm, diêm nghiệp, thủy sản;
- b) Sản xuất, cung cấp điện, viễn thông, lọc dầu; cấp, thoát nước;
- c) Trường hợp giải quyết công việc đòi hỏi lao động có trình độ chuyên môn, kỹ thuật cao mà thị trường lao động không cung ứng đầy đủ, kịp thời;
- d) Trường hợp phải giải quyết công việc cấp bách, không thể trì hoãn do tính chất thời vụ, thời điểm của nguyên liệu, sản phẩm hoặc để giải quyết công việc phát sinh do yếu tố khách quan không dự liệu trước, do hậu quả thời tiết, thiên tai, hỏa hoạn, dịch họa, thiếu điện, thiếu nguyên liệu, sự cố kỹ thuật của dây chuyền sản xuất;
- đ) Trường hợp khác do Chính phủ quy định.

xếp lao động làm thêm giờ để đáp ứng nhu cầu đơn hàng của các khách hàng vào mùa cao điểm, kiến nghị Chính phủ Việt Nam xây dựng cơ chế thỏa thuận giữa người lao động và người sử dụng lao động, cho phép người sử dụng lao động và người lao động cùng thương thảo để đạt được thỏa thuận về số giờ làm thêm tối đa, hài hoà lợi ích của người lao động và người sử dụng lao động

2. Tăng tính linh hoạt trong việc vận dụng quy định số giờ làm thêm, linh hoạt sắp xếp số giờ làm thêm hàng tháng trong mùa cao điểm, thấp điểm

Đối với các ngành có mùa sản xuất cao điểm và thấp điểm rõ ràng, kiến nghị Chính phủ Việt Nam xây dựng quy định về thời gian làm thêm giờ một cách linh hoạt. Với quy định số giờ làm thêm trong cả năm, cho phép doanh nghiệp căn cứ theo mùa cao điểm, mùa thấp điểm hoặc đơn hàng gấp để linh hoạt sắp xếp số giờ làm thêm hàng tháng cho người lao động. Ví dụ: trong mùa cao điểm, được sự đồng ý của khách hàng và người lao động, doanh nghiệp Đài Loan có thể xin Sở Lao động Thương binh và xã hội địa phương điều chỉnh tăng số giờ làm thêm, để doanh nghiệp có thể hoàn thành đơn hàng đúng thời gian đã cam kết với khách hàng.

(2) Bảo hiểm xã hội

- **Xác định rõ và tăng cường tuyên truyền về quyền được miễn nộp bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế đối với lao động nước ngoài được cử sang Việt Nam làm việc**

** Trình bày vấn đề:*

Căn cứ theo nghị định số 143/2018/ND-CP của Chính phủ Việt Nam về hướng dẫn thi hành Luật bảo hiểm xã hội và an toàn lao động, quy định lao động nước ngoài làm việc tại Việt Nam là đối tượng phải tham gia bảo hiểm xã hội bắt buộc và nghị định này đã có hiệu lực thi hành từ ngày 1/1/2022. Mức đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất của người sử dụng lao động và lao động nước ngoài phải đóng lần lượt là 14% và 8% tiền lương tháng; khiến chi phí kinh doanh của người sử dụng lao động và chi phí cuộc sống của lao động nước ngoài tăng cao. Nếu tính thêm bảo hiểm xã hội, tổng mức bảo hiểm của người sử dụng lao động phải đóng lên tới 20,5% và người lao động là 9,5%, tổng cộng là 30% cao hơn so với các quốc gia Đông Nam Á khác như Malaysia, Thái Lan, Indonesia và Phillipine. (cụ thể như bảng 6).

Bảng 6 Mức đóng bảo hiểm đối với lao động nước ngoài và người sử dụng lao động

Quốc gia	Công ty/ lao động nước ngoài	Bảo hiểm xã hội			Bảo hiểm y tế	Tổng	Mức đóng bảo hiểm tối đa theo tiền lương
		Bệnh tật/ thai sản	Bệnh nghề nghiệp	Hưu trí và tử tuất			
Việt Nam	Lao động nước	-	-	8%	1.5%	9.5%	29,8 triệu đồng

	ngoài						(1.288 đô la Mỹ)
	Công ty	3%	0.5%	14%	3.0%	20.5%	
Malaysia	Lao động nước ngoài	0%				0%	
	Công ty	1.25%				1.25%	
Thái Lan	Lao động nước ngoài	5%				5%	15.000 Bath (445 đô la Mỹ)
	Công ty	5%				5%	
Indonesia	Lao động nước ngoài		0%	3%	1%	4%	7 triệu Rupiah (484 đô la Mỹ)
	Công ty		0.24~1.74%	6%	4%	10.24~11.74%	
Philippine	Lao động nước ngoài	4.5%			非強制	4.5%	25.000 Peso(480 đô la Mỹ)
	Công ty	8.5%				8.5%	

Ghi chú: Việc chuyển đổi tỷ giá hối đoái dựa trên tỷ giá trung bình từ tháng 1-6/2022 và số liệu tỷ giá hối đoái của tổ chức IMF

Nguồn tham khảo: Số liệu Việt Nam do công ty kiểm toán An Huei cung cấp, số liệu của các quốc gia khác do công ty kiểm toán Si Cheng cung cấp (năm 2021), “Số tay đầu tư tại khu vực Đông Nam Á và Ấn Độ, Đầu tư của Đài Loan vào khu vực Đông Nam Á và Ấn Độ - nắm bắt cơ hội kinh doanh thắng lợi tại Châu Á”.

Căn cứ theo khoản 1 và 2 điều 2 nghị định số 143/2018/ND-CP của Chính phủ Việt Nam quy định, đối với lao động là công dân nước ngoài thuộc đối tượng tham gia bảo hiểm bắt buộc khi đồng thời đáp ứng các điều kiện như: (1). giấy phép lao động hoặc chứng chỉ hành nghề hoặc giấy phép hành nghề cho cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp, (2). Có hợp đồng lao động không xác định thời hạn hoặc thời hạn hợp đồng từ đủ 1 năm trở lên với người sử dụng lao động, (3). Chưa đến tuổi về hưu, (4). không thuộc đối tượng “di chuyển nội bộ trong doanh nghiệp”.

Tháng 3/2019, Bộ Lao động Thương binh và xã hội Việt Nam ban hành công văn số 1064/LDTBXH-BHXXH và tháng 1/2020 Bộ Y tế Việt Nam ban hành công văn số 389/BYT-BH trả lời về những thắc mắc trong

việc đóng bảo hiểm y tế cho người lao động nước ngoài, trong đó có quy định rõ người lao động nước ngoài di chuyển nội bộ trong doanh nghiệp được miễn nộp bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế. Ngoài ra, căn cứ theo khoản 1, điều 3 Nghị định số 11/2016/ND-CP quy định, “người lao động nước ngoài di chuyển nội bộ trong doanh nghiệp” là chỉ các bộ quản lý, giám đốc điều hành, chuyên gia và lao động kỹ thuật của một doanh nghiệp nước ngoài đã thành lập hiện diện thương mại trong lãnh thổ Việt Nam di chuyển tạm thời trong nội bộ doanh nghiệp sang hiện diện thương mại trên lãnh thổ Việt Nam và đã được doanh nghiệp nước ngoài tuyển dụng trước đó ít nhất 12 tháng”.

Tuy nhiên, một số doanh nghiệp khi được hỏi lại cho rằng không hề biết đến quy định miễn trừ nêu trên, một số khác lại cho rằng “di chuyển nội bộ trong doanh nghiệp” là chỉ việc điều động giữa các nhà máy của công ty trong lãnh thổ Việt Nam. Nhưng phần lớn các doanh nghiệp đều không chắc chắn về quy định pháp luật, vì vậy để tránh việc bị xác định là vi phạm pháp luật trong tương lai, đa số các doanh nghiệp Đài Loan đều lựa chọn phương án là đóng bảo hiểm xã hội cho tất cả lao động nước ngoài, việc này làm chi phí kinh doanh của doanh nghiệp và chi phí người lao động phải chi trả tăng lên rất cao.

** Kiến nghị*

Căn cứ theo Nghị định số 143/2018/ND-CP, công văn số 1064/LDTBXH-BHXX của Bộ Lao động Thương binh và xã hội Việt Nam và công văn số 389/BYT-BH của Bộ Y tế Việt Nam đều quy định rõ lao

động là công dân nước ngoài di chuyển trong doanh nghiệp được miễn đóng bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế tại Việt Nam. Tuy nhiên trên thực tế, một số doanh nghiệp Đài Loan khi gửi công văn đến cơ quan xử lý vấn đề bảo hiểm xã hội để tìm hiểu thì cũng nhận được phúc đáp của cán bộ của cơ quan này là: theo quy định nêu trên, lao động do công ty mẹ tại Đài Loan cử sang làm việc được miễn nộp bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế. Vì vậy, kiến nghị Chính phủ Việt Nam xác định rõ định nghĩa về việc lao động nước ngoài được cử đi làm việc “di chuyển nội bộ trong doanh nghiệp” và tăng cường tuyên truyền các trường hợp người lao động nước ngoài phải nộp bảo hiểm xã hội hoặc được miễn đóng bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế, nhằm giảm thiểu sự không chắc chắn, không nắm rõ các quy định pháp luật của doanh nghiệp và giảm thiểu chi phí bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế cho doanh nghiệp và lao động nước ngoài được cử đi làm việc.

➤ Giảm thiểu chi phí bảo hiểm xã hội của doanh nghiệp và lao động nước ngoài, ký kết thỏa thuận song phương về bảo hiểm xã hội giữa Việt Nam và Đài Loan.

** Trình bày vấn đề:*

Khác với lao động nước ngoài “di chuyển trong nội bộ doanh nghiệp”, lao động nước ngoài do doanh nghiệp tuyển dụng tại địa phương (local hire) nếu phù hợp quy định tại khoản 1 và 2 điều 2 Nghị định 143/2018/ND-CP, có giấy phép lao động hoặc chứng chỉ hành nghề hoặc giấy phép hành nghề cho cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp và có hợp đồng lao động không xác định thời gian hoặc trên 1 năm với người sử dụng lao động, đồng

thời chưa đến tuổi nghỉ hưu, thì thuộc đối tượng đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc tại Việt Nam. Theo quy định pháp luật có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2022, người sử dụng lao động và lao động nước ngoài lần lượt nộp bảo hiểm xã hội ở mức 20.5% và 9.5% mức lương tháng.

Việc Chính phủ Việt Nam mong muốn người lao động nước ngoài tham gia bảo hiểm xã hội là hoàn toàn tốt đẹp, tuy nhiên do đa số người lao động nước ngoài đều đã có bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế ở nước họ, vì vậy hiệu quả thực chất của quy định này đối với người lao động nước ngoài là rất hạn chế và tăng thêm chi phí cho họ. Người lao động nước ngoài sau khi làm việc tại Việt Nam một thời gian sẽ trở về nước hoặc chuyển đến các quốc gia khác làm việc, không chắc là sẽ về hưu hoặc cư trú vĩnh viễn lại Việt Nam. Vì vậy, việc nộp bảo hiểm xã hội bắt buộc ở mức 22% để hưởng chế độ hưu trí và tử tuất là không cần thiết.

Doanh nghiệp Đài Loan và người lao động nước ngoài cũng có những nghi ngại về việc liệu họ có thể hưởng bảo hiểm xã hội một lần hay không. Căn cứ theo Nghị định 143/2018/ND-CP, người lao động nước ngoài có thể hưởng bảo hiểm xã hội một lần sau khi nghỉ việc, trước khi nghỉ việc 10 ngày phải làm thủ tục xin hưởng bảo hiểm xã hội một lần. Sở lao động thương binh và xã hội địa phương trong vòng 5 ngày phải hoàn thành quy trình thẩm duyệt. Tuy nhiên, đa số doanh nghiệp Đài Loan và người lao động nước ngoài đều không hoàn toàn nắm rõ quy định xin hưởng bảo hiểm xã hội và các quy trình thủ tục liên quan, họ thường e ngại về việc liệu có nhận được tiền lương hưu hoặc trợ cấp thôi việc trước khi hủy giấy

phép lao động và rời khỏi Việt Nam hay không. Chính phủ Việt Nam khi chi trả lương hưu hoặc trợ cấp thôi việc cũng chưa tính đến tiền lãi hoặc chênh lệch tỷ giá hối đoái, nên sau khi về hưu các khoản trợ cấp bảo hiểm người lao động nước ngoài nhận được có thể không tỷ lệ thuận với phí bảo hiểm họ đã đóng.

Nguồn nhân lực là chìa khóa để phát triển các ngành nghề, các quốc gia trên thế giới đều tích cực bồi dưỡng nhân tài, giữ nhân tài và tuyển dụng nhân tài để nâng cao sức cạnh tranh ngành nghề. Hiện nay, các lĩnh vực ngành nghề của Việt Nam đang phát triển theo hướng nâng cấp và chuyển đổi. Nhu cầu nhân lực trong các lĩnh vực mới nổi như ngành điện tử và ngành khoa học kỹ thuật số là rất cấp thiết. Các doanh nghiệp Đài Loan luôn nỗ lực đào tạo bồi dưỡng người lao động Việt Nam để thực hiện chính sách địa phương hóa lao động, tuy nhiên chúng tôi mong rằng Chính phủ Việt Nam khi ban hành các quy định liên quan đến tuyển dụng và thuế đối với người lao động nước ngoài nên có sự cởi mở hơn và có cách tiếp cận linh hoạt hơn để làm phong phú hơn nguồn nhân lực Việt Nam, thúc đẩy giao lưu trao đổi hợp tác giữa người lao động Việt Nam và lao động nước ngoài, đẩy nhanh phát triển đa dạng hóa ngành nghề, từ đó nâng cao tổ chất nhân lực Việt Nam và để người dân Việt Nam có thêm nhiều sự lựa chọn cơ hội việc làm.

** Kiến nghị*

Về việc Luật Bảo hiểm xã hội Việt Nam quy định người lao động nước ngoài được tuyển dụng tại địa phương phải nộp bảo hiểm xã hội bắt buộc,

doanh nghiệp Đài Loan mong muốn Chính phủ Việt Nam xem xét tham khảo kinh nghiệm với Hàn Quốc, ký kết Thỏa thuận bảo hiểm xã hội song phương (Social Insurance Agreement, SIA) với Đài Loan. Chế độ hưu trí và lương hưu được quy định trong Luật Bảo hiểm xã hội của Việt Nam và chế độ lương hưu của Đài Loan đều dựa trên nguyên tắc bình đẳng, công nhận lẫn nhau về thời gian nộp bảo hiểm xã hội của người sử dụng lao động và cho phép lao động nước ngoài được lựa chọn tham gia bảo hiểm xã hội hay không căn cứ theo thỏa thuận song phương giữa hai bên, quy định rõ quyền lợi và nghĩa vụ của hai bên, tránh tình trạng đóng bảo hiểm xã hội hai lần.

3. Vấn đề về nguồn nhân lực

(cơ quan liên quan: Bộ Lao động Thương binh và Xã hội Việt Nam, Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam)

(1) Lao động cơ bản và lao động kỹ thuật

➤ **Khuyến khích hợp tác giữa doanh nghiệp và trường học, đào tạo bồi dưỡng nhân lực và lao động kỹ thuật.**

** Trình bày vấn đề*

Hiệp hội Thương mại Đài Loan cho biết, trong những năm gần đây, một số các tỉnh thành (ví dụ như tỉnh Đồng Nai) đã bắt đầu hợp tác với các trường dạy nghề tại địa phương và giới thiệu nhân lực đã qua đào tạo cho các doanh nghiệp, hỗ trợ các doanh nghiệp giải quyết vấn đề về nguồn nhân lực. Qua các số liệu thống kê có thể thấy quyết tâm trong việc đào tạo nhân

lực kỹ thuật của Chính phủ Việt Nam. Theo “Báo cáo khảo sát về lực lượng lao động Việt Nam năm 2020 (Report on Labor Force Survey 2020)” của Tổng Cục thống kê (General Statistics Office) – Bộ Kế hoạch và Đầu tư Việt Nam (Ministry of Planning and Investment), tỷ trọng lao động kỹ thuật trong lực lượng lao động Việt Nam đã từ không có hoặc chỉ chiếm 20% tại thời điểm Hiệp hội Thương mại Đài Loan biên soạn Sách trắng năm 2017 đã tăng lên 24.1% vào năm 2020. Tỷ lệ lao động kỹ thuật ở các khu vực cũng tăng lên đáng kể, bình quân tăng khoảng 2-5%.

Tuy nhiên, với số lượng doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài và doanh nghiệp Đài Loan ngày càng tăng tại Việt Nam, cơ cấu ngành nghề cũng đã có sự thay đổi, trước đây chủ yếu là đầu tư trong các lĩnh vực truyền thống như da giày, dệt may thì nay đã chuyển sang đầu tư trong các lĩnh vực ngành nghề mới nổi như điện tử, năng lượng mặt trời v.v... Nhu cầu về nhân lực kỹ thuật ngày càng cấp thiết. Tuy nhiên, các trường dạy nghề và các khoa ngành liên quan ở Việt Nam lại rất ít, doanh nghiệp Đài Loan chỉ có thể dựa vào nguồn nhân lực do doanh nghiệp tự đào tạo, nhưng sau khi đào tạo, nguồn nhân lực này lại dễ dàng bị săn đón bởi các doanh nghiệp cùng ngành hoặc các ngành liên quan, tỷ lệ chuyển việc là rất cao.

Ví dụ như ngành điện tử, sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, rất nhiều doanh nghiệp điện tử trong đó có doanh nghiệp Đài Loan liên tục đầu tư vào các tỉnh thành phía Bắc Việt Nam. Do chủng loại sản phẩm trong lĩnh vực điện tử rất nhiều, độ phức tạp cao, tốc độ đào thải thay thế sản phẩm cũng rất nhanh, nhu cầu nhân lực trong lĩnh vực điện tử rất cấp

thiết. Tuy nhiên, hiện nay các khoa chuyên ngành điện tử tại Việt Nam lại không nhiều. Đào tạo kỹ thuật chuyên ngành lại tương đối yếu, nhân lực kỹ thuật rõ ràng không đủ đáp ứng nhu cầu. Các doanh nghiệp điện tử Đài Loan cho biết, hiện nay nhân lực mà ngành điện tử đang có nhu cầu chủ yếu là trong 3 lĩnh vực bao gồm lắp ráp sản phẩm thông tin viễn thông (phần cứng), kỹ thuật hàn gắn bề mặt (phần cứng) và mạng truyền thông công nghiệp – industrial internet (phần mềm). Do cần thời gian để đào tạo lao động Việt Nam, trong thời gian ngắn các doanh nghiệp điện tử Đài Loan chỉ có thể dựa vào lao động nước ngoài được cử đến làm việc, nhưng việc này lại làm phát sinh vấn đề khác là làm tăng thêm chi phí nhân lực cho doanh nghiệp và phải làm thủ tục xin cấp giấy phép làm việc cho lao động nước ngoài.

** Kiến nghị*

Nâng cao năng lực sản xuất, sử dụng nhân lực địa phương luôn là vấn đề mà doanh nghiệp Đài Loan coi trọng, ngoài việc hỗ trợ doanh nghiệp Đài Loan phát triển bền vững tại Việt Nam, cũng giúp nâng cao tổ chất của người lao động và sự phát triển kinh tế của Việt Nam, thúc đẩy ngành nghề Việt Nam chuyên đổi nâng cấp, tạo ra giá trị gia tăng cao hơn nữa. Hiệp hội Thương mại Đài Loan xin đưa ra 3 đề xuất như sau:

1. Làm phong phú thêm nguồn nhân lực kỹ thuật trong các ngành nghề mới nổi:

Để tiếp nhận một lượng lớn các ngành nghề mới nổi mà trước đây ít có tại Việt Nam nay dịch chuyển sang Việt Nam như ngành điện tử, năng

lượng mặt trời, kiến nghị Chính phủ Việt Nam thành lập thêm các khoa chuyên ngành đào tạo liên quan đến các ngành mới nổi trong hoạt động đào tạo tại các trường đại học và cao đẳng, hoặc tận dụng tốt nguồn lực từ nước ngoài thông qua hợp tác quốc tế hoặc đưa các tổ chức đào tạo nước ngoài vào để nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng đào tạo nhiều hơn nữa nhân lực trong các ngành nghề mới nổi để đáp ứng nhu cầu của thời đại kỹ thuật số.

2. Có các biện pháp khuyến khích đào tạo nhân lực trong doanh nghiệp, đẩy nhanh việc nâng cao năng lực kỹ thuật của lao động Việt Nam.

Để ổn định nguồn nhân lực, hiện nay đã có doanh nghiệp Đài Loan ký Biên bản ghi nhớ (MOU) hợp tác đào tạo với các khoa chuyên ngành liên quan của các trường đại học tại các địa phương và tạo cơ hội làm việc cho sinh viên sau khi tốt nghiệp. Bên cạnh đó, cũng có doanh nghiệp Đài Loan hợp tác với các trường trung học tại địa phương, cung cấp các thiết bị máy móc cơ bản và đào tạo miễn phí sau giờ học. Kiến nghị Chính phủ Việt Nam đưa ra các biện pháp khuyến khích liên quan đến hoạt động đào tạo nhân lực cho doanh nghiệp, khuyến khích mong muốn hợp tác đào tạo giữa doanh nghiệp và trường học hoặc tự đào tạo trong doanh nghiệp, mở rộng hiệu quả hợp tác giữa doanh nghiệp và trường học, từ đó nâng cao năng lực kỹ thuật của nhân lực địa phương.

3. Xây dựng chương trình phát triển giáo dục kỹ thuật và đào tạo nghề phù hợp

Trên cơ sở hợp tác giáo dục giữa Việt Nam và Đài Loan vốn có, cùng với chính sách hướng nam mới chính quyền Đài Loan thực hiện từ năm 2017 đến nay, kiến nghị Chính phủ Việt Nam tiếp tục hợp tác với Đài Loan trong lĩnh vực giáo dục kỹ thuật và đào tạo nghề, sắp xếp nhân tài đến Đài Loan tham gia các chương trình giao lưu, nhằm tăng số lượng nhân lực có trình độ cơ bản và trung cấp đạt chất lượng nhất định, giúp cho nhân lực Việt Nam xóa được hình ảnh chỉ có thể làm các công việc lắp ráp các linh phụ kiện đơn giản. Ví dụ các cơ quan Chính phủ Việt Nam có thể sắp xếp các cán bộ hạt giống sang Đài Loan đào tạo, về cơ bản có thể nâng cao năng lực đào tạo của các trường đào tạo kỹ thuật của Việt Nam, hơn nữa có thể hỗ trợ các doanh nghiệp điện tử của Đài Loan có thể tìm được nhiều hơn nữa các nhân lực đáp ứng được yêu cầu của ngành nghề.

(2) Nhân lực lĩnh vực chuyên ngành

➤ Tăng cường đào tạo nhân lực chuyên ngành

** Trình bày vấn đề*

Một bộ phận các doanh nghiệp Đài Loan tuy đã có sự cải thiện rõ rệt trong việc “tìm kiếm nhân lực lĩnh vực chuyên ngành”, tuy nhiên vẫn thiếu nhiều so với nhu cầu, đặc biệt là nhân lực trong các lĩnh vực như pháp luật, thông tin, tài chính, kế toán, quản lý nhân sự, nhân viên kỹ thuật (như sửa chữa, lắp đặt thiết bị) vẫn thiếu rất nhiều.

** Kiến nghị*

Ngoài việc dựa vào đào tạo giáo dục đại học, kiến nghị Chính phủ Việt Nam có thể tự thành lập hoặc thu hút nguồn lực từ bên ngoài, ủy quyền cho bên thứ ba thành lập các trung tâm đào tạo nghề tại các tỉnh thành phố, đồng thời ủy quyền cho các tổ chức đó tổ chức các kỳ thi cấp giấy phép cấp quốc gia hoặc tiến hành các công việc giám định. Thông qua việc đào tạo nhân lực lĩnh vực chuyên ngành và hỗ trợ các doanh nghiệp trong công việc đào tạo nghề, giảm bớt hiện tượng cung không đáp ứng cầu về nhân lực, đồng thời có thể nâng cao năng lực cạnh tranh của người lao động Việt Nam.

4. Quy định pháp luật về bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy

(cơ quan liên quan: Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Xây dựng, Bộ Tài chính, Bộ Kế hoạch và Đầu tư)

(1) Quy định pháp luật và thực tiễn thi hành

- **Làm rõ yêu cầu của quy định pháp luật, cho các doanh nghiệp một khoảng thời gian thích hợp để điều chỉnh và đảm bảo tính thống nhất trong thực hiện ở các tỉnh thành khác nhau**

** Trình bày vấn đề*

Các doanh nghiệp Đài Loan đánh giá cao các quy định pháp luật của Việt Nam về bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy ngày càng chặt chẽ. Tuy nhiên một số doanh nghiệp Đài Loan cho biết, cần khắc phục cải

thiện ở một số vấn đề như: thời gian chuyển tiếp từ quy định cũ sang quy định mới, công tác tuyên truyền về quy định mới cũng như hướng dẫn doanh nghiệp thực hiện. Trong giai đoạn đầu khi quy định pháp luật có hiệu lực thực hiện, doanh nghiệp vẫn chưa rõ các quy định liên quan cần phải thực hiện thế nào, dẫn đến doanh nghiệp còn lúng túng trong việc áp dụng và tuân thủ pháp luật hoặc tình trạng thực hiện không thống nhất ở các địa phương. Cụ thể hơn, mặc dù hàng năm vào tháng 2, tháng 3 Chính phủ Việt Nam thông báo sắp sửa đổi quy định pháp luật về phòng cháy chữa cháy, tuy nhiên nội dung công bố chỉ cung cấp phương hướng sửa đổi sơ lược, và thường có chỗ khác với nội dung quy định được sửa đổi, khiến cho các doanh nghiệp có thể vì không kịp điều chỉnh hoặc không kịp thi công, dẫn đến không đáp ứng yêu cầu của quy định mới, và bị xử phạt.

** Kiến nghị*

Về vấn đề quy định pháp luật liên quan đến bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy cũng như thực tiễn thi hành, các doanh nghiệp Đài Loan xin có 2 kiến nghị như sau:

1. Quy định rõ về thủ tục hành chính và điều kiện thẩm duyệt theo yêu cầu của quy định pháp luật

Đối với doanh nghiệp Đài Loan đến Việt Nam đầu tư, việc tuân thủ quy định pháp luật về bảo vệ môi trường chắc chắn là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, tuy nhiên theo ý kiến doanh nghiệp, những quy định pháp luật phức tạp, thủ tục hành chính rườm rà là những nguyên nhân chính khiến Việt Nam chưa đạt được tiến bộ rõ rệt trong vấn đề bảo vệ môi trường và

phòng cháy chữa cháy. Do đó, các doanh nghiệp Đài Loan kiến nghị Chính phủ Việt Nam nên quy định rõ ràng cụ thể về hướng dẫn thi hành quy định pháp luật, thủ tục hành chính cũng như điều kiện thẩm duyệt, tránh tình trạng có quá nhiều quyết định hành chính, tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp tuân thủ.

2. Cho doanh nghiệp một khoảng thời gian điều chỉnh phù hợp và đảm bảo tính thống nhất trong việc thi hành quy định pháp luật tại các địa phương

Khi quy định mới được thông qua, nội dung và tiêu chuẩn có thể sẽ nghiêm ngặt hơn so với quy định cũ, đối với những giấy phép đã được cấp theo quy định cũ, kiến nghị trong thời gian chuyển tiếp giữa quy định mới và quy định cũ, cần cho doanh nghiệp thời gian được hướng dẫn và một khoảng thời gian quá độ đủ dài để điều chỉnh, giảm thiểu rủi ro và chi phí kinh doanh do bị tạm ngừng hoạt động. Ngoài ra, trường hợp khi doanh nghiệp áp dụng các quy định mà có điểm còn chưa rõ, ngay khi doanh nghiệp có băn khoăn thắc mắc, cơ quan quản lý cấp trung ương cần kịp thời phản hồi và thông báo đến các tỉnh thành, để doanh nghiệp và các cơ quan địa phương có căn cứ thi hành.

5. Các vấn đề đầu tư có khả năng phát triển trong tương lai

(cơ quan liên quan: Bộ Tài nguyên Môi trường, Bộ Công thương, Bộ Tài chính, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Khoa học và Công nghệ)

(1) Phát thải ròng bằng “0”

➤ Xây dựng chính sách rõ ràng, hướng dẫn doanh nghiệp kiểm kê phát thải khí nhà kính, đẩy nhanh hội nhập quốc tế

** Trình bày vấn đề*

Phát thải ròng bằng “0” và trung hòa khí thải cacbon là một trong những vấn đề nổi cộm được toàn thế giới quan tâm hiện nay, và cũng là xu thế tất yếu. Việt Nam khi tham dự Hội nghị thượng đỉnh về biến đổi khí hậu năm 2021 cũng đã cam kết đến năm 2050 Việt Nam sẽ đạt phát thải ròng bằng “0” (net zero emissions). Do chính phủ các nước Âu Mỹ và các thương hiệu quốc tế ngày càng coi trọng vấn đề phát thải cacbon,⁴ trong hai năm 2017 và 2018 Việt Nam đã bắt đầu áp dụng “Cơ chế hỗ trợ giá thu mua năng lượng tái tạo” (Feed – in- Tariff, FIT), nhằm khuyến khích doanh nghiệp trong nước và nước ngoài đầu tư phát triển năng lượng tái tạo. Với việc triển khai cơ chế trên, năm 2020 Việt Nam đã trở thành thị trường năng lượng lớn thứ 3 trên toàn cầu, công suất lắp đặt mới đạt 12.7 GW, chỉ đứng sau Trung Quốc và Mỹ. Việc đầu tư vào năng lượng xanh của Chính phủ Việt Nam cũng đã dần thu được thành quả, tuy nhiên về khía cạnh hướng dẫn và khuyến khích doanh nghiệp chuyển đổi sang mô hình doanh nghiệp xanh, vẫn cần nhiều nỗ lực cải thiện. Doanh nghiệp Đài Loan cho biết, Chính phủ Việt Nam vẫn chưa công bố hoàn chỉnh những quy định pháp luật và chính sách khuyến khích liên quan đến tiến tới thực

⁴ Vietnamplus(15 tháng 2, 2022). Phát triển kinh tế xanh là cốt lõi trong thu hút đầu tư nước ngoài.
<https://en.vietnamplus.vn/green-economic-development-crucial-to-fdi-attraction/222082.vnp>

hiện phát thải ròng bằng “0” và trung hòa cacbon, doanh nghiệp vẫn chưa có căn cứ khi thúc đẩy thực hiện phát thải ròng bằng “0”.

** Kiến nghị*

Ngày 22 tháng 7 năm 2022 Chính phủ Việt Nam đã chính thức thông qua “ Kế hoạch hành động quốc gia về tăng trưởng xanh năm 2021-2030” (National Action Plan on Green Growth for 2021-2030), trong đó bao gồm 4 mục tiêu quan trọng gồm: nỗ lực giảm cường độ phát thải khí nhà kính trên GDP, phát triển kinh tế xanh, phát triển lối sống xanh và thúc đẩy tiêu dùng bền vững, đồng thời chuyển đổi xanh dựa trên nguyên tắc bình đẳng, bao trùm, nâng cao năng lực chống chịu.⁵ Để đạt được mục tiêu của kế hoạch, Hiệp hội Thương mại Đài Loan có 3 kiến nghị sau, với mong muốn có thể cùng Việt Nam nỗ lực đạt được mục tiêu đến năm 2050 phát thải ròng bằng “0”:

1. Đề ra phương hướng chính sách rõ ràng, cụ thể và các chính sách ưu đãi đầu tư

Theo ước tính của Ngân hàng Thế giới, để thực hiện phát thải ròng bằng “0”, trong giai đoạn từ năm 2022 đến năm 2040 Việt Nam cần đầu tư thêm 368 tỷ USD, chiếm khoảng 6,8% GDP của Việt Nam, ⁶ khiến Việt Nam đối mặt với thách thức không nhỏ. Doanh nghiệp Đài Loan cho biết, hiện Chính phủ Việt Nam chưa có chính sách ưu đãi cụ thể về thuế trong

⁵ Vietnamplus (19 tháng 08, 2022). Việt Nam cần thêm 368 tỉ đô la Mỹ để đạt được mục tiêu phát thải ròng bằng 0 <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-needs-extra-368-billion-usd-to-achieve-net-zero-emissions/235934.vnp>.

⁶ Vietnamplus(19 tháng 08, 2022). Việt Nam cần thêm 368 tỉ đô la Mỹ để đạt được mục tiêu phát thải ròng bằng 0 <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-needs-extra-368-billion-usd-to-achieve-net-zero-emissions/235934.vnp>.

đầu tư xây dựng năng lượng tái tạo, các doanh nghiệp cần xin theo từng dự án cụ thể, cần tự trao đổi với các cơ quan liên quan để được ưu đãi về đầu tư. Do đó, kiến nghị Chính phủ Việt Nam nên đưa ra chính sách rõ ràng cụ thể về năng lượng xanh và lộ trình giảm phát thải để các doanh nghiệp có cơ sở tuân theo, đồng thời đối với những thiết bị giảm phát thải, các loại năng lượng tái tạo, nhất là đối với các thiết bị năng lượng sinh khối mới, cần được hưởng tín dụng thuế đầu tư (Investment Tax Credit) hoặc ưu đãi thuế đầu tư, nhằm đẩy nhanh tốc độ chuyển đổi xanh của doanh nghiệp

Ngoài ra, để sẵn sàng cho việc một lượng lớn năng lượng tái tạo hòa mạng, và đảm bảo việc cung cấp điện ổn định, kiến nghị Chính phủ Việt Nam nên xây dựng cơ sở hạ tầng cần thiết như lưới điện và dự trữ năng lượng trong thời gian sớm nhất, cho phép doanh nghiệp nước ngoài đầu tư, để đẩy nhanh tốc độ xây dựng chung.

2. Hỗ trợ doanh nghiệp xây dựng cơ chế kiểm kê phát thải khí nhà kính, để đáp ứng Cơ chế điều chỉnh biên giới cacbon (CBAM) của Châu Âu

Không chỉ các thương hiệu có yêu cầu cao hơn đối với chuỗi cung ứng trong vấn đề giảm khí cacbon, năm 2021 Châu Âu đã công bố một pháp lệnh liên quan đến thuế cacbon - Cơ chế điều chỉnh biên giới cacbon (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM), đánh thuế biên giới cacbon với các mặt hàng nhập khẩu vào thị trường này như xi măng, phân bón, thép, nhôm, điện và hydro, và cũng áp dụng với hàng hóa nhập khẩu có quy trình sản xuất gián tiếp phát thải cacbon ra môi trường(như các chế

phẩm từ sắt thép như ốc vít, bulong). Từ ngày 1/10/2023 CBAM sẽ áp dụng 4 năm thời kỳ quá độ (2023-2026) cơ chế điều chỉnh biên giới cacbon, từ năm 2027 thực thi toàn diện. Do thị trường Châu Âu là một trong những thị trường xuất khẩu trọng điểm của Việt Nam, dự đoán CBAM sẽ tác động mạnh đến kinh tế, ngành nghề, doanh nghiệp và chuỗi cung ứng của Việt Nam. Do đó, kiến nghị Chính phủ Việt Nam cần nhanh chóng xây dựng những hướng dẫn về kiểm kê phát thải khí nhà kính, để các doanh nghiệp tuân thủ. Kính đề nghị Chính phủ Việt Nam ưu tiên hướng dẫn, hỗ trợ hoàn thành việc kiểm kê phát thải khí nhà kính đối với một số các doanh nghiệp vừa và nhỏ của Đài Loan với nguồn lực có hạn, đã đầu tư kinh doanh thời gian dài ở Việt Nam và chủ yếu dựa vào xuất khẩu.

3. Xây dựng cơ chế giao dịch chứng chỉ năng lượng tái tạo quốc gia

Giai đoạn năm 2017-2021 Việt Nam thực hiện cơ chế giá FiT, thúc đẩy sự phát triển nhanh chóng của năng lượng điện mặt trời và năng lượng điện gió, điều này thể hiện cơ chế giá mua năng lượng xanh rất có sức hấp dẫn đối với các nhà đầu tư. Kiến nghị Chính phủ Việt Nam nên xây dựng cơ chế giao dịch chứng chỉ năng lượng tái tạo, giao dịch thông qua thị trường công khai, khuyến khích đầu tư tự nguyện, và giúp cho tài nguyên hiếm được tận dụng với hiệu quả cao nhất, để đạt được các yêu cầu của các thương hiệu, ổn định lòng tin của nhà đầu tư.

Việt Nam là điển hình phát triển trong làn sóng các quốc gia mới nổi, nếu có thể thiết kế cơ chế phát thải ròng bằng “0” và đưa vào cơ chế thị trường trong thời gian sớm nhất, có thể tránh được những mâu thuẫn và

xung đột không cần thiết do các cơ chế quản lý gây ra trong quá trình mở cửa trong tương lai, từ đó càng có lợi thế trong quá trình hội nhập với quốc tế, phát triển theo hướng xanh sạch, vững mạnh.

(2) Hợp tác và nâng cấp chuỗi cung ứng

➤ Tăng cường hợp tác trong chuỗi cung ứng ngành công nghiệp điện tử giữa Đài Loan và Việt Nam

** Trình bày vấn đề*

Năm 2019 sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung gia tăng, các doanh nghiệp sản xuất điện tử tại Trung Quốc bị buộc phải điều chỉnh địa điểm sản xuất, Việt Nam là quốc gia tiếp giáp với Trung Quốc và tham gia tích cực vào hội nhập kinh tế khu vực, trở thành điểm đến đầu tư hấp dẫn của doanh nghiệp Đài Loan, khu vực miền bắc Việt Nam đã trở thành địa điểm đầu tư tập trung mới của ngành công nghiệp điện tử toàn cầu. Hiện tại, các doanh nghiệp điện tử Đài Loan đang đầu tư tại miền bắc Việt Nam đều là các công ty sản xuất điện tử quan trọng trên toàn cầu, sản xuất các sản phẩm cao cấp như sản phẩm thông tin viễn thông tiên tiến, điện thoại di động, sản phẩm điện tử tiêu dùng, sản phẩm điện tử dùng cho ngành công nghiệp chế tạo ô tô, và là các doanh nghiệp đối tác quan trọng của các doanh nghiệp lớn trên toàn cầu.

Trước đây linh phụ kiện điện tử Việt Nam chủ yếu dựa vào nhập khẩu từ nước ngoài, chuỗi cung ứng trong nước tương đối yếu, đây là vấn đề các doanh nghiệp Đài Loan đặc biệt quan tâm. Theo khảo sát của Hiệp hội

Thương mại Đài Loan, trong chuỗi cung ứng, có một số các linh phụ kiện có thể tích lớn, chi phí vận chuyển cao, quy trình thủ tục nhập khẩu phức tạp, năng lực cung ứng những linh phụ kiện này trong nước khá hạn chế, ví dụ như nguyên liệu(hóa chất, nhựa), linh phụ kiện(như bản mạch in, linh kiện máy nhựa, linh kiện máy sản xuất nhựa, linh kiện máy sản xuất kim loại, linh kiện thiết bị cung cấp điện, nguyên liệu đóng gói v.v) và nhà máy đồng bộ(bao gồm gia công khuôn, linh kiện đúc, linh kiện dập, gia công chế tạo thiết bị máy móc v.v). Với làn sóng tái cấu trúc chuỗi cung ứng toàn cầu đang diễn ra như hiện nay, chuỗi sản xuất ngành công nghiệp điện tử của Việt Nam đang đứng trước cơ hội chuyển đổi từ công đoạn gia công sang chuỗi sản xuất hoàn chỉnh, các doanh nghiệp Đài Loan cũng sẵn sàng tham gia đóng góp tâm sức vào việc hoàn thiện chuỗi sản xuất ngành công nghiệp điện tử Việt Nam. Tuy nhiên, hiện nay ngành công nghiệp điện tử Việt Nam và Đài Loan đang thiếu kênh đối thoại và hợp tác thường xuyên, có thể khiến cho hiệu quả hợp tác chuỗi cung ứng của hai bên bị hạn chế nhiều, thực sự rất đáng tiếc.

** Kiến nghị*

Ngày càng nhiều các doanh nghiệp điện tử lớn của Đài Loan và các doanh nghiệp cung ứng liên quan quan tâm đến Việt Nam, Hiệp hội Doanh nghiệp Điện tử Việt Nam (Vietnam Electronic Industries Association, VEIA) và các doanh nghiệp điện tử Việt Nam có mong muốn hợp tác với các doanh nghiệp Đài Loan. Do đó, nếu Việt Nam và Đài Loan có thể xây dựng một kênh đối thoại và trao đổi liên tục, sẽ có lợi cho việc thúc đẩy hợp tác giữa hai bên, mở rộng liên kết trong ngành công nghiệp điện tử

giữa hai bên, cũng như kiện toàn hệ thống cung ứng ngành công nghiệp điện tử Việt Nam.

➤ Xem xét điều chỉnh các quy định liên quan, có chính sách linh hoạt xây dựng đặc khu kinh tế miễn thuế nhà thầu nước ngoài (FCT)

** Trình bày vấn đề*

Phân công quốc tế và mô hình giao dịch của chuỗi cung ứng ngành điện tử rất tỉ mỉ và phức tạp, cần có sự hỗ trợ đồng bộ chính sách như chính sách thuế của chính phủ các nước sở tại, để các doanh nghiệp có thể sản xuất sản phẩm với chi phí hợp lý và giao hàng một cách thuận lợi theo thời gian quy định. Sau khi xảy ra xung đột thương mại Mỹ Trung, các doanh nghiệp điện tử Đài Loan muốn chuyển dịch mô hình giao dịch và phân công quốc tế chuỗi cung ứng ngành điện tử đã vận hành rất thuận thực tại Trung Quốc sang Việt Nam, xây dựng cứ điểm sản xuất thứ hai tại Việt Nam. Tuy nhiên gặp phải trở ngại quy định về thuế nhà thầu nước ngoài (FCT) dẫn đến một số vấn đề lớn như bị đội chi phí sản xuất và thời gian giao hàng bị kéo dài, từ đó ảnh hưởng đến hoạt động đầu tư trong ngành công nghiệp điện tử và phát triển chuỗi cung ứng then chốt.

** Kiến nghị*

Ngành công nghệ điện tử hiện là tiêu điểm chú ý trên toàn cầu, và cũng là con đường tốt nhất để Việt Nam chuyển đổi nâng cấp ngành nghề, nâng cao giá trị gia tăng ngành. Trong quá trình điều chỉnh bản đồ kinh tế thương mại toàn cầu và thời kì hậu đại dịch Covid-19, các doanh nghiệp

điện tử Đài Loan ưu tiên chọn Việt Nam là điểm đến đầu tư mới, rất mong Chính phủ Việt Nam tiếp tục hoàn thiện hơn nữa môi trường phát triển tốt đẹp cho chuỗi sản xuất ngành công nghiệp điện tử. Hiệp hội Thương mại Đài Loan kiến nghị các cơ quan chức năng của Việt Nam xem xét cân nhắc trên cơ sở đặc thù trong sự phân công quốc tế của ngành công nghiệp điện tử và nhu cầu thực tế trong phát triển ngành công nghiệp điện tử, điều chỉnh các quy định liên quan, có chính sách linh hoạt xây dựng đặc khu kinh tế miễn thuế nhà thầu nước ngoài(FCT), nâng cao hiệu quả sản xuất của các doanh nghiệp điện tử Đài Loan tại Việt Nam, thúc đẩy ngành công nghiệp điện tử Việt Nam phát triển mạnh mẽ, kiến tạo hệ sinh thái chuỗi cung ứng hoàn chỉnh, để doanh nghiệp Đài Loan tiếp tục có những cống hiến đóng góp thực chất đối với phát triển chuỗi cung ứng ngành, nhân lực có trình độ kỹ thuật, thương mại xuất nhập khẩu và sự nghiệp phát triển kinh tế xã hội chung của Việt Nam.

(3) Ủng hộ Đài Loan gia nhập CPTPP, tăng cường hơn nữa hợp tác ngành nghề, kinh tế thương mại giữa Đài Loan và Việt Nam

** Trình bày vấn đề*

Cùng với sự gia tăng đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam, mối liên kết trong các ngành sản xuất và quan hệ thương mại giữa hai bên cũng ngày một mật thiết. Tuy nhiên, giữa Việt Nam và Đài Loan vẫn chưa có một thoả thuận thương mại tự do nào (FTA), hiện tại doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam nhập khẩu từ Đài Loan chủ yếu vẫn hưởng theo thuế suất chính sách tối huệ quốc dành cho thành viên của WTO, thuế

nhập khẩu thường trên 10%, cao hơn nhiều so với thuế nhập khẩu áp dụng cho Trung Quốc và các nước ASEAN, các doanh nghiệp Việt Nam phải nhập khẩu bán thành phẩm và linh phụ kiện điện tử từ Đài Loan với giá thành cao, khiến doanh nghiệp Đài Loan mất lợi thế cạnh tranh. Mặt khác, sau khi xung đột thương mại Mỹ Trung xảy ra, kim ngạch xuất khẩu một số sản phẩm của Việt Nam sang Đài Loan như điện tử, hóa chất, máy móc, sắt thép cơ bản tăng rõ rệt, tuy nhiên giữa Việt Nam và Đài Loan thiếu sợi dây liên kết FTA, khiến cho hàng hóa Việt Nam xuất khẩu phải chịu thêm chi phí về thuế quan, và gây bất lợi cho hoạt động giao lưu kinh tế thương mại và hợp tác chuỗi cung ứng giữa Đài Loan và Việt Nam.

** Kiến nghị*

Ngày 22 tháng 09 năm 2021, Đài Loan đã nộp đơn xin gia nhập Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP), Việt Nam là một trong những nước thành viên của CPTPP, kính mong Việt Nam có thể ủng hộ Đài Loan gia nhập tổ chức này. Các ngành nghề của Việt Nam và Đài Loan mang tính bổ sung hỗ trợ lẫn nhau rất cao, nếu Đài Loan có thể gia nhập CPTPP thuận lợi, sẽ giúp:

- (1) Thúc đẩy giao lưu ngành nghề giữa hai bên, mở rộng cả về chất và lượng cho các doanh nghiệp Đài Loan đầu tư tại Việt Nam, tạo hiệu ứng đám đông: Đài Loan gia nhập CPTPP có thể thu hút nhiều hơn các dự án nông nghiệp công nghệ cao, dự án công nghiệp công nghệ cao thâm dụng vốn và công nghệ đến Việt Nam đầu tư, mở rộng hiệu ứng đám đông đối với các doanh nghiệp Đài Loan;

- (2) Tăng cường hợp tác chuỗi cung ứng giữa Việt Nam và Đài Loan: Từ năm 2017 đến nay, hàng năm Việt Nam và Đài Loan đều tổ chức diễn đàn hợp tác ngành nghề, tổ chức các hoạt động giao lưu kết nối doanh nghiệp trong các lĩnh vực dệt may, thành phố thông minh, tự động hóa trong ngành sản xuất ô tô xe máy. Trên cơ sở đó, CPTPP có thể mở rộng hiệu quả hợp tác tại chỗ của các doanh nghiệp Đài Loan, hỗ trợ chuỗi cung ứng ngành nghề của Việt Nam vững mạnh hơn;
- (3) Thúc đẩy hợp nhân lực ngành nghề: Đài Loan gia nhập CPTPP có thể tạo thêm nhiều cơ hội hợp tác nhân lực ngành nghề căn cứ theo nội dung về lao động, hợp tác và xây dựng năng lực trong khuôn khổ của hiệp định CPTPP v.v, thu hẹp lỗ hổng thiếu nhân lực kỹ thuật của Việt Nam.
- (4) Hoàn thiện cơ sở hạ tầng của Việt Nam: Đài Loan gia nhập CPTPP, sẽ giúp thu hút nhiều hơn các doanh nghiệp công trình ưu tú của Đài Loan đến Việt Nam với sự hỗ trợ của chính quyền hai bên, đóng góp một phần sức lực vào việc hoàn thiện cơ sở hạ tầng của Việt Nam. °

PHẦN III: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

I. XU HƯỚNG ĐẦU TƯ CỦA ĐÀI LOAN VÀO VIỆT NAM CÓ SỰ THAY ĐỔI KHI XUNG ĐỘT THƯƠNG MẠI MỸ TRUNG XẢY RA

Kể từ khi Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Á và Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam công bố "Sách trắng về Kinh tế Thương mại Đầu tư Việt Nam" lần đầu tiên vào năm 2017 cho đến nay, Chính phủ Việt Nam đã không ngừng hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ sở hạ tầng, đồng thời tích cực tham gia hội nhập kinh tế khu vực, tăng cường hội nhập và liên kết quốc tế, tạo môi trường thương mại đầu tư ngày càng thân thiện hơn cho doanh nghiệp. Những nỗ lực của Chính phủ Việt Nam đã thu được những thành quả nhất định, trở thành điểm đến đầu tư thu hút chú ý nhiều nhất khi các tập đoàn đa quốc gia điều chỉnh cấu trúc chuỗi cung ứng của mình trong bối cảnh xảy ra xung đột thương mại Mỹ Trung và đại dịch Covid-19. Nhiều doanh nghiệp Đài Loan đã chuyển một phần sản xuất của mình từ Trung Quốc sang Việt Nam, tạo thành một làn sóng đầu tư mới của các doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam, khiến hình thái đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam có xu thế đa dạng hóa hơn.

Trước khi xảy ra xung đột thương mại Mỹ Trung và đại dịch Covid-19, Trung Quốc luôn là địa điểm nhiều doanh nghiệp Đài Loan đến đầu tư nhất, tuy nhiên gần đây do những thay đổi trong tình hình chính trị và kinh

tế quốc tế, để phân tán rủi ro trong sản xuất và đầu tư, đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam tăng rõ rệt. Năm 2017, tỉ trọng vốn đầu tư vào Việt Nam chiếm khoảng 3% trong tổng vốn đầu tư ra nước ngoài của Đài Loan, nhưng đến giai đoạn 2018 - 2022 con số này đã tăng lên là 5%; tỉ trọng số dự án đầu tư từ chưa đến 1% đã tăng lên 6%, trở thành địa điểm đầu tư sôi động nhất của các doanh nghiệp Đài Loan tại khu vực Đông Nam Á.

Về ngành nghề đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan vào Việt Nam sau xung đột thương mại Mỹ Trung cũng có sự thay đổi. Trước đây doanh nghiệp Đài Loan chủ yếu tập trung đầu tư vào các ngành sản xuất chế tạo truyền thống, bao gồm các ngành mở ra cánh cửa công nghiệp hóa, đưa Việt Nam đi lên ấm no, giàu đẹp hơn như gia công may mặc, giày dép, đồ nội thất, xe đạp, thực phẩm, hay như ngành kim loại cơ bản với các doanh nghiệp như China Steel, Fomosa v.v. Năm 2018 khi xung đột thương mại Mỹ Trung đột nhiên gia tăng, số lượng doanh nghiệp điện tử Đài Loan chuyển từ Trung Quốc sang Việt Nam tăng lên, bao gồm các doanh nghiệp gia công hàng điện tử tiêu dùng, các doanh nghiệp cung ứng của họ và các doanh nghiệp các ngành dịch vụ phục vụ tại chỗ cho các doanh nghiệp cũng liên tục đến Việt Nam đầu tư, tập trung nhiều tại các tỉnh thành miền bắc như Hà Nội, Bắc Ninh, Hà Nam, không chỉ góp phần giúp các doanh nghiệp Việt Nam chuyển đổi nâng cấp ngành nghề, mà còn đẩy nhanh tốc độ hoàn thiện cụm công nghiệp điện tử tại miền Bắc Việt Nam, thúc đẩy sự phát triển cân bằng giữa các vùng.

Về tổng thể, trong suốt quá trình đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, các ngành nghề sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam đã dần dần chuyển đổi, từ các ngành nông lâm ngư nghiệp chuyển đổi sang ngành công nghiệp chế tạo, từ các ngành thâm dụng lao động chuyển sang các ngành thâm dụng vốn lớn và hàm lượng kỹ thuật cao, và cũng có nhiều doanh nghiệp Đài Loan đầu tư thâm nhập vào thị trường nhu cầu tiêu thụ nội địa của Việt Nam hoặc đầu tư vào ngành dịch vụ. Sau xung đột thương mại Mỹ Trung, mô hình đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan ngày càng đa dạng, với giá trị gia tăng ngày càng cao, không chỉ tạo nhiều ngoại hối và cơ hội việc làm cho người dân địa phương, mà còn mang tới tri thức và công nghệ vào Việt Nam, đào tạo rất nhiều nhân lực xuất sắc trong lĩnh vực quản lý và kỹ thuật cho Việt Nam, đồng thời cũng hỗ trợ các ngành công nghiệp của Việt Nam chuyển đổi nâng cấp, phát triển cân bằng giữa các vùng và kết nối vào chuỗi cung ứng quốc tế.

II. CÁC VẤN ĐỀ DOANH NGHIỆP ĐÀI LOAN QUAN TÂM VÀ KIẾN NGHỊ

Những năm gần đây, những nỗ lực trong cải cách quy định pháp luật và kinh tế của Chính phủ Việt Nam được ghi nhận, môi trường đầu tư của Việt Nam đã có sự cải thiện đáng kể. Khoảng 70% doanh nghiệp Đài Loan tham gia khảo sát cho biết, các doanh nghiệp Đài Loan đánh giá cao môi trường đầu tư của Việt Nam đã có sự cải thiện rõ rệt sau xung đột thương mại Mỹ Trung và đại dịch Covid-19, chủ yếu do Việt Nam tham gia rất nhiều các hiệp định hội nhập kinh tế khu vực, thị trường trong nước mở

rộng, ngày càng nhiều đơn hàng chuyển sang Việt Nam và ngày càng nhiều các nhà cung cấp đến Việt Nam đầu tư, tạo nhiều cơ hội thương mại.

Tuy nhiên, một số rào cản các doanh nghiệp Đài Loan đã nêu ra từ năm 2017 đến nay vẫn chưa được xử lý, do đó có khoảng 30% các doanh nghiệp Đài Loan tham gia khảo sát cho rằng môi trường đầu tư của một số lĩnh vực tại Việt Nam vẫn chưa có sự cải thiện rõ rệt, bao gồm vấn đề về nhân lực chuyên ngành, lực lượng lao động cơ bản, bảo vệ môi trường, và phòng cháy chữa cháy v.v. Bên cạnh đó, cùng với sự thay đổi trong tình hình kinh tế chính trị quốc tế những năm gần đây, đầu tư của Đài Loan vào Việt Nam cũng xuất hiện những đổi mới, đồng thời cũng đối mặt với những thách thức mới. Do có sự khác nhau rõ rệt trong hình thái đầu tư của các doanh nghiệp Đài Loan so với các doanh nghiệp châu Âu và Mỹ, nên những vướng mắc, rào cản gặp phải trong quá trình kinh doanh tại địa phương cũng khác nhau, Hiệp hội kiến nghị Chính phủ Việt Nam hỗ trợ giải quyết, giúp các doanh nghiệp Đài Loan nâng cao hiệu quả sản xuất tại Việt Nam, mở rộng xuất khẩu, để người lao động Việt Nam có môi trường làm việc ổn định hơn, và thoả nguyện được bền vững sản xuất kinh doanh lâu dài, phát triển bền vững tại Việt Nam của các doanh nghiệp Đài Loan.

Dưới đây là các nội dung quan tâm và kiến nghị của Hiệp hội Thương mại Đài Loan, kính mong các cơ quan chức năng của Chính phủ Việt Nam có thể hỗ trợ giải quyết, đẩy nhanh tốc độ cải cách, nâng cao hơn nữa sức cạnh tranh của Việt Nam trên trường quốc tế.

**Bảng 7 Bảng tổng hợp các nội dung quan tâm và kiến nghị của
doanh nghiệp Đài Loan**

Nội dung	Kiến nghị
I.Nội dung về thể chế và trình tự quy định pháp luật	
(1) Quy định pháp luật	Cải thiện tính minh bạch của quy định pháp luật, kịp thời cung cấp bản dịch tiếng anh và diễn giải các quy định pháp luật liên quan: xây dựng bộ phận một cửa của nhà nước phụ trách việc công bố quy định pháp luật bằng tiếng anh; khi xây dựng hay sửa đổi các quy định pháp luật, cần lấy ý kiến rộng rãi trong các hiệp hội doanh nghiệp của các nước, và cho doanh nghiệp thời gian điều chỉnh thích hợp.
(2) Trình tự thi hành	Tăng cường tính thống nhất trong việc diễn giải quy định pháp luật giữa trung ương với chính quyền địa phương, và giữa các các tỉnh thành phố: chỉ định rõ đầu mối giải đáp cấp trung ương, để cán bộ hành pháp địa phương có căn cứ tuân thủ; in làm các tờ rơi tuyên truyền chính sách dưới dạng sơ đồ rõ ràng, đơn giản để thuận tiện trong việc tuyên truyền chính sách.
	Đẩy nhanh chuyển đổi số chính phủ, cải thiện hiệu quả hành chính: sử dụng các công cụ số hóa, thực hiện chính phủ điện tử, nâng cao hiệu quả hành chính.
II.Nội dung về lao động	
(1) Giờ làm thêm	Tăng số giờ làm thêm tối đa hàng năm: điều chỉnh tăng số giờ làm thêm tối đa, tăng cường cơ chế thương lượng giữa người lao động và người sử dụng lao động giúp hai bên cùng đạt được thỏa thuận
	Tăng cường tính linh hoạt trong việc vận dụng quy định về số giờ làm thêm: đối với các ngành có mùa cao điểm và thấp điểm rõ ràng, kiến nghị Chính phủ Việt Nam xây dựng quy định về việc sử dụng số giờ làm thêm một cách linh hoạt trong phạm vi số giờ làm thêm cả năm theo quy định
(2) Bảo hiểm xã hội	Làm rõ và tăng cường tuyên truyền về quyền lợi của người lao động nước ngoài di chuyển trong nội bộ doanh nghiệp được miễn đóng bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế: làm rõ định nghĩa về “ di chuyển trong nội bộ doanh nghiệp” đối với người lao động nước ngoài di chuyển trong nội bộ doanh nghiệp, và tăng cường tuyên truyền quy định người lao động nước ngoài phải đóng hoặc được miễn đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế.
	Giảm thiểu gánh nặng bảo hiểm xã hội cho doanh nghiệp và người lao động nước ngoài, và ký kết Thỏa thuận Bảo hiểm xã hội song phương giữa Đài Loan và Việt Nam: xem xét đàm phán ký kết “ Thỏa thuận Bảo hiểm xã hội song phương giữa Đài Loan và Việt Nam”, nhằm tránh tình trạng bảo hiểm xã hội nộp hai lần, cho phép

	người lao động nước ngoài được lựa chọn tham gia hay không tham gia bảo hiểm xã hội căn cứ theo thỏa thuận, quy định rõ quyền và nghĩa vụ của hai bên.
--	---

**Bảng 7 Bảng tổng hợp các nội dung quan tâm và kiến nghị của
doanh nghiệp Đài Loan (tiếp theo)**

Nội dung	Kiến nghị
III. Nội dung về nguồn nhân lực	
(1) Lao động cơ bản và lao động kỹ thuật	Khuyến khích hợp tác giữa các doanh nghiệp và trường học, bồi dưỡng nhân lực và lao động kỹ thuật: trau dồi nhân lực kỹ thuật các ngành mới nổi; cung cấp các chính sách khuyến khích đào tạo nhân lực cho các doanh nghiệp, nhanh chóng nâng cao năng lực kỹ thuật của nhân lực Việt Nam; xây dựng chương trình phát triển giáo dục kỹ thuật và đào tạo nghề phù hợp, và sắp xếp nhân tài Việt Nam tham gia các chương trình giao lưu tại Đài Loan. Chính phủ Việt Nam có thể hợp tác với Đài Loan đưa các cán bộ hạt giống sang Đài Loan đào tạo, từ cấp cơ sở nâng cao năng lực đào tạo của các trường kỹ thuật và đào tạo nghề của Việt Nam, hỗ trợ các doanh nghiệp Đài Loan có được nhiều hơn nguồn nhân lực đáp ứng được nhu cầu của doanh nghiệp.
(2) Nhân lực lĩnh vực chuyên ngành	Tăng cường đào tạo nhân lực lĩnh vực chuyên ngành: thu hút nguồn lực bên ngoài bằng nhiều kênh, bồi dưỡng nhân lực lĩnh vực chuyên ngành và hỗ trợ doanh nghiệp tiến hành đào tạo nghề tại chỗ, khắc phục tình trạng cung cầu nhân lực mất cân đối, đồng thời nâng cao sức cạnh tranh của người lao động Việt Nam tìm việc.
IV. Quy định về bảo vệ môi trường và phòng cháy chữa cháy	
Quy định pháp luật và thực tiễn thi hành	Quy định rõ về thủ tục hành chính và điều kiện thẩm duyệt theo yêu cầu của quy định pháp luật: cần cụ thể rõ ràng về chi tiết thi hành, thủ tục hành chính và điều kiện thẩm duyệt, tránh có quá nhiều quyết định hành chính, để các doanh nghiệp dễ dàng tuân thủ. Cho doanh nghiệp thời gian điều chỉnh phù hợp và đảm bảo sự thống nhất trong thi hành quy định pháp luật tại các tỉnh thành: cho doanh nghiệp một khoảng thời gian quá độ và thời gian được hướng dẫn đủ dài trong giai đoạn chuyển tiếp giữa quy định cũ và quy định mới; trường hợp khi doanh nghiệp áp dụng các quy định mà có điểm còn chưa rõ, ngay khi doanh nghiệp có băn khoăn thắc mắc, cơ quan quản lý cấp trung ương cần kịp thời phản hồi và thông báo đến các tỉnh thành, để doanh nghiệp và các cơ quan địa phương có căn cứ thi hành.
V. Nội dung về môi trường đầu tư có khả năng phát triển trong tương lai	
(1) Phát thải ròng bằng “0”	Xây dựng quy định pháp luật rõ ràng, hỗ trợ các doanh nghiệp tiến hành kiểm kê phát thải khí nhà kính, đẩy nhanh tiếp cận quỹ đạo quốc tế và nâng cao sức cạnh tranh quốc tế: • Cung cấp phương hướng chính sách về năng lượng xanh và biện

	pháp ưu đãi đầu tư một cách rõ ràng, cụ thể • Hỗ trợ hướng dẫn doanh nghiệp xây dựng cơ chế kiểm kê phát thải khí nhà kính, để đáp ứng cơ chế điều chỉnh biên giới cacbon(CBAM) • Xây dựng cơ chế giao dịch chứng chỉ năng lượng tái tạo quốc gia
(2) Nâng cấp và hợp tác chuỗi cung ứng	Tăng cường hợp tác chuỗi cung ứng ngành công nghiệp điện tử giữa Đài Loan và Việt Nam: Các doanh nghiệp điện tử lớn của Đài Loan và các doanh nghiệp cung ứng liên quan ngày càng quan tâm đến Việt Nam, các doanh nghiệp ngành điện tử Việt Nam cũng muốn hợp tác với doanh nghiệp Đài Loan. Nếu Việt Nam và Đài Loan có thể xây dựng kênh đối thoại và trao đổi liên tục, sẽ có lợi cho việc thúc đẩy hợp tác giữa hai bên, đồng thời hỗ trợ cho việc mở rộng liên kết ngành điện tử, tăng cường hệ thống cung ứng ngành điện tử của Việt Nam. Xem xét điều chỉnh các quy định pháp luật liên quan, có biện pháp linh hoạt xây dựng đặc khu kinh tế miễn thuế FCT: kính mong Chính phủ Việt Nam cân nhắc đặc thù trong phân công quốc tế của ngành công nghiệp điện tử, và để tạo môi trường phát triển tốt đẹp cho chuỗi ngành công nghiệp điện tử, điều chỉnh các quy định pháp luật liên quan, có biện pháp linh hoạt xây dựng đặc khu kinh tế miễn thuế FCT, để các doanh nghiệp điện tử Đài Loan có thể có những cống hiến đóng góp lâu dài cho sự nghiệp phát triển chuỗi cung ứng ngành, nhân lực kỹ thuật, thương mại xuất nhập khẩu và kinh tế xã hội Việt Nam.
(3) Ủng hộ Đài Loan gia nhập CPTPP, tăng cường hơn nữa hợp tác ngành nghề, kinh tế thương mại giữa Đài Loan và Việt Nam	Kính mong Chính phủ Việt Nam ủng hộ Đài Loan gia nhập CPTPP, tăng cường hơn nữa hợp tác trong chuỗi cung ứng giữa Đài Loan và Việt Nam: Đài Loan gia nhập CPTPP sẽ giúp mở rộng cả về chất và lượng của các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, thúc đẩy giao lưu ngành nghề, giao lưu nhân dân và hợp tác trong chuỗi cung ứng giữa hai bên.

PHỤ LỤC

I. GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN THẾ GIỚI

Cùng với sự gia tăng đầu tư ra nước ngoài của các doanh nghiệp Đài Loan, các hiệp hội thương mại Đài Loan lần lượt ra đời trên khắp thế giới. Với mục đích kết hợp sức mạnh của các hiệp hội thương mại Đài Loan, nâng cao chất lượng phục vụ các doanh nghiệp Đài Loan, tháng 9 năm 1994 Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới đã chính thức được thành lập tại Đài Bắc(dưới đây gọi tắt là Hiệp hội Thế giới), với 5 tôn chỉ phục vụ các doanh nghiệp Đài Loan trên khắp thế giới: (1) Thúc đẩy hợp tác giữa các doanh nghiệp Đài Loan trên toàn thế giới, cùng nhau phát triển công nghiệp, thương mại và khai thác thị trường quốc tế; (2) Tăng cường sự liên kết, hỗ trợ, giao lưu giữa các doanh nghiệp Đài Loan tại các quốc gia trên thế giới, đồng thời trao đổi kinh nghiệm về quản lý kinh tế thương mại và khoa học kỹ thuật học thuật; (3) Cung cấp thông tin về công thương và kinh tế tài chính cho các doanh nghiệp Đài Loan tại các nước trên thế giới, từ đó tăng cường quan hệ hợp tác kinh tế thương mại mang tính khu vực; (4) Nâng cao vị thế của doanh nghiệp Đài Loan trên trường quốc tế, thúc đẩy bảo hộ của các nước đối với quyền lợi của doanh nghiệp Đài Loan; (5) Thúc đẩy giao lưu văn hóa xã hội giữa các khu vực trên thế giới, để tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau và cùng phát triển kinh tế.

Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới có 6 Hiệp hội trực thuộc tại các châu lục như Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Á, Hiệp Hội Thương mại Đài Loan Châu Âu, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Bắc Mỹ, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Trung Nam Mỹ, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Đại Dương và Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Phi, đặt tại 73 quốc gia và khu vực, với tổng số 189 Hiệp hội khu vực, số doanh nghiệp hội viên tham gia khoảng hơn 40.000 doanh nghiệp, là tổ chức doanh nghiệp mang tầm quốc tế được các nước trên thế giới coi trọng. Tháng 9 năm 2009 Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới thành lập văn phòng cố định tại Đài Bắc, để phục vụ doanh nghiệp Đài Loan trên khắp thế giới.

Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới gồm có 1 tổng hội trưởng, nhiệm kỳ 1 năm và không được gia hạn nhiệm kỳ, tổng hội trưởng Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại các châu lục đảm nhiệm vai trò phó tổng hội trưởng. Tổng hội trưởng được tuyển dụng tổng thư ký, giám đốc tài chính dựa trên điều lệ của Hiệp hội, hỗ trợ xử lý các công việc của hiệp hội, và dựa theo chức năng thành lập 17 ủy ban gồm Ủy ban Bầu cử, Ủy ban Quản lý công quỹ, Ủy ban Công tác doanh nghiệp Đài Loan tại Trung Quốc, Hội Phụ nữ, Ủy ban Đào tạo tinh anh Đài Loan, Ủy ban Xúc tiến cơ hội thương mại, Ủy ban Kỷ luật, Ủy ban Công tác quốc tế, Ủy ban Quan hệ cộng đồng, Ủy ban Công tác chuyên đề, Ủy ban Giáo dục Đào tạo, Ủy ban Khen thưởng các doanh nghiệp Đài Loan tại nước ngoài, Ủy ban Chuyên môn, Ủy ban Thông tin mạng, Ủy ban Xuất bản phát hành, và Ủy ban Pháp luật. Những năm gần đây, Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới tích cực

hướng dẫn các Hiệp hội Thương mại tại các châu lục thành lập Hiệp hội Thương mại thanh niên, khuyến khích các doanh nhân Đài Loan thế hệ trẻ tham gia vào Hiệp hội, và tháng 10 năm 2010 tại Đài Bắc đã thành lập Hiệp hội Thanh niên thuộc Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới, để thúc đẩy sự tiếp nối và sự phát triển bền vững của Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới.

Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới tập hợp các nguồn lực nhằm phục vụ doanh nghiệp Đài Loan ở khắp nơi, thúc đẩy các hiệp hội thương mại Đài Loan phối hợp ngày càng chặt chẽ hơn với chính quyền các nước sở tại, có đóng góp ngày càng lớn hơn cho xã hội nước sở tại, hợp tác cùng có lợi cho cả ba bên; đồng thời cũng đảm nhiệm vai trò là cầu nối trao đổi giữa các doanh nghiệp Đài Loan với chính phủ Đài Loan, giảm bớt nỗi lo về các vấn đề tại quê nhà của các doanh nghiệp Đài Loan, bất kể ở Đài Loan hay ở đâu trên thế giới Hiệp hội Thương mại Đài Loan Thế giới đều là tổ chức đại diện lãnh đạo cao nhất của các doanh nghiệp Đài Loan.

II. GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN CHÂU Á

Những năm 80 của thế kỷ trước rất nhiều các doanh nghiệp Đài Loan đến Đông Nam Á đầu tư, Hiệp hội Thương mại Đài Loan ở các nước Đông Nam Á cũng dần được thành lập trong khoảng thời gian từ năm 1990 đến 1992, tuy nhiên khi đó sự giao lưu qua lại giữa các hiệp hội không nhiều, cũng rất ít liên hệ với nhau. Do đó, tổng hội trưởng sáng lập Hiệp hội

Thương mại Đài Loan tại Thái Lan ông Từ Thanh Thanh (HSU SHENG SHENG) khi đó đã liên hệ với tổng hội trưởng các Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Philippin, Malaysia, Singapo và Ấn Độ, đề xướng thành lập Hiệp hội Thương mại Đài Loan Châu Á (dưới đây gọi tắt là Hiệp hội Châu Á).

Tháng 7 năm 1993 Hiệp hội Châu Á được thành lập tại Đài Bắc, đã đưa ra 5 tôn chỉ: (1) Thúc đẩy hợp tác giữa các doanh nghiệp Đài Loan tại khu vực Châu Á, cùng nhau phát triển công nghiệp, thương mại và khai thác thị trường quốc tế; (2) Tăng cường sự liên hệ giữa các doanh nghiệp Đài Loan tại các nước Châu Á, qua lại, giao lưu, trao đổi kinh nghiệm trong lĩnh vực quản lý công nghiệp, thương mại và khoa học kỹ thuật học thuật; (3) Cung cấp các thông tin về công thương, tài chính kinh tế cho các doanh nghiệp Đài Loan tại Châu Á, từ đó tăng cường quan hệ hợp tác kinh tế thương mại mang tính khu vực; (4) Nâng cao vị thế của doanh nghiệp Đài Loan trên trường quốc tế và đảm bảo quyền lợi của các doanh nghiệp Đài Loan tại các nước; (5) Thúc đẩy sự giao lưu văn hóa xã hội trong khu vực Châu Á, để tăng sự hiểu biết lẫn nhau và cùng phát triển kinh tế.

Hiệp hội Châu Á gồm 12 phân hội thành viên chính thức, bao gồm Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Thái Lan, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Philippin, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Malaysia, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Singapo, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Indonexia, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Nhật Bản, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Hong Kong, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Ma Cao,

Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Lào, Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Brunei. Ngoài ra, có 6 nước hội viên quan sát bao gồm Bangladesh, Ấn Độ, Myanmar, Jeddah, đảo Guam, Đông Timor v.v; Hàn Quốc cũng sẽ sớm thành lập phân hội. Tổng số doanh nghiệp hội viên hơn 27.000 doanh nghiệp. Hiệp hội Châu Á có 1 tổng hội trưởng, các tổng hội trưởng hiệp hội của các nước hội viên là phó tổng hội trưởng và thành lập ban thường vụ, ban chấp hành, ban kiểm tra và tùy thuộc vào chức năng khác nhau thành lập 14 ủy ban như : ủy ban bầu cử, ủy ban phụ trách các vấn đề công cộng, ủy ban chức năng ngành nghề, ủy ban điều lệ, ủy ban công tác xuất bản, ủy ban xử lý các vấn đề khẩn cấp, ủy ban phát triển lâu dài và ủy ban phát triển công tác ASEAN, cũng có đầu mối phụ trách liên hệ với các đơn vị hội viên và cổ vấn. Hiệp hội Châu Á thuộc Hiệp hội Thế giới, là một kênh giao lưu, kết nối thương mại, xúc tiến đầu tư tốt nhất của các nước hội viên , đặc biệt trong thời kỳ khu vực ASEAN đang phát triển nhanh chóng như hiện nay, với mong muốn có thể tập hợp được nguồn lực của nhiều bên để phục vụ doanh nghiệp hội viên ngày càng tốt hơn.

III. GIỚI THIỆU HIỆP HỘI THƯƠNG MẠI ĐÀI LOAN TẠI VIỆT NAM

Vào cuối năm 1993 và tháng 6 năm 1994 “ Hiệp hội Thương mại Đài Loan khu vực miền bắc Việt Nam” và “ Hiệp hội Thương mại Đài Loan khu vực miền nam Việt Nam” đã lần lượt được thành lập, và được hợp nhất thành “ Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam” vào tháng 9 năm

1994 (sau đây gọi tắt là Hiệp hội Việt Nam), với tôn chỉ là thúc đẩy sự liên hệ, qua lại, hỗ trợ lẫn nhau, hợp tác và trao đổi kinh nghiệm giữa các doanh nghiệp Đài Loan tại Việt Nam, cùng phát triển sự nghiệp và bảo vệ quyền lợi, tăng cường sự giao lưu và hợp tác về kinh tế, thương mại, văn hóa cho giới công nghiệp thương mại Việt Nam và Đài Loan.

Nhiệm vụ chủ yếu bao gồm (1) Hỗ trợ các hội viên giải quyết các tranh chấp trong đầu tư, thương mại, cung cấp dịch vụ tư vấn pháp luật mọi lúc; (2) Tổng hợp biên tập, thu thập, thống kê và nghiên cứu chính sách kinh tế thương mại, quy định pháp luật và các hoạt động về công nghiệp thương mại của Việt Nam và Đài Loan, định kỳ xuất bản tạp chí của hội, cung cấp cho các hội viên tham khảo; (3) Hỗ trợ tổ chức các hoạt động giao lưu của các doanh nghiệp hội viên với các cơ quan hữu quan, các tổ chức công thương của Việt Nam; (4) Tổ chức các hoạt động giao lưu, tăng cường sự hiểu biết nhân dân giữa Đài Loan và Việt Nam và tăng cường tình cảm của các hội viên và người thân của mình.

Năm 1997 Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam chính thức được cấp giấy phép hoạt động tại Việt Nam, và thành lập 14 phân hội tại các địa phương, hiện nay có các phân hội tại Hà Nội, Bắc Ninh, Hải Phòng, Thái Bình, Hà Tĩnh, Đà Nẵng, Lâm Đồng, Vũng Tàu, Bình Dương, Tây Ninh, thành phố Hồ Chí Minh, Tân Thuận và Long An, tổng số doanh nghiệp hội viên khoảng 2.500 doanh nghiệp. Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam gồm có 1 tổng hội trưởng, các hội trưởng của các phân hội đều là phó tổng hội trưởng, ngoài ra có tổng thư ký, giám đốc tài chính

phụ trách kế toán. Thành lập ban chấp hành, ban kiểm tra và 12 ủy ban chức năng, gồm ủy ban pháp luật, ủy ban khởi nghiệp thanh niên, ủy ban giao lưu ngành nghề, ủy ban giáo dục, ủy ban diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam (Vietnam Business Forum, VBF), ủy ban xúc tiến đầu tư Việt Đài, ủy ban nông nghiệp, ủy ban giao lưu nghệ thuật Việt Đài, ủy ban xúc tiến y tế Đài Loan, ủy ban giao lưu thể thao và ủy ban từ thiện v.v.

Hiệp hội Thương mại Đài Loan tại Việt Nam lãnh đạo các phân hội thương mại Đài Loan phục vụ các doanh nghiệp Đài Loan, là cầu nối giữa doanh nghiệp Đài Loan với Chính phủ Việt Nam trong việc trao đổi ý kiến, thúc đẩy chính sách và xúc tiến đầu tư, những năm gần đây còn có các dịch vụ chức năng khác nhau, giúp cho sự hợp tác của các doanh nghiệp Đài Loan ngày càng chặt chẽ và được coi trọng hơn, từ đó phát huy chức năng ngày càng lớn của hiệp hội.

